

PLAN UPRAVLJANJA ODRŽIVOM DESTINACIJOM MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

ČAKOVEC, srpanj 2025. GODINE
Turistička zajednica Međimurske županije

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	OPĆI KONTEKST DESTINACIJE - MEĐIMURSKA ŽUPANIJA ¹	9
3.	ANALIZA STANJA TURIZMA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE	19
3.1.	Analiza turističkih proizvoda i usluga	19
3.4.	Turistička resursno-atraktivna osnova	29
3.5.	Obilježja turista u destinaciji	46
3.6.	Javna turistička infrastruktura	57
3.7.	Komunalna infrastruktura	61
3.8.	Stanje digitalizacije.....	67
3.9.	Stanje organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	74
3.10.	Stanje i potrebe ljudskih resursa.....	78
3.11.	Stanje komunikacijskih aktivnosti	80
3.12.	Analiza konkurencije	85
3.14.	Izvešće o analizi stanja	91
6.	RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	116
6.1.	SWOT analiza	116
6.2.	Opća načela turizma Međimurja.....	120
6.5.	Strateške mjere s provedbenim aktivnostima	123

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije strateški je dokument koji definira smjernice razvoja održivog turizma na ovom području. Njegov glavni cilj je uskladiti turistički razvoj s očuvanjem prirodnih i kulturnih resursa, povećati atraktivnost Međimurja kao destinacije te potaknuti ekonomski rast kroz turizam.

Međimurje je regija bogate povijesti, kulturne baštine i prirodnih ljepota, a turizam igra sve značajniju ulogu u gospodarskom razvoju ove županije. Razvoj turizma u ovom području treba biti usmjeren prema održivim praksama koje će omogućiti dugoročnu konkurentnost destinacije. Stoga, ovaj plan postavlja temelje za daljnji razvoj turizma kroz unapređenje infrastrukture, diversifikaciju turističke ponude te podizanje kvalitete usluga.

Plan obuhvaća analizu trenutnog stanja, određivanje strateških prioriteta te razradu konkretnih mjera i aktivnosti koje će omogućiti konkurentan i održiv razvoj turizma. Ključni dokumenti koji su poslužili kao osnova za ovaj plan su: Masterplan razvoja turizma Međimurske županije (II. izmjene 2025.g.) , Regionalni plan održivosti Međimurske županije 2023-2030. te Prostorni plan Međimurske županije (III izmjene 2025.).

Osim što pruža detaljan pregled resursa i atrakcija Međimurja kao turističke destinacije, ovaj dokument ističe i ključne izazove s kojima se sektor turizma suočava te nudi odgovarajuće smjernice za njihovo prevladavanje. Kroz sinergiju javnog i privatnog sektora, turizam u Međimurju može se razvijati u skladu s globalnim trendovima i zahtjevima tržišta.

Plan je strukturiran tako da pruži jasne smjernice za sve dionike uključene u razvoj turizma, uključujući lokalne vlasti, turističke zajednice, privatni sektor i nevladine organizacije. Njegova provedba zahtjeva koordinirani pristup i aktivnu suradnju svih relevantnih sudionika kako bi se osigurao održiv i dugoročan razvoj turizma u Međimurskoj županiji.

1.1. Zakonska osnova

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije izrađuje se temeljem obveze propisane **Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20, 144/20, 73/23)**, koji u članku 21. propisuje obvezu izrade planova upravljanja destinacijom na razini turističkih zajednica županija.

Plan je usklađen s važećim nacionalnim zakonima, regionalnim planskim dokumentima, regulativama Europske unije i globalnim smjernicama za održivi razvoj. Među ključnim dokumentima su:

- **Zakon o turizmu Republike Hrvatske** – regulira sustav upravljanja turizmom na državnoj i lokalnoj razini.
- **Strategija razvoja održivog turizma RH do 2030.** – postavlja okvir za razvoj turizma u smjeru održivosti, uključujući ekološku i društvenu odgovornost.
- **Nacionalna strategija prostornog razvoja** – osigurava održivo planiranje prostora u skladu s razvojnim ciljevima.
- **EU smjernice za turizam i zaštitu okoliša** – osiguravaju integraciju ekoloških aspekata u razvoj turizma.
- **Global Sustainable Tourism Council Destination Criteria (GSTC)** - osigurava usklađenost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDGs).

1.2. Metodologija izrade

Izrada Plana upravljanja destinacijom Međimurske županije temelji se na sveobuhvatnom pristupu koji uključuje analizu podataka, konzultacije s dionicima i definiranje jasnih razvojnih smjernica. Svaka faza metodologije osigurava relevantne informacije koje omogućuju donošenje odluka temeljenih na činjenicama.

Izrada plana temelji se na sljedećim metodološkim koracima:

1. **Analiza postojećeg stanja** – Pregled dostupnih podataka o turizmu u Međimurskoj županiji iz službenih statističkih izvora, prethodnih istraživanja i strateških dokumenata. Ova analiza uključuje procjenu sadašnje ponude, posjećenosti, smještajnih kapaciteta i infrastrukture, kao i analizu tržišnih trendova i preferencija turista.
2. **Terensko istraživanje** – Obilazak ključnih turističkih područja kako bi se stekao uvid u stvarno stanje infrastrukture, atrakcija i usluga. Terensko istraživanje omogućava identifikaciju potencijalnih područja za razvoj, problema koji zahtijevaju rješavanje te ocjenu spremnosti destinacije za primjenu održivih turističkih praksi.
3. **SWOT analiza** – Procjena unutarnjih i vanjskih čimbenika koji utječu na razvoj turizma u Međimurskoj županiji. Snage (npr. bogata prirodna i kulturna baština), slabosti (npr. nedostatak luksuznog smještaja), prilike (npr. razvoj ekoturizma) i prijetnje (npr. konkurencija drugih regija) definiraju strateške smjernice za daljnji razvoj.
4. **Konzultacije sa stručnjacima i dionicima** – Organizacija radionica, intervju a i anketnih istraživanja s ključnim dionicima turističkog sektora, uključujući predstavnike lokalne i regionalne vlasti, turističke zajednice, hotelijere, ugostitelje i nevladine organizacije. Cilj je dobiti široku perspektivu o mogućnostima i izazovima razvoja turizma.
5. **Definiranje strateških prioriteta** – Na temelju prikupljenih podataka i povratnih informacija od dionika, identificiraju se ključni strateški ciljevi i prioriteti razvoja turizma. Ovi prioriteti mogu uključivati poboljšanje infrastrukture, jačanje marketinških aktivnosti, povećanje održivosti i diversifikaciju turističke ponude.
6. **Razrada mjera i aktivnosti** – Definiranje konkretnih mjera i operativnih planova koji će omogućiti ostvarenje strateških ciljeva. Ove aktivnosti uključuju razvoj novih

turističkih proizvoda, poboljšanje infrastrukture, uvođenje digitalnih rješenja, ekološke inicijative i jačanje suradnje između javnog i privatnog sektora.

Ova metodologija omogućuje izradu sveobuhvatnog dokumenta koji realno prikazuje trenutno stanje i definirane ciljeve razvoja turizma u Međimurju.

1.3. Dionici u procesu izrade PUD

U skladu s zakonskim obvezama i metodološkim pristupom bottom up, u procesu izrade PUD -a su participirali slijedeći dionici:

Tablica 1 Pregled način participacije dionika

SEKTORI	DIONICI	NAČIN PARTICIPACIJE
JAVNI SEKTOR: REGIONALNA I LOKALNA SAMOUPRAVA,	Međimurska županija Gradovi: Čakovec, Mursko Središće, Prelog Općine: Belica, Dekanovec, Domašinec, Donja Dubrava, Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Goričan, Gornji Mihaljevec, Kotoriba, Mala Subotica, Nedelišće, Orehovica, Podturen, Pribislavec, Selnica, Strahoninec, Sveta Marija, Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec, Štrigova, Vratišinec	Komunikacija i koordinacija oko postavljanja strateških ciljeva razvoja gospodarstva, turizma i infrastrukture. Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Osiguranje potpore i pravnog okvira za provedbu mjera i aktivnosti Plana upravljanja destinacijom
	JAVNE USTANOVE Javna ustanova za regionalni razvoj REDEA Javna ustanova Međimurska priroda Ustanova Rudolf Steiner Javna ustanova MENEA HGK MŽ, OK MŽ Obrtnička komora MŽ	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede očuvanja prirodne baštine i održive poljoprivrede te njeno uključivanje u turističku ponudu. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
	OBRAZOVNE INSTITUCIJE Međimursko veleučilište Čakovec Srednja škola Prelog Ekonomska i trgovačka škola	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede obrazovanja i edukacije. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

JAVNA PODUZEĆA	Čakom, Čakovec Prekom, Prelog Mursekom, M. Središće HEP Čakovec, Međimurske vode, Čakovec HZZO	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu pokazatelja održivosti. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
TURISTIČKE ZAJEDNICE	TZMŽ G. Čakovec G. Prelog P. Mura i gorice P. Srce Međimurja O. Sveti Martin na Muri O. Štrigova	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede razvoja turističkog proizvoda destinacije i komunikacije s tržištima. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	ZEU Senajar D. Dubrava Društvo turističkih vodiča MŽ Društvo vinara MŽ Hortus Croatiae Udruga za biodinamičku poljoprivredu Duga Udruga DOSTI	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti na područjima zaštite okoliša, razvoja eno-gastronomije, turističke interpretacije, ekološke poljoprivrede, potreba OSI.
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE (LAG)	Međimurski bregi i doli Med Murom i Dravom	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede ukupnog ruralnog razvoja. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
GOSPODAR- STVO	Terme Sv. Martin DG Sport Prelog Hotel Castellum Čakovec Hotel Kralj D. Kraljevec Hotel Park Čakovec Ruralna kuća Lina Restoran Terbotz Restoran Mala hiža PG Geler Accredo Sport Hub Rudi express d.o.o. Baggiz Čakovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede razvoja destinacijskog turističkog proizvoda. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.

ZAINTERESIRANI GRAĐANI I TURISTI - POJEDINAČNO	100 fizičkih osoba iz svih dijelova Međimurske županije 450 turista iz Hrvatske i inozemstva 107 fizičkih osoba iz Međimurja	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana kroz anketu o zadovoljstvu lokalne zajednice. Anketirani u anketi o motivima dolaska i zadovoljstvu ponudom Sudionici u e-javnoj raspravi prijedloga PUD
STRUČNJACI	dr Marko Jurakić, Veleučilište VIMAL	Voditelj projekta izrade PUD

Analiza dionika u izradi Plana upravljanja destinacijom Međimurske županije prema kriterijima **Globalnog vijeća za održivi turizam (GSTC)** – osobito **A1: Upravljanje i koordinacija**, **A2: Sudjelovanje i partnerstva**, te **A3: Mehanizmi za uključivanje dionika** – pokazuje visoku razinu usklađenosti s principima održivog destinacijskog menadžmenta.

1. GSTC kriterij A1 – Učinkovito upravljanje destinacijom

Ocjena: Visoka razina

- **Turistička zajednica Međimurske županije (TZMŽ)** je preuzela vodeću ulogu u izradi PUD-a uz široko uključivanje sektora.
- Uključeni su **svi relevantni javni akteri** – županija, gradovi i općine – čime je osigurana **teritorijalna koordinacija** i usklađenje sa zakonodavnim i prostornim planovima.

2. GSTC kriterij A2 – Sudjelovanje i partnerstva

Ocjena: Izvrsna

- U izradu su **uključeni svi sektori društva**: javni sektor, obrazovanje, turističke zajednice, civilni sektor, gospodarstvo, LAG-ovi, turisti i lokalna zajednica.
- U proces su aktivno uključene **obrazovne institucije**, što omogućuje razvoj kapaciteta i prijenos znanja.
- Uključen je **gospodarski sektor** (hoteli, restorani, sportski objekti, agencije) – time se direktno povezuju ciljevi PUD-a s tržišnim realitetom.

3. GSTC kriterij A3 – Mehanizmi uključivanja dionika

Ocjena: Detaljno razrađeno i uključivo

- Participacija je provedena putem:
 - **strukturiranih sastanaka i komunikacije**
 - **anketa lokalne zajednice** (100 ispitanika)
 - **anketa turista** (450 ispitanika)
 - **javne e-rasprava**

- Dodatno, uključeni su i **stručnjaci iz akademske zajednice**, što osigurava stručnu podlogu i neovisnost procesa.

Sažetak prema tipologiji dionika (matrica interesa i utjecaja):

Skupina dionika	Uloga	GSTC doprinos
Javna uprava (Županija, JLS)	Koordinacija, zakonodavni okvir	A1, A2
Javne ustanove (REDEA, MENE)	Podaci, regionalna strategija	A2, B1, D1
Obrazovne ustanove	Edukacija, kapaciteti, suradnja	A2, B4
TZ sustav	Razvoj proizvoda, komunikacija s tržištima	A1, A2, C1–C4
Poduzetnici i hoteli	Razvoj ponude, usluge	B1, B2, C3
Civilno društvo i udruge	Održivost, zaštita okoliša, inkluzija	B3, C2
LAG-ovi	Ruralni razvoj	A2, B2
Građani i turisti	Informacije o potrebama i iskustvima	A3, C4
Stručnjaci i akademija	Metodološka i strateška podrška	A1, A2

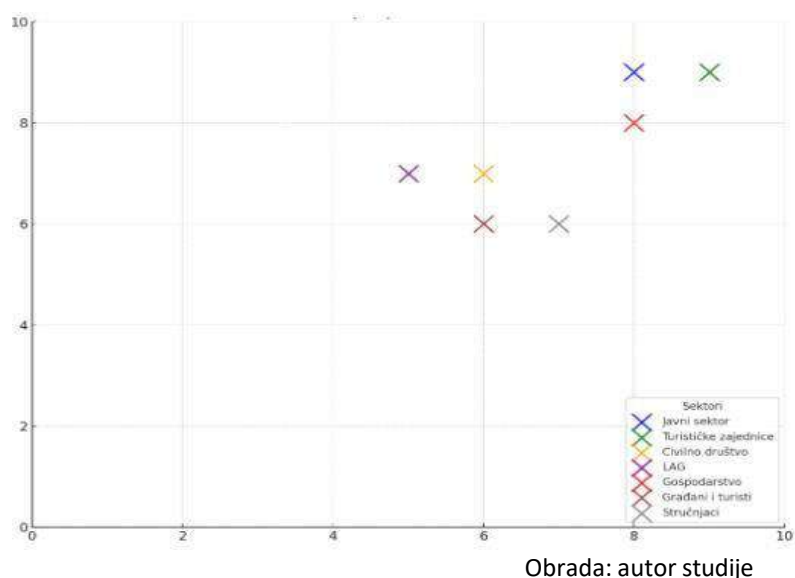
Zaključak:

Participativni proces izrade PUD-a Međimurja u potpunosti je usklađen s GSTC načelima dobrog upravljanja, uključivanja dionika i usmjerenosti na održivost.

Preporuke za daljnji razvoj:

- Uspostaviti stalnu radnu skupinu dionika (destinacijsko vijeće).
- Razviti mehanizam redovitog praćenja zadovoljstva dionika (npr. godišnje online ankete).
- Osigurati da rezultati participacije budu javno dostupni – transparentnost i povjerenje.

Grafikon 1: **Matrica matrice utjecaja i interesa dionika**

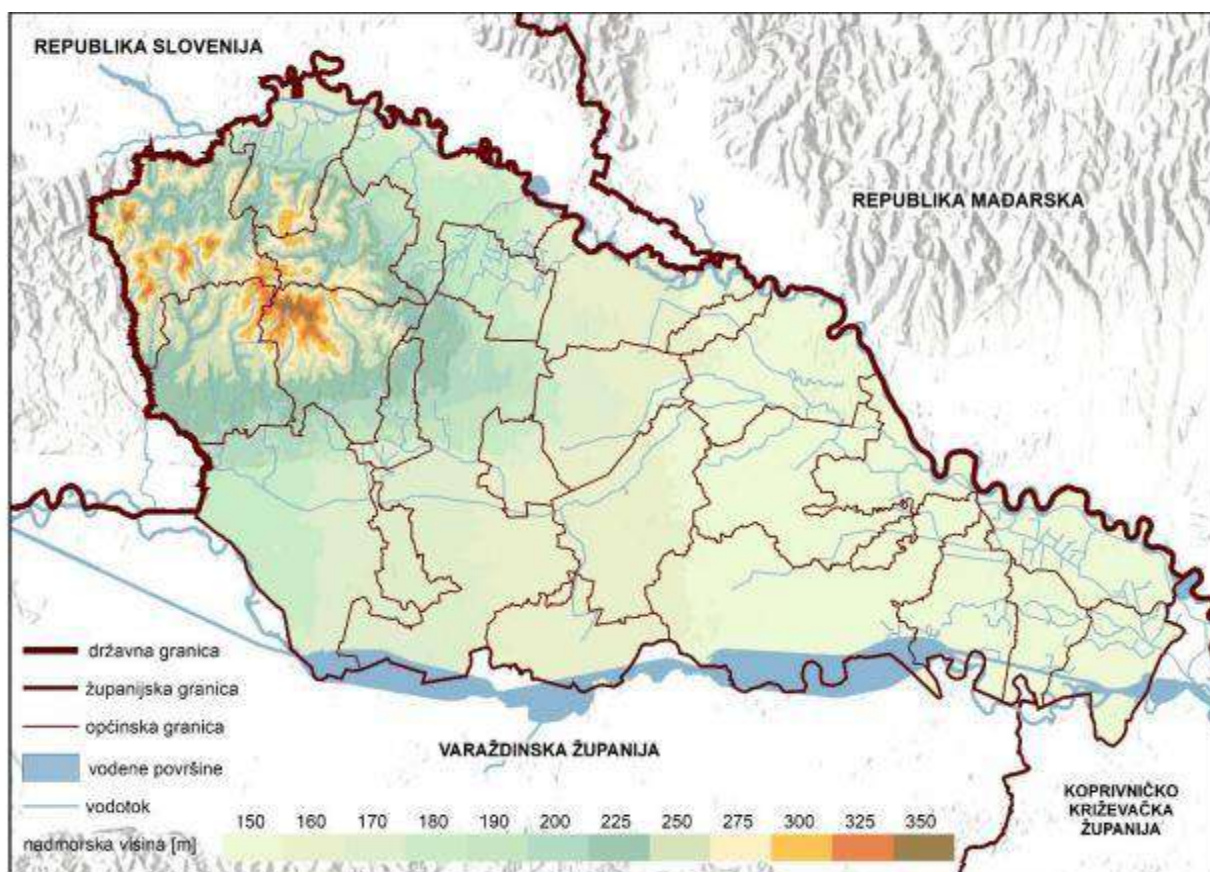
2. OPĆI KONTEKST DESTINACIJE - MEĐIMURSKA ŽUPANIJA ¹

Ovaj dio dokumenta daje sveobuhvatan pregled prirodnih, prostorno-demografskih i društveno-gospodarskih obilježja Međimurske županije, koja čine temelj za planiranje i razvoj turističkih aktivnosti. Opisana su ključna obilježja prostora, prirodnih resursa, demografije i kulturne baštine.

2.1. Reljef i položaj

Međimurska županija nalazi se na tromedi Slovenije, Mađarske i Hrvatske, njezin položaj ima izrazito pogranični karakter. Susjedne su joj županije Varaždinska na jugu i Koprivničko – križevačka na jugoistoku. Prostire se na 729,22 km² i najmanja je županija Hrvatske po površini s udjelom u teritoriju Hrvatske od 1,29. Prostor Međimurja sa sjevera i juga omeđuju rijeke Mura i Drava, koje mu daju prirodna i zemljopisna obilježja. One mu određuju oblik, reljef i prirodne karakteristike. Međimurje kao regionalna cjelina dijeli se na Donje Međimurje – nizinski dio kojeg čini riječna dolina visine do 200 m prostire se na oko 543,42 km² (74,51% teritorija) i brdovito područje Gornjeg Međimurja (25,49%) s najvišim vrhom Mohokos visine 344,4 m.

Kartogram 1: Reljef i položaj Međimurske županije

Izvor: Digitalni model reljefa, Državna geodetska uprava 2021.

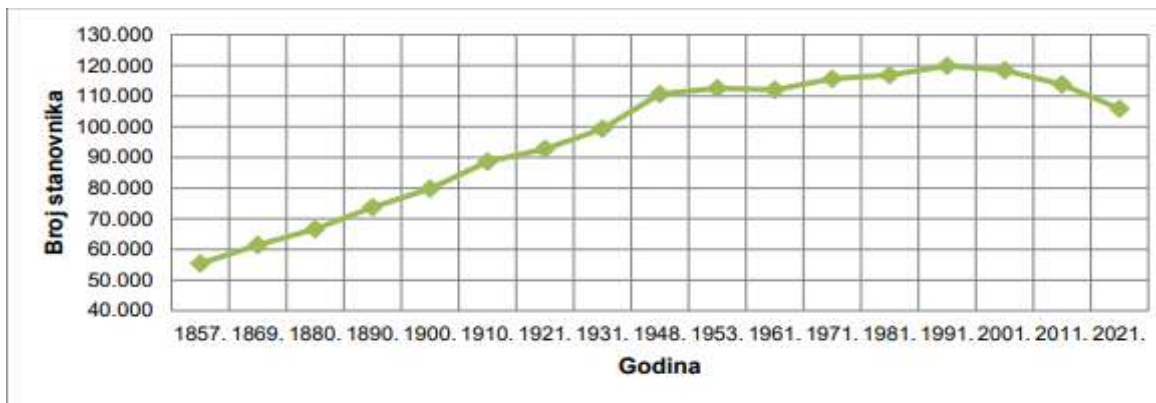
Izrada: Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije

¹ Izvori: Prostorni plan MŽ 2025., Izvješće o stanju u protoru MŽ 2023 - interpretacija Autor studije

2.2. Stanovništvo

Županija je najgušće naseljeno područje u Hrvatskoj pri čemu stanovništvo Međimurja sudjeluje s 2,72% u ukupnom stanovništvu Hrvatske. Prema podacima DZS-a iz 2021. godine, na području županije je u tri grada (Čakovec, Prelog i Mursko Središće) i 22 općine živjelo 105.250 stanovnika što rezultira gustoćom stanovništva od 144,38 osobe/km². Naseljenost Međimurja je nakon Grada Zagreba najviša u Hrvatskoj, koja se s 68,45 st/km² ubraja u red europskih zemalja srednje i rjeđe gustoće naseljenosti. Grad Čakovec je administrativno, gospodarsko, prometno i kulturno središte Međimurske županije, u čijem području stanuje 27.122 stanovnika.

Grafikon 2: Pregled kretanja stanovništva u Međimurskoj županiji 1857-2021.g.

Izvor: Državni zavod za statistiku

2.2. Administrativno – teritorijalni ustroj

Međimurska županija podijeljena je na 25 teritorijalnih jedinica: 3 grada i 22 općine. Gradovi zauzimaju 23,90% ukupnog teritorija i u njima živi 37,79% stanovništva s prosječnom gustoćom naseljenosti 229,50 st/km², dok u općinama na 76,10% površine živi 61,63% stanovništva prosječne gustoće naseljenosti 117,58 st/km². Pogranično područje čini značajni dio prostora Županije te zauzima 42,63% ukupnog teritorija u kojem živi 32,89% stanovništva s prosječnom gustoćom od 112,01 st/km². U preostalom prostoru od 57,37% površine živi 66,53% stanovništva s prosječnom gustoćom od 168,35 st/km².

Kartogram 2: Teritorijalna podjela Međimurske županije

Izvor: Prostorni plan MŽ 2025

2.3. Krajobrazna raznolikost

Područje Međimurja većim dijelom je aluvijalna ravnica između rijeka Mure i Drave (Donje Međimurje), a manjim dijelom bregoviti kraj (Gornje Međimurje). Obje velike rijeke povremeno poplavljuju i ponekad mijenjaju tok. Bogatstvo voda u županiji upotpunjuje lokalna rijeka Trnava, koja teče sredinom Međimurja, te brojni potoci, koji su pritoci triju navedenih rijeka.

2.4. Klimatska obilježja

Na području Međimurske županije prevladava umjereno kontinentalna klima. Panonski klimatski utjecaji snažniji su od alpskih. To se očituje u razmjerno vrućim ljetima i hladnim zimama. Pri čemu je karakterističan brz prijelaz iz hladnijeg dijela godine u topli. Česti su i štetni proljetni mrazovi, kao i jaki pljuskovi, a ponekad i tuče u srpnju i kolovozu. Prema količini padalina, Međimurje pripada vlažnijim krajevima Panonske nizine, a uz navedeno, magle su vrlo često pojava na području županije.

2.5. Tlo

Na teritoriju Međimurske županije izdvajaju se sljedeći tipovi tla: ilovasto-glinasto tlo na vapnenačkoj podlozi – bregoviti dio; glinasta ilovača – ispod bregovitog dijela i uz Muru; šljunkovito zemljište – na potezu Gornji Hrašćan – Donji Hrašćan; crnica i ilovača – središnji plato; pijesci i šljunkovito – uz Dravu. Na području Međimurske županije prepoznati su sljedeći glavni pritisci na tlo: erozija, 26 smanjenje organske tvari, onečišćenje tla, prenamjena, smanjenje biološke raznolikosti tla i zbijanje tla. Onečišćenje i degradacija tla posljedica je sljedećeg: upotrebom kemijskih sredstava u poljoprivredi, odlaganjem smeća u šume, uz poljske puteve, vodotoke, sječom šuma, prometom na cestama koje nemaju riješenu odvodnju. S obzirom na primarnu ulogu poljodjelstva u razvoju Međimurske županije, tlo predstavlja njezino osnovno prirodno dobro i preduvjet razvoja, a bespovratni gubitak poljoprivrednog zemljišta posljedica je prenamjene zemljišta koja se odvija u procesima proširivanja građevinskih područja te eksploatacije mineralnih sirovina.

2.6. Voda

Prostor Međimurske županije karakterističan je po velikom bogatstvu vodotoka, jezera i podzemnih voda. Sve vode Međimurske županije pripadaju vodnom području slivova Drave i Dunava. Podzemne vode na području Međimurske županije osnovni su resurs za potrebe javne vodoopskrbe. U vodoopskrbni sustav uključena su dva crpilišta: „Nedelišće“ i „Prelog“. U podzemnoj vodi zapaža se antropogeni utjecaj intenzivnog tretiranja poljoprivrednih površina te utjecaj otpadnih voda.

2.7. Zrak

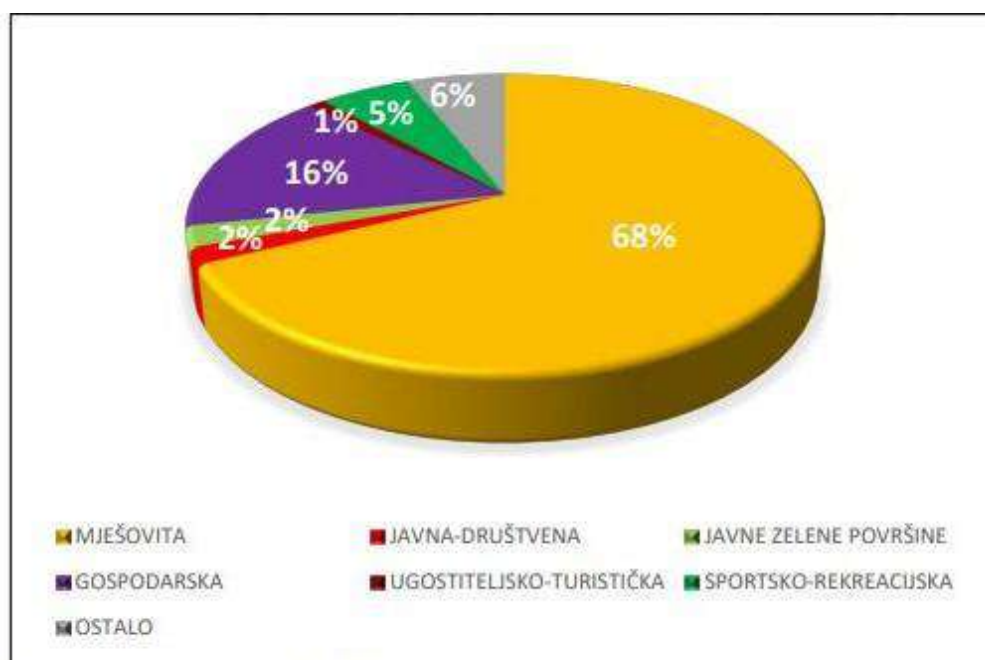
Za područje Međimurske županije izrađen je Program zaštite okoliša Međimurske županije za razdoblje 2022. – 2025., sukladno odredbama Zakona. Prema razinama onečišćenosti zraka u Republici Hrvatskoj, Međimurska županija pripada zoni Kontinentalna Hrvatska HR 1. Razina onečišćenosti zraka po onečišćujućim tvarima s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi je sljedeća: koncentracije SO₂ (sumporov dioksid) niže su od propisanih graničnih vrijednosti u ovoj zoni,

koncentracije NO₂ (dušikov dioksid) niže su od propisanih graničnih vrijednosti, koncentracije lebdećih čestica (PM₁₀) niže su od propisanih graničnih vrijednosti, koncentracije teških metala Pb (olovo), Cd (kadmij), Hg (živa) vrlo su niske, koncentracije CO (ugljikov monoksid) niže su od propisanih graničnih vrijednosti, koncentracija O₃ (ozona) niža je od propisane ciljne vrijednosti. Na području Međimurske županije pojedinačno najveći nepokretni točkasti izvor su industrijski objekti. Navedenim nepokretnim točkastim izvorima treba pribrojiti i emisije iz kućnih ložišta. Najveći izvori emisija onečišćujućih tvari u zrak na području Međimurske županije predstavljaju promet, kućanstva te u manjoj mjeri industrija i uslužne djelatnosti. Ukupno procijenjene emisije onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora (industrija, uslužne djelatnosti, kućanstva, graditeljstvo), difuznih izvora (poljoprivreda, otpad) i pokretnih izvora (cestovni promet).

2.8. Struktura korištenja zemljišta

Struktura korištenja zemljišta i površina Županije proizlazi iz prirodnih i geografskih karakteristika i antropogenih djelovanja. Skladna je to krajobrazna cjelina brojnih naselja pretežito ruralnog tipa i kulturnog krajobraza prepoznatljiva slika Međimurja. Najveći udio u korištenju površina zauzima obradivo poljoprivredno tlo 46,67% ili 34.034,83 ha, šume 22,53% ili 16.428,80 ha, građevinsko područje 17,91% ili 13.059,34 ha, zatim slijede namjene čiji je udio u ukupnoj površini neznatan u odnosu na spomenute, koje u ukupnoj površini sudjeluju s 12,52% ili 9.129,04 ha. Unatoč velikoj gustoći naseljenosti i sve više zahtjeva za prenamjenom poljoprivrednog u građevinsko zemljište, racionalni pristup u korištenju prostora rezultirao je da je samo 17,91% površine MŽ zauzeto građevinskim područjem, dok preostali dio ima karakter prirodnog i kulturnog krajobraza. Samo se 1% zemljišta namijenjeno turizmu. Takav pristup planiranju prostora, s naglaskom na cjelovitom sagledavanju prostora MŽ ali i očuvanju raznolikosti i specifičnosti određenih dijelova je primjer dobre prakse i kao takav se treba i dalje njegovati.

Grafikon 3 : **Struktura građevinskog područja MŽ prema namjeni**

2.9.

Izrada: Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije

Zaštićena područja i biološka raznolikost

Jedan od osnovnih ciljeva Međimurske županije je zaštita i očuvanje prostora s dvije osnove – s osnove zaštite očuvanja visoke biološke i krajobrazne raznolikosti prostora Županije i osnove zaštite izvorišta pitke vode. Na području Međimurske županije valja napomenuti Ekološku mrežu Natura 2000 koja je jedan od osnovnih mehanizama zaštite prirode u Europskoj uniji. Ekološka mreža obuhvaća određena područja u cilju očuvanja i ostvarivanja povoljnog stanja divljih vrsta ptica i njihovih staništa, drugih divljih vrsta životinja i biljaka i njihovih staništa te stanišnih tipova, osobito važnih za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku. Na području Međimurske županije Ekološka mreža proteže se na 13 048,58 ha pri čemu zauzima čak 17,9 % površine Međimurske županije. Ekološka mreža sastoji se od Područja očuvanja značajna za ptice (POP) i Područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove (POVS). Područja ekološke mreže na teritoriju Međimurske županije prikazana su na slici ispod.

Sukladno Uredbi o proglašenju Regionalnog parka Mura – Drava koja je donesena 2011. godine čitav je tok rijeke Mure i Drave sukladno Zakonu o zaštiti prirode, zaštićen u kategoriji regionalnog parka te predstavlja ujedno i prvi regionalni park u Republici Hrvatskoj. Regionalni park Mura – Drava proteže se na površini od površine 17.007,11 ha što predstavlja 23,29 % površine županije sukladno Upisniku zaštićenih područja.

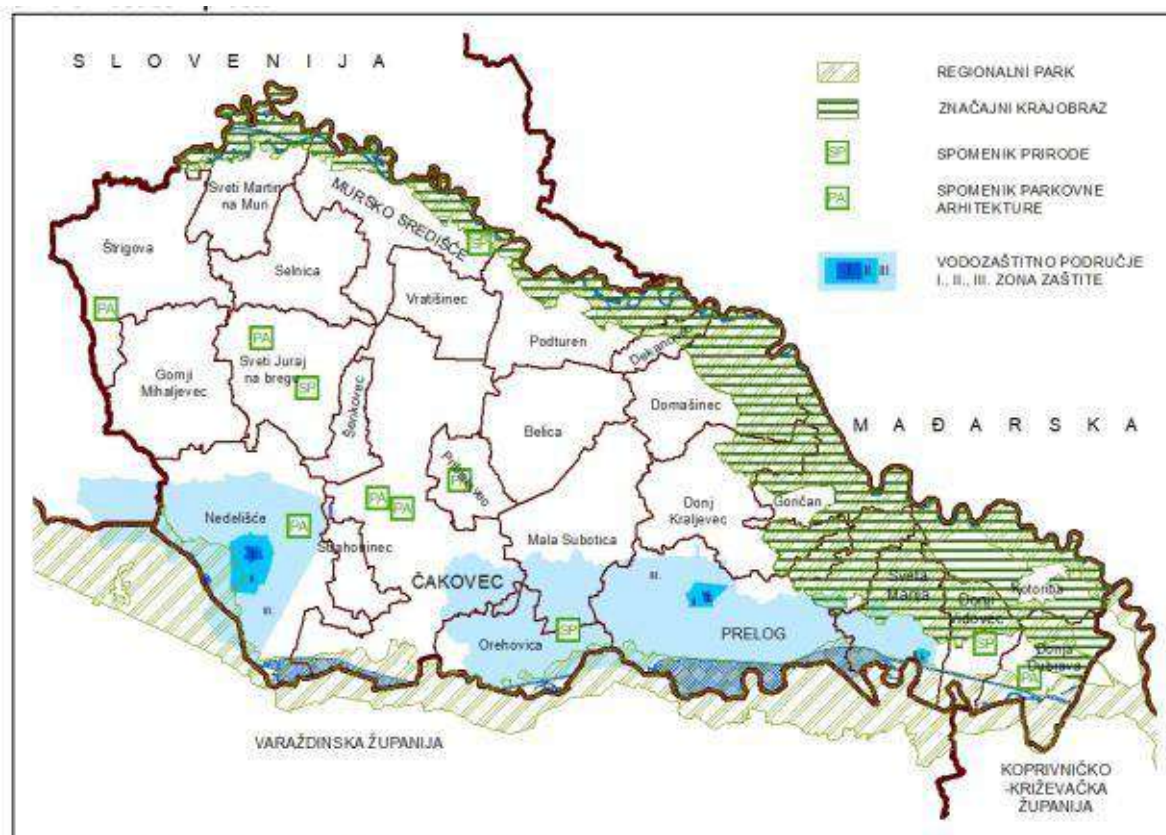
Značajni krajobraz rijeke Mure obuhvaća pojas od rijeke Mure do granice naselja u zaleđu rijeke. Površina zaštićenog područja iznosi 14 437,52 ha. Pojas je širi u Donjem Međimurju gdje su naselja udaljenija od rijeke te je tamo i područje zaštite šire. Zaštićeno područje proglasila je Skupština Međimurske županije 2001. godine, a tim je činom po prvi puta u Međimurju pod zaštitu stavljeno prostrano, cjelovito i očuvano prirodno područje velike ekološke i estetske vrijednosti.

Također, Međunarodno koordinacijsko vijeće UNESCO-va programa „Čovjek i biosfera” (MAB) 2021., godine proglasilo je prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između pet država (Austrije, Hrvatske, Mađarske, Slovenije i Srbije). Navedena riječni ekosustavi su od izuzetne ekološke krajobrazne vrijednosti od regionalne, nacionalne i međunarodne važnosti.

Iz svega navedenog vidljivo je kako rijeka Mura i Drava koje dominiraju prostorom predstavljaju takozvani zeleni krvotok koji obiluje vrijednim ekološkim obilježjima i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi. Posebice su značajna vlažna staništa koja spadaju među najugroženija u Europi: poplavne šume, vlažni krajobrazu u rubnim travnjaci, mrtvi rukavci, napuštena korita, meandri te sprudovi i strme odronjene obale, zatim izuzetno bogatstvo ornitofaune i ihtiofaune te druge brojne ugrožene i rijetke vrste na nacionalnom i europskom nivou kao i vrijedni specifični krajobrazni sklop koji gradira od prirodnog prostora uz same rijeke prema kulturnom antropogenom dijelovima parka s dugim razvučenim naseljima. Druga osnova na kojoj se temelji koncept očuvanje prostora Međimurske županije je osnove zaštite izvorišta pitke vode. Zaštita izvorišta odnosi se na izvorišta pitke vode Nedelišće, Prelog i Svetu Mariju. Zaštita navedenih područja ostvaruju se provođenjem mjera zaštite, ugrađenih u prostorno

planskoj dokumentaciji na županijskoj i lokalnoj razini. Geografski položaj svih zaštićenih prostora na području Međimurske županije vidljiv je na sljedećoj karti.

Karogram 3: Zaštićena područja u Međimurskoj županiji

Izrada: Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije

2.10. Šume i šumsko područje

Međimurska županija je siromašna šumama, ukupna šumovitost je vrlo niska, svega 12 % u usporedbi s postotkom šumovitosti Republike Hrvatske koja iznosi 35 %. Na području Međimurske županije nalazi se 3.809 ha državnih šuma i šumskog zemljišta. Prema namjeni Međimurska županija je pokrivena s 1.211 ha gospodarskih šuma i 2.598 ha šuma s posebnom namjenom. Pošumljavanje se vrši prema inicijativama koje dolaze od strane udruga, ali i šumske struke, JLS-a i javnih poduzeća (npr. Međimurske vode).

2.11. Gospodarstvo

Prema podacima HGK za 2023. godinu gospodarstvo Međimurske županije temelji se na prerađivačkoj industriji, trgovini, graditeljstvu i poljoprivredi, s izraženom izvoznom orijentacijom. Iako dominiraju radno intenzivne i tradicionalne grane, sve je više ulaganja u visoke tehnologije. Razvoj dodatno potiču dobra prometna povezanost i razvijena infrastruktura (struja, plin, voda, internet). Iskorišteni prirodni resursi omogućuju proizvodnju energije (hidroelektrane na Muri i Dravi), graditeljstvo i poljoprivredu. Na području županije aktivno je 45 gospodarskih zona, od kojih je 16 potpunih, 27 spremnih za ulaganje, a tri zone veće su od 50 ha. U 2023. godini poslovalo je 3.790 poduzeća – najviše

u trgovini, industriji i graditeljstvu – s 31.690 zaposlenih. Dominiraju mikro i mala poduzeća. Neto plaća u siječnju 2024. iznosila je 1.156 eura, a nezaposlenost je pala na 2.097 osoba. Ukupan prihod poduzetnika dosegao je 3,132 milijarde eura, uz 15% rasta, a investicije u dugotrajnu imovinu porasle su na 120,4 milijuna eura. Najzastupljenije djelatnosti uključuju metalnu, tekstilnu, drvenu i prehrambenu industriju, uz rastuću važnost obućarske proizvodnje. Izvoz je usmjeren ponajprije prema Njemačkoj, Austriji, Italiji i Sloveniji, s naglaskom na proizvode prerađivačke industrije.

2.12. Poljoprivreda

U Međimurskoj županiji poljoprivredna proizvodnja oduvijek je bila od velikog značaja promatrajući proizvodne količine i kvalitetu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Temeljem dostupnih podataka iz 2023. godine, na području Međimurske županije ukupno je registrirano 4.214 subjekata koji posluju u sektoru poljoprivrede. Od tog ukupnog broja, najviše je pravnih oblika registriranih kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i to njih 2.618 (62,13 %). Osim OPG-ova, u poljoprivrednom sektoru Međimurske županije djeluje i 1.407 samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG), 102 trgovačkih društava, 72 obrta, sedam zadruga te 8 drugih pravnih osoba. Jedna od glavnih karakteristika poljoprivrednog sektora Međimurske županije je nepovoljna dobna, spolna i obrazovna struktura odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima. Čak 48,43 % odgovornih osoba u poljoprivrednim subjektima starije više od 60 godina životne starosti, dok je između 50 do 60 godina životne starosti 23,70% odgovornih osoba, odnosno između 40 i 50 godina životne starosti je 27,85 % odgovornih osoba. Uz nepovoljnu dobnu strukturu glavni izazovi su visoke cijene inputa i klimatske promjene. Donji Kraljevec je rodno mjesto dr. Rudolfa Steinera koji je osmislio biodinamičku poljoprivrednu proizvodnju no za sada vrlo mali broj OPG-a se bavi tim proizvodnjom. Nešto je povoljnija situacija s brojem ekoloških proizvođača (oko 100) no količine i vrste proizvodnje nisu u skladu s potrebama tržišta.

2.13. Kulturna baština

Kulturna baština Međimurja obuhvaća nepokretna kulturna dobra – arheološka nalazišta, civilne i sakralne građevine te povijesne urbane i ruralne cjeline – koje snažno oblikuju identitet i prepoznatljivost regije. Arheološka baština je djelomično neistražena, često otkrivena tek prilikom građevinskih radova, dok je graditeljska baština ugrožena zbog modernizacije, neodržavanja i niske razine svijesti o njezinoj vrijednosti. Središnji simbol zaštićene kulturne baštine je Stari grad Zrinskih u Čakovcu, unutar kojeg djeluje Muzej Međimurja s bogatim zbirkama, a u obnovljenoj fortifikaciji nalazi se Riznica Međimurja, multimedijalni postav koji interpretira etnografsku baštinu i povijest obrane grada. Među značajnim lokalitetima ističu se i: povijesna jezgra Čakovca, kaštel Feštetić u Pribislavcu (u obnovi za interpretacijski centar), kurija Terbotz u Železnoj Gori (budući heritage hotel), samostan Sv. Jelene u Šenkovcu, Nekropola u Goričanu te sakralni objekti poput crkvi sv. Jeronima, sv. Jakoba i sv. Martina. Međimurje se posebno ističe bogatstvom nematerijalne baštine, koja se prenosi usmenom predajom. Najpoznatija je Međimurska popevka, od 2018. na UNESCO-ovu Reprezentativnom popisu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Uz nju je u nacionalni registar upisano još 16 nematerijalnih dobara, što potvrđuje visoku kulturnu vitalnost regije.

Analiza prostorno-demografskih i prirodno-krajobraznih obilježja Međimurske županije prema GSTC standardima otkriva visoku usklađenost sa zahtjevima održivosti u turizmu. U nastavku donosim strukturiranu analizu temeljenu na relevantnim kriterijima iz svih četiri poglavlja GSTC standarda (verzija 2.0):

Održivo upravljanje destinacijom

A1 – Odgovornost za upravljanje destinacijom

- Pogranični položaj Međimurja zahtijeva koordinirano upravljanje u suradnji sa susjednim regijama (prekogranična suradnja).
- Postoji dobra osnova za transnacionalne projekte (npr. UNESCO rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav).

A9 – Prostorno planiranje i kontrola razvoja

- Regionalni prostorni plan jasno regulira korištenje zemljišta – samo 17,91% površine je građevinsko područje, što govori u prilog održivom korištenju prostora.
- Turistička namjena zauzima tek 1% površine, što je indikator odgovorne i selektivne turističke politike.

A10 – Prilagodba klimatskim promjenama

- Dokumentirano je postojanje Program zaštite okoliša Međimurske županije za razdoblje 2022. – 2025., koji uključuje:
 - Poseban Program zaštite zraka za razdoblje 2022.–2025.
 - Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja.

B – Socioekonomska održivost

B1 – Mjerenje gospodarskog doprinosa turizma

- Podaci o poduzetništvu, zaposlenosti i investicijama redovito se prate i javno objavljuju.
- Turizam je još uvijek sekundarna gospodarska grana, ali ima potencijal za rast kroz valorizaciju lokalnih resursa.

B2 – Pristojan rad i karijere

- Dominacija mikro i malih poduzeća otvara prostor za lokalno zapošljavanje u turizmu, posebice u ruralnim područjima.
- Pogranični položaj nudi prilike za razmjenu znanja, mobilnost i radnu integraciju u širem europskom prostoru.

B3 – Podrška lokalnim poduzetnicima

- Poljoprivreda i OPG-ovi čine temelj za razvoj enogastronomije i agroturizma, što je u skladu s kriterijem poticanja lokalne proizvodnje i kratkih lanaca opskrbe. Nedovoljan je broj ekoloških proizvođača te vrsti i količina eko proizvoda.

C – Kulturna održivost

C1 – Zaštita kulturne baštine

- Stari grad Zrinskih, Muzej Međimurja, Riznica Međimurja i mreža Ekomuzej Međimurje predstavljaju primjere očuvanja i interpretacije materijalne baštine.

C3 – Nematerijalna baština

- Međimurska popevka (UNESCO), uz još 16 dobara upisanih u nacionalni registar, pokazuje visoku razinu zaštite i valorizacije nematerijalne baštine.

C4 – Tradicionalni pristup

- Ruralni krajobraz i kulturne prakse (npr. skelarenje, tradicionalne kuće, festivali) čuvaju lokalni identitet i omogućuju participativni turizam.

D – Ekološka održivost

D1 – Očuvanje prirodnih vrijednosti

- Ekološka mreža Natura 2000 pokriva 17,9% teritorija županije; Regionalni park Mura-Drava zauzima 23,29%.
- Očuvanje biološke raznolikosti (vlažna staništa, rijetke vrste) integrirano je u razvojne i prostorne planove.

D2 – Upravljanje posjetiteljima u prirodi

- Pojas uz Muru i Dravu ima propisane zone zaštite i upravljanja posjetiteljima (npr. posjetiteljski centri, biciklističke staze, birdwatching).

D4 – Iskorištavanje vrsta i dobrobit životinja

- Ribolov, zlatarenje i druge aktivnosti se odvijaju u skladu s regulacijama; međutim, potreban je monitoring interakcija s faunom.

D6 – Upravljanje vodom

- Sustav javne vodoopskrbe temelji se na podzemnim vodama iz dva crpilišta (Nedelišće i Prelog).
- Prisutni su rizici od zagađenja pesticidima, ali postoji institucionalna svijest i planski odgovor.

D9 – Gospodarenje otpadom

- Spomenuta je potreba za regulacijom zagađenja tla i otpada (odlaganje smeća, kemikalije u poljoprivredi), što ukazuje na prostor za dodatno jačanje sustava gospodarenja otpadom.

Zaključak i preporuke u skladu s GSTC-om:

Snage:

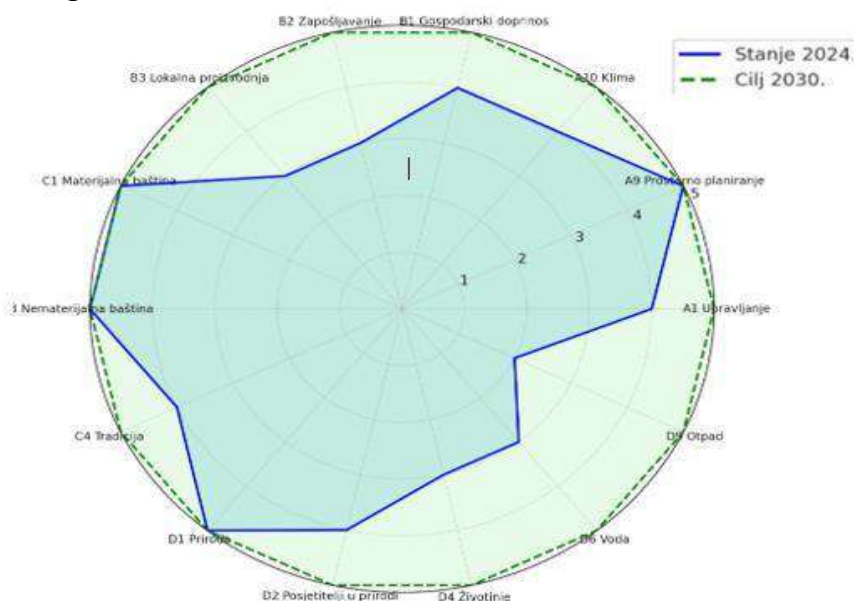
- Uspostavljena prostorno planska regulacija i prirodna zaštita (D1, A9).
- Bogata kulturna i prirodna baština s međunarodnim statusom (C1, D1).
- Visok stupanj teritorijalne i krajobrazne raznolikosti – pogodno za disperziju turista (A8, D2).

Kvalitetna baza za razvoj održivog ruralnog turizma kroz poljoprivredu, šume s posebnom namjenom, i nematerijalnu baštinu (B3, C3).

Izazovi i preporuke:

GSTC kriterij	Ocjena Obrazloženje
D5, D6	potrebno je pojačati mjere za očuvanje vode i smanjenje onečišćenja kroz upravljanje poljoprivrednim praksama i edukaciju OPG-ova.
B2, B3 –	sustavno integrirati mlade u sektor turizma, posebno u ruralnim dijelovima kroz poduzetničke inkubatore.
A4	ojačati suradnju s privatnim sektorom i lokalnim zajednicama oko praćenja utjecaja turizma i održivog planiranja.
D9	razviti edukativne kampanje za racionalno korištenje zemljišta, sprječavanje zagađenja i gospodarenje otpadom u poljoprivredi i turizmu.

Grafikon 4 : Usporedba trenutnog stanja 2024.g. i ciljanih vrijednosti prema GSTC kriterijima do 2030.g.

3. ANALIZA STANJA TURIZMA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

U nastavku se prikazuje detaljna analiza postojećeg turističkog sustava Međimurske županije. Obuhvaćeni su turistički proizvodi, infrastruktura, karakteristike posjetitelja, kao i resursna osnova, s ciljem utvrđivanja potencijala i izazova za daljnji razvoj.

3.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga

Turistički proizvodi i usluge čine osnovu konkurentnosti destinacije. Ovaj dio sadrži pregled turističkih proizvoda na čijem razvoju radi TZ Međimurske županije u suradnji s LTZima, javnim dionicima i komercijalnim sektorom te koji su tržišno valorizirani.

Tabela: Ključni turistički proizvodi Međimurja prema važnosti razvojnog potencijala

VAŽNOST	PRIMARNI	SEKUNDARNI		TERCIJARNI	
Odmor (glavani, vikend, izleti)					
Zdravstveni turizam	Wellness	Medicinski wellness		Lječilišni turizam	
Outdoor aktivnosti	Cikloturizam	Pješačenje	Adrenalinski sportovi	Ribolov	Sportovi na vodi
Enogastronomija	Turizam vina	Gastro turizam			
Kulturni turizam	Povijesne znamenitosti	Etno baština	Događanja	Duhovni turizam	
Poslovni turizma					
Poslovni turizam	Poslovni skupovi	Team building		Poslovna putovanja	
Sportske pripreme	Nogomet	Rukomet	Speedway	Ribolov	Gimnastika
Posebni proizvodi					
Posebni proizvodi	Tranzit	Letenje balonima		Tematski parkovi	

Izvor: SMPT MŽ 2020. IztZg, revizija autor studije

Zdravstveni turizam

u Međimurskoj županiji značajno se razvija zahvaljujući Termama Sveti Martin, vodećoj destinaciji kontinentalnog wellnessa. Smještene na 27 hektara prirodnog okoliša, Terme raspolažu s 151 hotelskom sobom, 6 suiteova i 98 apartmana te nude 1.800 m² modernog wellness prostora. Ključna prednost je termalna voda temperature 37,5 °C, pogodna za prevenciju i rehabilitaciju, što dodatno podupire djelovanje Poliklinike Lumbalis s individualiziranim zdravstvenim programima. Terme bilježe rast dolazaka za 39 %, a noćenja za 40 %, uz prosječne ocjene gostiju između 8,6 i 9,2/10. Kao prva hrvatska destinacija s EU Ecolabel, GTS i Green Key certifikatima Terme ističu održivost, inovaciju i kvalitetu. Njihova ponuda kombinira rekreaciju, zdravlje i gastronomiju tijekom cijele godine. Ostvaruju više od 65 % ukupnih noćenja u lokalnoj zajednici, čime značajno doprinose razvoju županije kao konkurentne zdravstveno-turističke regije s europskim potencijalom.

Sportsko rekreativni turizam

Međimurska županija razvila je prepoznatljivu ponudu sportsko-rekreativnog turizma temeljenog na prirodnim resursima i aktivnostima na otvorenom. Biciklističke staze (preko 800 km, uključujući „Međimurje Cyclist Welcome“ sustav) i pješačke rute („S cipelcugom“ – 115 km) omogućuju aktivno istraživanje prirodnih i kulturnih krajolika. Adrenalinski centri poput nude paintball, zip-line, streličarstvo i quad vožnje, privlačeći mlađe i team-building skupine. Rijeke Mura i Drava te akumulacijska jezera nude odlične uvjete za rekreativni ribolov, kanu, veslanje i promatranje prirode. Ključni sportski objekti uključuju: SRC Mladost s atletskom i nogometnom infrastrukturom, Terme Sveti Martin sa sportskim igralištima i dvoranom te bike-friendly smještajem te Hotel Panorama s otvorenim i zatovorenim igralištima. Pod upravljanjem sportskih klubova i JLS-a uređena su i dostupna mnogobrojna tenis igrališta, nogometna igrališta, dvorane za dvoranske sportove i drugi tereni i borilišta. Međimurje je 2022. godine proglašeno Europskom regijom sporta zbog kvalitete sportskih sadržaja i uključenosti lokalnog stanovništva u sport i rekreaciju.

Kulturni turizam

u Međimurju temelji se na bogatoj povijesnoj, sakralnoj i nematerijalnoj baštini. Središnji nositelj ponude je Stari grad Zrinskih u Čakovcu s Muzejom Međimurja i multimedijalnim postavom „Riznica Međimurja“. Od brojnih crkava baroknog i gotičkog stila posebno se ističe crkva sv. Jeronima u Štrogovu. Nematerijalna baština uključuje UNESCO-om zaštićenu međimursku popevku, umijeće sviranja cimble i izradu pisanica. Interpretacija etno baštine kreirana je kroz Ekomuzej Međimurje koji umrežava 20 baštinskih lokaliteta. Manifestacije poput Porcijunkulova, Urbanova i Halicanum festivala povezuju tradiciju, glazbu i lokalne običaje. Djelovanje Centra dr. Rudolfa Steinera u Donjem Kraljevcu doprinosi edukativnoj i kulturnoj dimenziji regije.

Poslovni turizam

Međimurska županija razvila je kapacitete za MICE turizam (kongresi, poslovni sastanci, incentive putovanja i događanja), oslanjajući se na kvalitetnu infrastrukturu, prirodno okruženje i raznolik sadržaj. Terme Sveti Martin nude moderno opremljene kongresne dvorane kapaciteta do 500 osoba, uz smještaj, wellness, sportsku i gastronomsku ponudu. Centar za kulturu Čakovec, Centar za posjetitelje Med dvema vodama, kao i dvorane u Prelogu, Murskom Središću i Štrogovu omogućuju održavanje stručnih skupova, radionica i edukacija. Dodatnu vrijednost pružaju sadržaji u u destinaciji: vinogradi, adrenalinski parkovi i ruralna domaćinstva za incentive programe. Spoj poslovne funkcionalnosti i autentične lokalne ponude čini Međimurje kvalitetnom regijom za održiva i kreativna manja poslovna događanja.

Sportske pripreme

županija je u kontekstu kontinentalne Hrvatske postala prepoznatljiva destinacija za sportske pripreme zahvaljujući modernoj infrastrukturi, prirodnim resursima i komplementarnim sadržajima. SRC Mladost u Čakovcu nudi atletske i nogometne terene, dvorane, bazene, kuglanu i streljanu, dok Gimnastički centar Sport Hub u Nedelišću omogućuje vrhunske uvjete za gimnastiku, fitness i oporavak. Terme Sveti Martin kombiniraju smještaj, wellness, bazene i polikliniku Lumbalis s dvoranama i terenom za treniranje. DG Sport u Prelogu prilagođen je i sportašima s invaliditetom. Cijela regija obiluje biciklističkim i pješačkim rutama, savršenim za kondicijsku pripremu. Pristupačna veličina, mirno okruženje, kvalitetna prehrana i mogućnost regeneracije čine Međimurje privlačnim za pripreme profesionalnih i amaterskih sportskih timova

Tranzit

Međimurje ima značajan potencijal za privlačenje tranzitnih gostiju iz Poljske, Češke i baltičkih zemalja zahvaljujući svom povoljnom geografskom položaju uz glavne prometne pravce između srednje Europe i Jadrana. Smješteno na raskrižju ruta prema Sloveniji i Mađarskoj, regija nudi mogućnost kratkog odmora u mirnom, prirodnom okruženju. Terme Sveti Martin, brojni OPG-ovi te mali hoteli nude sadržaje za jednodnevne ili vikend-pauze. Eno-gastro ponuda s autohtonim specijalitetima, sigurnost, čistoća i održivost regije posebno privlače goste koji putuju vlastitim prijevozom.

Enogastronomsk aponuda opisana je u poglavlju 3.3.

Analiza turističkih proizvoda i usluga Međimurja (prema GSTC B3 kriterijima)

Snage

- Raznolikost ponude: Međimurje nudi uravnotežen portfelj proizvoda – zdravstveni, sportsko-rekreacijski, kulturni, poslovni i tranzitni turizam, s visokom razinom komplementarnosti.
- Zdravstveni turizam: Terme Sveti Martin sa certificiranom kvalitetom i održivosti (EU Ecolabel, Green Key) te stručnim zdravstvenim sadržajem značajno doprinose imidžu i noćenjima (65 % ukupnih).
- Sportska infrastruktura: SRC Mladost, Sport Hub, DG Sport i druge jedinice pružaju profesionalne uvjete za pripreme i rekreaciju.
- Kulturna baština i manifestacije: Snažno valorizirana nematerijalna baština (UNESCO), muzeji i festivali.
- Održivost i lokalno partnerstvo: Aktivno uključivanje lokalnih zajednica, etno-gastronomski proizvodi.

Izazovi

- Neravnomjerna prostorna distribucija ponude – kulturni i gastro sadržaji koncentrirani su u urbanim zonama i sjeverozapadnom dijelu županije.
- Nedostatak strukovnih udruga u gastronomiji (npr. Udruga kuhara, sommeliera...) ograničava standardizaciju i promociju.
- Ograničen kapacitet za velike MICE događaje – nedostaju velike multifunkcionalne dvorane i hotelske sobe.

- Najveći dio tranzitnih gostiju u prolazu prema jadranskim destinacijama se ne zadržavaju – nedovoljno tematskih stop-paketa za privlačenje duljih posjeta.
- Sezonalnost i slaba vidljivost nekih aktivnosti (ribolov, adrenalin, edukativni turizam).

Preporuke

- Unaprjeđenje promocije tematskih turističkih ruta (wellness, eno-gastro, sakralna baština, outdoor).
- Poticanje ruralnog razvoja i ponude u istočnim i južnim dijelovima županije kroz mikro-inicijative i edukaciju.
- Korištenje statistike i pokazatelja tržišnog učinka za daljnju segmentaciju i razvoj proizvoda.
- Osnivanje strukovnih udruženja ugostitelja radi jače promocije lokalne baštine.
- Razvoj ponude za tranzitne goste – tematske postaje, jednodnevni wellness/gastro paketi, digitalna orijentacija.

3.2. Smještajni kapaciteti

Sukladno podacima sa sustava e-Visitor Hrvatske turističke zajednice, na području Međimurske županije na dan 31.12.2024. godine poslovala su 248 smještajna objekta što je povećanje broja smještajnih objekata od 9% u odnosu na 2023.g., s ukupno 974 smještajne jedinice i 2.441 ležaja što je povećanje za 3% u odnosu na 2023.g. U istraživanju zadovoljstva gostiju TOMAS 2022/23. prosječna ocjena smještaja bila je 6,1 od 7. Prosječna ocjena svih smještajnih objekata izlistanih na portalu Booking.com krajem 2024. godine bila je 9,4 od 10 što ukazuje na visoko zadovoljstvo gostiju uslugom smještaja. 60% kreveta obuhvaćeno je nekom vrstom certificiranja za održivost.

Tablica 2: **Struktura smještajnih objekata u MŽ 31.12.2024.**

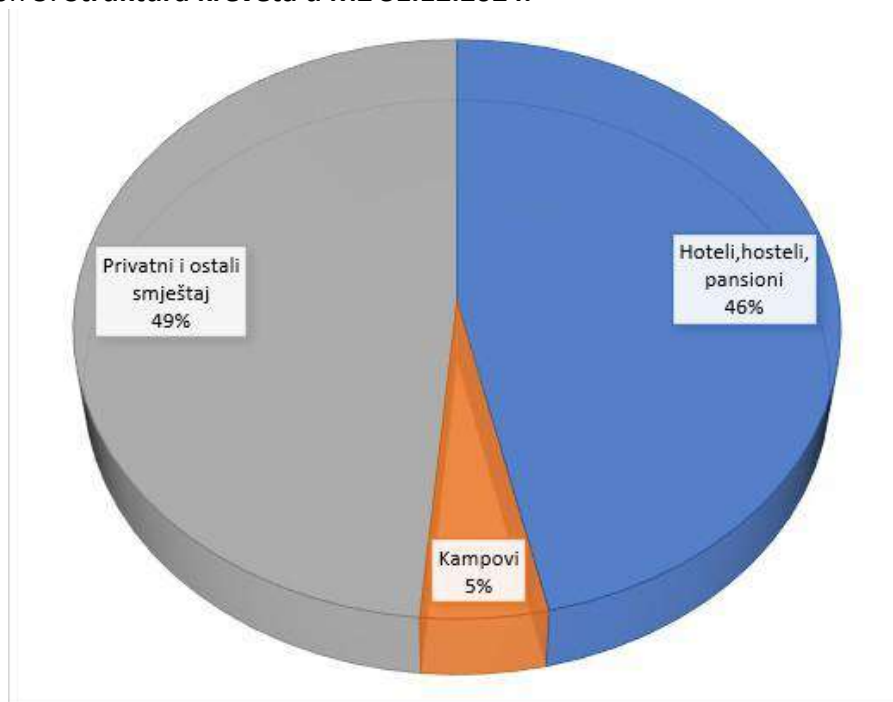
Objekt Kategorija	Podvrsta objekta	Broj smještajnih jedinica	Broj kreveta	% Kreveta
2 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	14	26	
2 sunca	Objekti u domaćinstvu	1	2	0,08%
2 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	8	17	0,70%
2 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	12	25	1,02%
3 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	7	22	0,90%
3 sunca	Objekti u domaćinstvu	3	12	0,49%
3 zvjezdice	Hoteli	95	180	7,37%
3 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	98	289	11,84%
3 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	57	157	6,43%
3 zvjezdice	Restorani	4	6	0,25%

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

4 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	1	2	0,08%
4 sunca	Objekti u domaćinstvu	14	42	1,72%
4 sunca	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	6	12	0,49%
4 zvjezdice	Hoteli	231	459	18,80%
4 zvjezdice	Kampovi	25	75	3,07%
4 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	51	159	6,51%
4 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	115	306	12,54%
5 zvjezdica	Objekti u domaćinstvu	2	8	0,33%
Komfor	Hoteli	29	61	2,50%
Komfor	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	12	24	0,98%
Nema kategorizacije	Nekomercijalni smještaj	30	57	2,34%
Nema kategorizacije	Objekti u domaćinstvu	16	38	1,56%
Nema kategorizacije	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	143	462	18,93%
Ukupno		974	2.441	100,00%

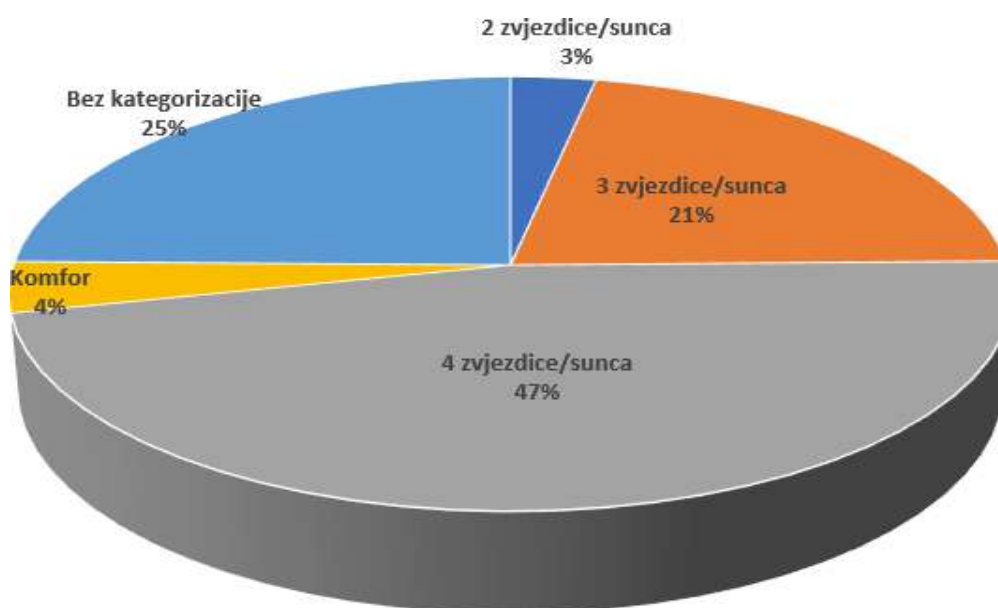
Izvor: E vizitor

Grafikon 5. **Struktura kreveta u MŽ 31.12.2024.**

Obrada: autor studije

Grafikon 6: **Struktura kreveta prema kategorizaciji 31.12.2024.**

Obrada: autor studije

Tablica 4: **Stopa popunjenosti kreveta prema kategorizaciji u MŽ 31.12.2024.**

Kategorija	Popunjenost
2 sunca	13,81%
2 zvjezdice	19,22%
3 sunca	7,46%
3 zvjezdice	19,51%
4 sunca	6,82%
4 zvjezdice	47,33%
5 zvjezdica	16,12%
Komfor	10,60%
Nema kategorizacije	10,62%
Prosječna popunjenost	28,01

Izvor: e Vizitor

Analiza podatka o smještajnim kapacitetima Međimurske županije prema kriterijima GSTC konkretno u okviru kriterija: A4 – Praćenje i upravljanje turističkim pritiscima, B1 – Dizajn i usluge smještaja i C4 – Zadovoljstvo posjetitelja pokazuje:

SNAGE smještajne ponude

Kvaliteta usluge i zadovoljstvo gostiju

- Izuzetno visoka ocjena na Booking.com (9,4/10) i TOMAS istraživanju (6,1/7).
- Pokazuje visoku razinu gostoljubivosti, urednosti i profesionalnosti.
- 4 zvjezdice – najkvalitetniji segment – bilježi visoku popunjenost (47,33%), što ukazuje na potražnju za višom kvalitetom

Popunjenost i sezonalnost

- Prosječna popunjenost kreveta: 28,01 %, što je niže od nacionalnog prosjeka, ali relativno dobro za kontinentalnu regiju s izraženom sezonalnošću.
- Velik udio smještaja s 3–4 zvjezdice (63%): Ukazuje na potencijalno dobru razinu kvalitete i usluge.
- Velik avećina objekata radi tijekom cijele godine – niska sezonalnost

Raznolikost i struktura smještaja

- Kombinacija hotela, kampova, OPG-ova i privatnog smještaja omogućuje prilagodbu različitim tržišnim segmentima (aktivni turizam, obiteljski odmor, wellness, eko-turizam...).
- Prisutnost OPG objekata s kategorizacijom „sunca” važna za ruralni i održivi turizam.

Značajan udio održivih smještajnih objekata

- 60% kreveta je uključeno u neki oblik održivog certificiranja – značajan pokazatelj osviještenosti i usklađenosti sa GSTC kriterijima (B4, D3, D4).

IZAZOVI I NEDOSTACI

Velik udio nekategoriziranog i niskokategoriziranog smještaja

- Nema kategorizacije: 18,93% kreveta (najveća pojedinačna skupina), što ukazuje na slabu tržišnu prepoznatljivost i potencijalno niže standarde.
- Niskokategorizirani objekti (2 sunca/zvjezdice) i 3 sunca/zvjezdice imaju niske stope popunjenosti (7–19%) - neravnomjerna kvaliteta i iskorištenost kapaciteta
- OPG i 3 sunca objekti (važni za autentičnu ponudu) imaju vrlo niske stope popunjenosti (6–7%).

Neravnomjerna protorna raspoređenost kapaciteta

- 2025 kreveta odnosno 84% koncentrirano je na području JLS-a Sv. Martin na Muri (911), Čakovec (339), i ostalih JSL na prostoru Gornjeg Međimurja dok se 389 kreveta odnosno 16% nalazi protoru istočno i južno od Čakovca tj. Donjem Međimurju.

USPOREDBA S GSTC PREPORUKAMA ZA SMJEŠTAJ

GSTC Kriteriji	Status u MŽ	Komentar
D3 - Održivi smještaj	60% certificirano	Iznadprosječna razina certifikata (npr. GTS, EU Ecolabel, Green Key) većina hoteli
D4 - Kultura i lokalna zajednica	Djelomična integracija	OPG smještaj postoji, ali slabije iskorišten i podzastupljen.
B4 - Turistički kapaciteti	Nepotpuna diversifikacija	Visoka ovisnost o nekategoriziranim i srednje rangiranim objektima; slabija diverzifikacija ponude.
A6 – Kvaliteta i zadovoljstvo	Izvrсна	Vrlo visoko zadovoljstvo gostiju prema više izvora.

PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE SMJEŠTAJNE PONUDE

1. Unaprijediti kategorizaciju i standardizaciju

- Smanjiti udio nekategoriziranih objekata kroz edukaciju, poticaje i administrativnu podršku.

- Potaknuti prijelaz prema kvalitetnijim kategorizacijama (3 i 4 zvjezdice/sunca).
- 2. Jačati vidljivost i iskorištenost OPG i ruralnog smještaja
 - Provoditi ciljane kampanje promocije autentičnog i održivog smještaja (OPG, 2–4 sunca).
 - Uključiti ih u lokalne manifestacije, rute i eko-certifikate (npr. Good Travel Seal, EU Ecolabel, Green Key).
- 3. Sustavno nadzirati i poticati održivi smještaj
 - Jasnije mapirati certifikate održivosti po tipu, opsegu i vjerodostojnosti.
 - Uvesti lokalne oznake kvalitete i održivosti temeljene na GSTC i nacionalnim kriterijima za nekategorizirane objekte.
- 4. Diverzificirati i podići kvalitetu ponude
 - Potaknuti razvoj specijaliziranih objekata (wellness, bike-friendly, eko-lodge, boutique smještaj).
 - Fokus na rekonstrukciju i modernizaciju srednje kategoriziranih objekata (posebno 3 zvjezdice/sunca).
- 5. Povećati prosječnu popunjenost
 - Razvoj cjelogodišnjih i tematskih turističkih paketa
 - Digitalna vidljivost i online prodaja slabije popunjenih objekata
 - Ciljano oglašavanje kvalitetnijih, ali slabije popunjenih kategorija
 - Poticaji za produženje boravka –
 - Aktivna redistribucija posjetitelja prema manje razvijenim područjima (Donje Međimurje)
 - Usklađivanje ponude s ciljnim tržištima i gostima

3.3. Ugostiteljske usluge

Sukladno podacima Upravnog odjela za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam u Međimurskoj županiji, krajem 2024. godine na području Županije ukupno je djelovalo 414 objekata izvan smještajnog ugostiteljstva. Od toga 134 objekta ili 32% registrirano za ponudu hranu i pića, a objekata 280 ili 68% na usluživanje pića. Ugostiteljska ponuda dominantno je koncentrirana u Čakovcu što upućuje na lokalni karakter njihove tržišne orijentacije. Valorizirajući bogatu eno-gastronomsku tradiciju Međimurja, na području županije djeluju dva restorana čija kvaliteta prerasta lokalne okvire, to su Mala hiža Mačkovec - Michelin preporuka, Terbotz Železna Gora – razne nacionalne nagrade za kvalitetu. Trenutno je 6 objekata uvršteno u oznaku kvalitete tradicijske gastro ponude Okusi tradicije Međimurja koja je dio nacionalne mreže restorana koji nude jela bazirana na tradicijskoj kuhinji. Raspoređenost objekata prati turističku potražnju, no manje ih je u ruralnim sredinama, osobito u istočnom i južnom dijelu županije. Kulinarstvo Međimurja predstavlja važan dio nematerijalne kulturne baštine te ima snažan potencijal za razvoj održivog i autentičnog turizma. Na nacionalnoj razini prepoznata su jela: međimurska gibanica – desert, a na regionalnoj razini: pretepena juha, mesto s tiblice, zlevenka, jela od buče, sir turoš pečena patka s heljdinom kašom. Od karakterističnih namirnica izvan regije po kvaliteti i autentičnosti prepoznati /brendirani su: krumpir, bučino ulje, međimurska piletina (picek). Zaštitu geografskog podrijetla ima meso s tiblice za čiju je zaštitu osnovana Udruga za zaštitu tradicionalnih međimurskih proizvoda. Uz navedenu udruhu djeluju i udruge proizvođača:

krumpira, uzgajivača svinja, udruga medara, proizvođača rajčice, proizvođača kozijeg mlijeka i jaretine, i druge. Županijska ustanova dr. R. Steiner promovira i potiče razvoj biodinamičke poljoprivrede. 2016. godine Gornje Međimurje proglašeno je Europskom destinacijom izvrsnosti (EDEN) za lokalnu gastronomiju i turizam. Vrijedno je spomenuti također da je prva knjiga o kulinariji na prostoru današnje Hrvatske izdana u Čakovcu Rukopisna knjižica kulinarskog umijeća čakovečkog dvora Zrinskih iz 17. stoljeća što govori o dugoj tradiciji i bogatstvu kulinarskog umijeća. Trenutno ne djeluju strukovne udruge vezane za kulinariku. U Prelogu djeluje Srednja škola Prelog koja obrazuje širok spektar ugostiteljskih kadrova i ima veoma dobre obrazovne rezultate, no nažalost najkvalitetniji učenici odlaze na rad u inozemstvu ili u jadranske destinacije. 2026. godine Međimurska županija završiti će obnovu Kaštela Feštetić u Prelogu koji će osigurati infrastrukturne uvjete za djelovanje interpretacijskog centra međimurske gastronomije te Međimurske kulinarske akademije sa svrhom professionalawarenessai promocije tradicijske međimurske kulinarike.

Tablica 3: **Objekti s ponudom jela i pića u MŽ 31.12.2024.**

Skupina	Vrsta	Broj objekata	Skupina	Vrsta	Broj objekata
Restorani	Ukupno	98	Barovi	Ukupno	288
	Restoran	23		Kavana	22
	Restoran i caffe bar	2		Kavana i disco bar	-
	Restoran i pripremnica obroka	5		Kavana i pripremnica obroka	2
	Gostionica	2		Noćni bar	1
	Gostionica i pripremnica obroka	1		Noćni bar i caffe bar	15
	Grill	2		Disco klub	1
	Pečenjarnica	1		Caffe bar i disco klub	2
	Pizzeria	10		Disco bar i caffe bar	1
	Pizzeria i bistro	1		Caffe bar	228
	Bistro i noćni bar	-		Caffe bar i bistro	1
	Bistro	21		Lounge bar	2
	Slastičarnica	7		Pivnica	2
	Slastičarnica i caffe bar	-		Buffet	1
	Objekt brze prehrane	23		Caffe bar i objekt jednostavnih usluga u kiosku	2
Objekti jednostavnih usluga	Ukupno	25		Krčma	1
	Objekt jednostavnih usluga u kiosku	8		Beach bar	1
	Objekt jednostavnih brzih usluga	3		Klet	3
	Objekt jednostavnih usluga u nepokretnom vozilu	1		Kušaonica	3
	Objekt jednostavnih usluga u šatoru	-			
	Objekt jednostavnih usluga na klupi	6			
	Objekt jednostavnih usluga na kolicima	7			
Catering objekti	Ukupno	3			
	Pripremnica obroka	3			
			Sveukupno		414

Izvor: Upravni odjel za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam MŽ 2024.g., obrada TZMŽ

Enološka ponuda Međimurja je primarno povezati s ponudom Međimurske vinske ceste koja predstavlja jednu od najbolje organiziranih vinskih cesta u Hrvatskoj s 30-ak obiteljskih vinarija koje uz prodaju vina nude i prodajne degustacije. 14 vinarija ima razvijenu ponudu enološkog turizam – vođene degustacije, ponuda tradicionalnih hladnih narezaka i toplih jela te druge komplementarne usluge i aktivnosti. Kapacitet profesionalnih obiteljskih vinarija

kreće se od 30 do 350 tisuća litara vina godišnje te možemo govoriti o butiq proizvodnji. Zanimljivost vinogorja je što se na oko 1000 hektara uzgaja preko 20 različitih sorti što je doprinos bioraznolikosti vinorodnog područja. Najznačajnije vinske sorte su: pušipel koji je zaštićena marka s geografskim podrijetlom i posebnim proizvodnim standardima, sauvignon, muškat, traminac, silvanac zeleni, i dr. Međimurski vinari u nizu od desetak godina dobivaju za svoja vina oko 30-ak nagrada Decanter godišnje što govori o kontinuiranoj svjetskoj kvaliteti vina. Vinarija Lovrec je jedini ekološki proizvođač vina, a uz to nudi i etnološku zbirku u autentičnim prostorima posvećenu vinogradarstvu. Ponudu Međimurske vinske ceste uz uređene kušaonice čine i: vidikovac Mađerkin breg-koji je kratkom vremenu postao etablirana atrakcija međunarodnog značaja, 2025.g. otvoren je centar za posjetitelje MVC - Centar Pušipela. Nacionalno se etabliralo nekoliko vinskih festivala: Vincekovo – u siječnju, Urbanovo- u svibnju, Mlado u listopadu i Martinje u studenom.

Analize ugostiteljskih usluga Međimurske županije prema GSTC kriterijima, konkretno kriteriju **B3 – Podrška lokalnim poduzetnicima i fer trgovini** te povezanim kriterijima iz drugih poglavlja:

Snage (u skladu s GSTC standardima)

Kriterij	Naziv	Analiza snage
B3	Podrška lokalnim poduzetnicima	Snažna baza OPG-ova, vinskih podruma i gastronomske ponude lokalnog karaktera. Postoji niz proizvođačkih udruga (medari, povrćari, piceki itd.). Meso s tiblice ima zaštićeno geografsko podrijetlo. U funkciji je oznaka <i>Okusi tradicije Međimurja</i> (6 restorana).
C3	Nematerijalna baština	Kulinarstvo (gibanica, pretepena juha, bučino ulje) je dio nematerijalne kulturne baštine. Povijesna važnost – prva kulinarska knjiga pisana na tlu današnje Hrvatske.
C4	Tradicionalni pristup	Tradicionalna jela i proizvodi uključeni u vinske ceste i festivale (Urbanovo, Martinje...). Etnološki elementi u vinarijama (npr. Lovrec).
D2	Upravljanje posjetiteljima u prirodi	Vinska cesta s 30-ak vinarija ima interpretacijske centre i kontrolirane posjete (Centar Pušipel, Mađerkin breg).

Izazovi i preporuke

Kriterij	Naziv	Identificirani izazov	Preporuka
B3	Podrška lokalnim poduzetnicima	Nedostatak eko proizvođača hrane i vina (samo 1 eko vinarija)	Subvencije i edukacije za OPG-ove za prijelaz na ekološku proizvodnju

Kriterij	Naziv	Identificirani izazov	Preporuka
B2	Pristojan rad i karijere	Odlazak obrazovanih ugostitelja u inozemstvo	Razviti regionalni sustav stipendiranja i mentoriranja mladih kadrova
C3	Nematerijalna baština	Ne postoji strukovna udruga za kulinarstvo	Osnovati klaster kulinarike/ugostitelja na razini županije
D9	Gospodarenje otpadom	Nema sustavne politike upravljanja otpadom u ugostiteljstvu	Uvesti „zelene certifikate“ i kontrolu otpada u restoranima
A4	Uključivanje poduzetnika	Slaba integracija ugostitelja iz ruralnih dijelova	Potaknuti umrežavanje ugostitelja kroz vinske i gastro rute u cijeloj županiji

3.1.3. Turističke agencije i turističko vođenje

Prema podacima Upravnog odjela za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam, odsjeka za obrt i poduzetništvo, na području Međimurske županije djeluje 10 turističkih agencija s 12 poslovnica. Agencije su u najvećoj mjeri orijentirane na organiziranje i posredovanje putovanja izvan Međimurja. Tri agencije kreiraju incoming pakete i djelomično su zainteresirane za djelovanje na principima DMC no suočavaju se s nedostatkom kadrova i nedostatkom kapitala za ulaganje u razvoj i promociju proizvoda. U Međimurju je 2024. bilo registrirano 125 licenciranih turističkih vodiča od čega procjenjujemo da je 15-tak aktivnih. Procjena je da je turističko vođenje profesija za njih 3-4, dok je ostalima to dopunska djelatnost. Okupljeni su kroz Udrugu vodiča MŽ koja organizira edukacije i druge projekte unapređenja turističkog vođenja. Nedostatak kapacitiranog DMC-a je značajan izazov za ukupnu destinaciju stoga preporučamo uvođenje posebnih financijskih subvencija za rad DMC, uvođenje edukativnih programa za jačanje ljudskih kapaciteta DMC-a te bolju suradnju TZMŽ i LTZ na zajedničkim promocijskim aktivnostima s DMC-ima.

3.4. Turistička resursno-atraksijska osnova

TZMŽ je 2016. godine izradila prvi registar resursno-atraksijske osnove koji je ažuriran i digitaliziran te je dostupan na www.tzm.hr. U nastavku donosimo pregled resursne osnove i tržišno prepoznatih i dostupnih turističkih atrakcija koje su kategorizirane prema:

- Kategoriji zaštite (UNESCO, NR – nacionalni registar pri Ministarstvu kulture, L- lokalna – prostorni plan JLS ii sl.)
- Značaju resursa/atrakcije za turizam županije iskazana kao sposobnost/potencijal privlačenja potražnje: M - međunarodna, N - nacionalna, R - regionalna
- Tržišne spremnosti resursa/atrakcije za prihvata turista, odnosno prema razini uređenosti
- i turistificiranosti pojedinih resursa i atrakcija: S - spremno, P- poluspremno i R - resurs - trenutno tržišno nespremno.
- Dostupnost za osobe s invaliditetom: D - dostupno u potpunosti, DD djelomično dostupno, ND - nije dostupno

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
1) Reljef				
Gornje Međimurje	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Blagi brežuljci 344 n/m, slikovit vinski krajolik
Donje Međimurje	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Riječna nizina s mozaičnim poljima i šumarcima
2) Rijeke i jezera				
Rijeka Mura	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Zaštićeni značajni krajobraz, biciklističke i pješačke staze, centar za posjetitelje Križovec
Rijeka Drava	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Ribolov, plovidba, promatranje ptica, ispiranje zlata
Akumulacijsko jezero Dubravsko	Nacionalni / djelomično spremno	Natura 2000	Djelomična dostupnost	17 km ² , ribolov, sportovi na vodi, šetnice
Akumulacijsko jezero Varaždinsko	Nacionalni / djelomično spremno	Natura 2000	Djelomična dostupnost	10 km ² , ribolov, sportovi na vodi, biciklizam
Ribnjak Šuder graba (Kotoriba)	Regionalni / djelomično spremno	-	Ograničena dostupnost	Uređeni ribnjak za sportski ribolov
Ribnjak u Otoku kod Preloga	Regionalni / djelomično spremno	-	Ograničena dostupnost	Uređeni ribnjak s rekreativnom ponudom
Šoderica Goričan	Regionalni / djelomično spremno	-	Ograničena dostupnost	Rekreativna zona i ribolov
3) Zaštićena prirodna baština				
Regionalni park Mura-Drava	Međunarodni / spremno	UNESCO Rezervat biosfere, Natura 2000	Djelomična dostupnost	Široka područja rijeka i močvara, promatranje ptica, edukacija
Bedekovićeve grabe	Nacionalni / djelomično spremno	Spomenik prirode	Nije dostupno	Stanište rijetkih leptira (veliki zagasiti livadni plavac)
Značajni krajobraz	Međunarodni /	Natura 2000	Djelomična	Vlažna staništa,

rijeke Mure	spremno		dostupnost	bogata fauna, biciklističke staze
Perivoj Zrinskih Čakovec	Regionalni / spremno	Spomenik parkovne arhitekture	Djelomična dostupnost	Povijesni park uz Stari grad Zrinskih
Platan u Nedelišću	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Simbol mjesta
Gupčeva lipa Donji Vidovec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Lokalni kulturni znak
Hrast lužnjak Kuršanec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Nepoznato	Dendrološki značaj
Ginko Donja Dubrava	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv
Tulipanovec Vučetinec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Nije dostupno	Botanički relikv
Dvije platene Sveti Urban	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Lokalna prirodna znamenitost
Dvoje glicinije Čakovec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Estetsko-botanički spomenici
Stablo magnolije Pribislavec		Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv

4) Arheološka baština

Pil s likom Trpećega Krista	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Mali sakralni spomenik
Kameni pil sv. Trojstva, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Povijesni pil
Pil Svetoga Trojstva, Kotoriba	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Pil u centru Kotoribe
Židovsko groblje, Mihovljan	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Memorijalni kompleks
Čakovec	Regionalni značaj / Djelomično spremno	evidentira no dobro	Nije dostupno	Nalazišta u zoni Starog grada i povijesne jezgre, arheološki slojevi različitih razd.
Pustakovec (P-1390)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivn a zaštita	Nije dostupno	Lokalitet s ostacima iz rimskog i srednjovjekovnog razdoblja.

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Črečan	Lokalni značaj / Nije spremno	evidentira no dobro	Nije dostupno	Višeslojno arheološko nalazište s tragovima naselja.
Lokalitet Črečan (E)	Lokalni značaj / Nije spremno	evidentira no dobro	Nije dostupno	Pojedinačne arheološke zone unutar katastarskog područja Črečan.
Donji Vidovec – Bistrečko polje (E)	Regionalni značaj / Nije spremno	evidentira no dobro	Nije dostupno	Naselja i nalazi iz prapovijesti i antike.
Domašinec	Lokalni značaj / Nije spremno	evidentira no dobro	Nije dostupno	Tragovi naselja i grobova iz prapovijesti.
Turčišće – Dvorište – Gradišće (P-2795)	Regionalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Kompleksno nalazište iz rimskog razdoblja.
Turčišće – Gradišće II (P-2869)	Regionalni značaj / Nije sprem	preventivna zaštita	Nije dostupno	Nastavak lokaliteta Gradišće s dodatnim slojevima.
Turčišće – Dvorište – Močvare (P-3830)	Regionalni značaj / Nije sprem	preventivna zaštita	Nije dostupno	Arheološki dokazi života uz močvarna područja.
Gorica (P-2897)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Naselja iz ranijih povijesnih razdoblja.
Igla – kota 143 (P-2780)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Prapovijesni i rimski ostaci.
Nedelišće – Gradišće (Z-7566)	Nacionalni značaj / Nije spremno	trajna zaštita	Nije dostupno	Istaknuto arheološko nalazište od nacionalne važnosti.
Stara Ves (Z-7568)	Nacionalni značaj / Nije spremno	trajna zaštita	Nije dostupno	Višeslojno nalazište s kontinuitetom naseljenosti.
Prelog – Ferenčica (P-1399)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Ostaci rimskih građevina.
Preseka – Veliko kamenje (P-4675)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Tragovi prapovijesnih grobova.
Sveti Juraj u Trnju – Uz župnu crkvu (P-3141)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Arheološki ostaci u blizini crkvenog kompleksa.
Sveti Martin na Muri (Z-7526)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	trajna zaštita	Nije dostupno	Ostaci rimskog municipija Halicanum.

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Šenkovec – Čestinka (P-2891)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Naselje i nalazišta raznih epoha.
Ostaci pavlinskog samostana Sv. Jelene (E)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	evidentirano dobro	Nije dostupno	Ruševine srednjovjekovnog samostana.
Štrigova – Štrigovčak (P-2597)	Regionalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Višeslojno arheološko nalazište.
Železna Gora – Trnovčak (P-4676)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Tragovi prapovijesnog naselja.
Goričan – Okolek (P-4866)	Lokalni značaj / Nije spremno	preventivna zaštita	Nije dostupno	Tragovi antičkog naselja.
Goričan – Župnikov vrt (E)	Lokalni značaj / Nije	evidentirano dobro	Nije dostupno	Manje arheološko nalazište.
Nekropola pod tumulima I i II (P-4473; P-5813)	Nacionalni z./ Djelomično spremno	preventivna zaštita	Djelomično dostupno	Uređeni arheološki park tumula – info table i staze.
Crkve, kapele, pilovi i sakralni spomenici				
Crkva sv. Jeronima i nekadašnja pavlinska rezidencija, Štrigova	Nacionalni / spremno	Kulturno dobro	Ograničeno dostupno	Povijesno i sakralno središte Štrigove
Crkva sv. Nikole s franjevačkim samostanom, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Značajna franjevačka baština
Crkva Presvetog Trojstva, Nedelišće	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Barokna crkva u centru Nedelišća
Crkva sv. Martina, Sveti Martin na Muri	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Župna crkva uz granicu s Mađarskom
Kapela sv. Jelene, Šenkovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Ostaci nekadašnjeg pavlinskog samostana
Crkva sv. Jakova i pil sv. Obitelji, Prelog	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Barokna crkva i pil
Crkva Uzvišenja Svetog	Regionalni /	Kulturno	Djelomična	Župna crkva s

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Križa, Vratišinec	spremno	dobro	a dostupnos t	tradicijom
Crkva Svih Svetih, Dekanovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Manja povijesna crkva
Crkva Sv. Jurja Mučenika i župni dvor, Sveti Juraj u Trnju	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Župni kompleks s pilom
Crkva sv. Leonarda, kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Kompleks sakralne arhitekture
Crkva Marije Kraljice i sv. Ladislava, Mursko Središće	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupno	Središnja crkva grada
Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije, Macinec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Povijesni sakralni objekt
Crkva sv. Martina, Podturen	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Župna crkva Podturena
Crkva sv. Marka Evandelisti i župni dvor, Selnica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Sakralni kompleks
Crkva sv. Margarete, Kapelščak	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Manja crkva u vinorodnom području
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Belica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Barokna crkva u Belici
Crkva sv. Lovre, Cirkovljan	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Župna crkva naselja
Crkva sv. Jakova, Čukovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Povijesna župna crkva
Crkva sv. Magdalene i pil sv. Trojstva	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a	Crkva s pilom u dvorištu

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

			dostupnos t	
Crkva sv. Roka, Draškovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Sakralno središte mjesta
Crkva sv. Vida i župni dvor, Donji Vidovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Povijesni kompleks
Crkva sv. Katarine, Gornji Mihaljevec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Barokna crkva
Crkva Sedam Žalosti Bl. Djevice Marije i sv. Križa	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dost.	Župna crkva Kotoribe
Crkva Sv. Jurja i župni dvor, Lopatinec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Sakralni kompleks
Crkva Porođenja Marijinog i župni dvor, Mala Subotica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Barokna crkva s dvorištem
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i Crkva sv. Križa, Sveti Križ	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Dvije crkve u naselju
Crkva sv. Marije Magdalene i župni dvor, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Glavna župna crkva
Crkva sv. Roka, Novo Selo Rok	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Sakralni objekt u Novom Selu
Poklonac sv. Florijana, Draškovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Mali sakralni spomenik
Pil sv. Florijana, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos t	Povijesni pil
Pil sv. Roka, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomičn a dostupnos	Povijesni pil

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

			t	
Poklonac sv. Trojstva, Pribislavec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Mali pil
Pil sv. Trojstva, Belica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Pil u centru mjesta
Pil sv. Mihovila Arkandela, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Djelomična dostupnost	Povijesni pil u gradu
6) Ruralna graditeljska baština				
Tradiciona imanja u Črečanu (10-ak)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Primjeri tradicijskog graditeljstva međimurskih sela s početka 20.st.
Drveni riječni mlin na Muri u Žabniku	Međunarodni značaj / Spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Djelomična rekonstrukcija tradicijskog mlina; dio Ekomuzeja Međimurje.
Tradicionalno imanje u Podturnu	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Očuvana tradicijska kuća i gospodarski objekti s etno zbirkom
Tradicionalne kleti i preše u Gornjem Međimurju (10 lokacija)	Regionalni značaj / Nije spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Gospodarski objekti s očuvanim elementima – privanti vlasnici
Tradicionalno imanje u Donjem Hrašćanu)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Primjer ruralne arhitekture i života. – etno zbirka
Etnografska zbirka Trstenjak	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nema formalne zaštite	Nije dostupno	Etnografska zbirka u privatnoj kući s okućnicom
10. Kulturne ustanove				
Muzej Međimurja Čakovec	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Više stalnih zbirki (Memorijalna zbirka L. Kralja Međimurca), izložbe, radionice, suvenirnica.
Muzej Croata insulanus Prelog	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	-	Djelomično dostupno	Naivna umjetnost, keramika, veziva, moderna umjetnost.

Centar za kulturu Čakovec	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorana za evente, izložbena galerija.
Centar za kulturu Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorana za kulturne programe.
Centar za kulturu Mursko Središće	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorana za događanja.
Centar za kulturu Štrigova	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorana i galerija za evente.
11. Centri za posjetitelje i interpretacijski centri				
Centar za posjetitelje Med dvema vodama (Križovec)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Interpretacija prirodne baštine rijeka Mure i Drave.
Matulov grunt (Frkanovec)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Djelomično dostupno	Tradicijska kuća s prešom, obilazak uz najavu.
Mlinarska hiža (Žabnik)	Regionalni značaj / Spremno	-	Nije dostupno	Interpretacija mlinarstva.
Skelarska kuća (Sv. Martin na Muri)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Interpretacija tradicije skelarenja.
Spomen-dom rudarstva Cimper (Mursko Središće)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nije dostupno	Obilazak uz najavu.
Centar dr. Rudolfa Steinera (Donji Kraljevec)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Nije dostupno	Izložbe, radionice, predavanja.
12. Značajne manifestacije				
Eno-gastronomske				
Vincekov pohod (Štrigova)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Tradicionalni pohod vinogradima povodom blagdana sv. Vinka.
Urbanovo (Štrigova, Sv. Urban)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Degustacija vina Pušipel i vinska događanja.
Jazz u vinogradu (Mađerkin breg)	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Glazbeni program u vinogradarskom ambijentu.
Martinje (više lokacija)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Blagoslov mošta i proslave u vinogradima.

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Kup međimurske pastreve	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Sportsko-gastronomska manifestacija.
Čušpajz B(r)ez Meje	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	
Mamičini kolači	Regionalni zna / Sprem	-	Dostupno	Izložba tradicionalnih kolača
Etno-tradicijske i povijesne				
Porcijunkulovo (Čakovec)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Najveća kulturno-turistička manifestacija u Međimurju.
Festival rimske kulture Halicanum (Žabnik)	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Povijesno uprizorenje
Dani šibe i ribe (Kotoriba)	Lokalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Tradicijski zanati i gastronomija
Međimurski fašnik (više lokacija)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Tradicionalna karnevalska manifestacija.
Svetomartinski krampuslauf	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Evocirane tradicijskog običaja pod maskama
Sportske				
Festival Balona Prelog	Međunarod nalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Kupa Hrvatske, iluminacije balona, zabavni programi
Speedway kup Milenium	Međunarod nalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Međunarodna takmičenja
Rukomenti turnir Pozoj	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Turnir za mlade ekipe
BIMEP	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Biclistička rekreacijska vožnja
Košarkaški turnir Vincekovo	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Veteranski turnir
Rukometni turnir Pozoj	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Turinir za mlade ekipe
Moto sport i izložbe				
Međimurski Rally	Regionalni značaj /	-	Dostupno	Automobilska utrka za nacionalnu ligu

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

	Spremno			
Truck show Međimurje	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Izložba kamiona
Traktorijada 2025.	Regionalni značaj / Spr	-	Dostupno	Izložba i povorka traktora
Croatia classic tourist trophy rally	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Natjecanje odl timer vozila
Trash&burn meeting američkih automobila	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Izložba automobila, roky bily, glazba
Glazbeni festivali i slično				
Međimurski festival "Ljubo Kuntarić	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Glazbeni festival zabavne glazbe
Firestland (Brezje)	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Tehno festival 2 dana ,na otvorenom
Koncert u Zmajevom vrtu	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Koncert klasične glazbe
Advent u Čakvoci	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Prigodna prodaja, glazbeni programi
Božićni koncert u Nedelišću	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Tradicionalni concert klasične glazbe
13. Zdravstveno-turistički i sportsko-rekreacijski objekti				
Terme Sv. Martin na Muri	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Wellness centar, Beauty centar, smještaj, zdravlja, bazeni
Poliklinika Lumbalis	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Klinika u sklopu Termi Sv. Martin, fiziološko zdravlje
Gimnastički centar Sport Hub Nedelišće	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Gimnastička dvorana, fitness, wellness, pripreme sportaša.
SRC Mladost Čakovec	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Stadion, bazeni, kuglana, streljana, športski sadržaji.
Sportsko-rekreacijski centar DG Sport Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorane, sportski tereni, rekreacija osoba s invaliditetom.
Sportsko-rekreacijska zona	Regionalni	-	Dostupno	Kamp, marina, fitness,

Prelog	značaj / Spremno			igrališta, letjelište.
Adrenalinski centar Accredo Lopatinec	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Paintball, streličarstvo, zorbing, stijena, team building.
Paintball klub Pozoj Donja Dubrava	Lokalni značaj / Spremno	-	Djelomičn o dostupno	Paintball, odbojka na pijesku, rafting čamci.
Adrenalinski park PG Geler Mali Mihaljevec	Lokalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Zip-line, quad poligon, dječja igrališta.
14. Zračne luke i letjelišta				
Zračna luka Pribislavec / Aeroklub Međimurje	Nacionalni značaj / Spremno	-		Panoramski letovi, škole letenja, mitinzi.
Letjelište Nedelišće	Regionalni značaj / Spremno	-		Panoramski letovi ultralakim letjelicama.
Letjelište Marina Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-		Letovi balonom na vrući zrak, sportsko letenje.
15. Trkališta za moto sport				
Karting centar Belica	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Nacionalno licencirana staza za profesionalne utrke.
Speedway stadion Millenium Donji Kraljevec	Međunarod ni značaj / Spremno	-	Dostupno	Speedway Grand Prix, globalna natjecanja.
16. Turističke staze, putovi i ceste				
Međimurje Cyclist Welcome (11 biciklističkih staza)	Međunarod ni značaj / Spremno	-	Djelomočn o dostupno	Označene kružne i tematske rute, najam bicikala.
Pješačke staze „S cipelcugom“ (10 staza, 115 km)	Regionalni značaj / Spremno	-		Označene pješačke staze kroz prirodu i naselja.
Međimurska vinska cesta	Nacionalni značaj / Spremno	-		Oko 30 km kroz vinograde, kušaonice, interpretacijski centar Pušipel.
17. Vidikovci i panoramske točke				
Vidikovac Mađerkin breg	Nacionalni značaj / Spremno	-		Panoramski pogled na 4 zemlje, orgulje, ugostiteljska ponuda.

Panoramska točka iznad Termi Sv. Martin	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-		Neuređeno, privatno vlasništvo.
Panoramska točka Rasadnik Vukanovec	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-		Neuređeno, privatno vlasništvo.
Panoramska točka kod škole Železna Gora	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-		Javno vlasništvo, neuređeno.
18. Proizvodi s oznakom podrijetla				
Vino Pušipel	Nacionalni značaj / Spremno	Zaštićeno zemljopisno podrijetlo		Autohtona sorta vina Međimurja.
Meso z tiblice	Nacionalni značaj / Spremno	Zaštićeno zemljopisno podrijetlo		Tradicionalna mesna delicija.
Hop-on hop-off bus Čakovec	Regionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Privatni prijevoznik Rudi express
18. Transportna sredstva				
Turistički vlakić Sveti Martin na Muri	Regionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Privatni prijevoznik, panoramske
19. Tehnička baština				
Old time zbirka Šardi (Selnica) -	Lokalni značaj / spremno	Nema formalne zaštite	Dostupno	Privatna zbirka starih vozila i tehnike obilazak uz najavu.
„Naftno polje Pekel“, Peklenica	Regionalni značaj / Spremno	Nema formalne zaštite	Dostupno	Prvo industrijsko nalazište nafte u svijetu.
Naftno pumpa u Selnici	Regionalni značaj / Poluspremno	Nema formalne zaštite-	Dostupno	Pumpa za ispušavanje nafte iz bušotin
20. Nematerijalna kulturna baština				
Međimurska popevka	Međunarodni značaj / Spremno	UNESCO registra nematerij	Dostupno	Izvođenje tradicionalnih narodnih pjesama

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

		alne kulture		
Medičarski obrt za sjevernu Hrvatsku	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	UNESCO registra nematerijalne kulture	Dostupno	Umijeće izrade licitara i medičarskih proizvoda.
Tradicijsko ločnarstvo (sjeverozapadna Hrvatska)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	UNESCO registra nematerijalne kulture	Dostupno	Izrada tradicionalne uporabne keramike
Umijeće izrade drvenih igračaka	Nacionalni značaj / Nema aktivnih nositelja	UNESCO registra nematerijalne kulture	Dostupno	Nema nositelja u MŽ – interpretacija u postavu Riznica Međimurja
Umijeće izrade čipke na batiće (Sveta Marija)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Tradicija izrade čipke u Svetoj Mariji.
Izrada tradicijske pokladne maske Pikač	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Tradicijske maske; interpretirane i druge (lafre Turčišće, čaple Podturen).
Svetomarska toponimija	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Lokalni dijalekt i nazivlja; interpretacija u Riznici Međimurja.
Umijeće sviranja cimbal	Nacionalni značaj / Spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Živa glazbena tradicija u Međimurju i Podravini.
Umijeće vađenja zlata – zlatarenje	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Ispiranje zlata na Dravi; u izgradnji interpretacijski centar Donji Vidovec.
Umijeće izrade božićnih jaslaca	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Dio šireg područja sjeverozapadne Hrvatske.
Umijeće sviranja tambura farkašica	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerijalno kulturno dobro	Dostupno	Tradicijski glazbeni instrument.

Umijeće pletenja cekara od kukuruzne komušine	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerij alno kulturno dobro	Dostupno	Korištenje prirodnih materijala u izradi uporabnih predmeta.
Tradicijska vještina skelarenja na Muri, Dravi i Savi	Nacionalni značaj / Spremno	Nematerij alno kulturno dobro	Dostupno	6 aktivnih skela, interpretacija u Skelarskoj kući Sv. Martin na Muri.
Umijeće ukrašavanja „črnih“ međimurskih pisanica	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerij alno kulturno dobro	Dostupno	Izrada karakterističnih uskrasnih jaja.
Kotoripska i štrigovska grupa govora	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nematerij alno kulturno dobro	Dostupno	Dijalekt i govorna baština; interpretacija u Riznici Međimurja.
Umijeće izrade tradicijskog božićnog nakita – kin	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nematerij alno kulturno dobro	Dostupno	Dio šireg područja sjeverozapadne Hrvatske
21. Ostala kultura živaota i rada				
Enogastronomija Međimurja	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Autohtona sorta Pušipel, Međimurska vinska cesta, tipična jela: trganci, sir turoš, pretepena juha, meso z tiblice, gibanica.
Labirinti Badličan	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Ne dostupno	9 tematskih labirinata u šumi.
Legende i priče	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Dostupno	Pozoži (zmajevi), legenda o sv. Jeronimu, Pesjanek i Murska dekla – interpretacija u Riznici Međimurja.
22. Objekti za razgledanje i aktivnosti s životinjama				
Farma jelena lopatara Perhoč, Jurovčak	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Razgledavanje i hranjenje jelena, degustacija specijaliteta.
OPG Ema Prokeš, Črečan	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Rekreativno jahanje.
Konjički klub Nedelišće	Regionalni z / Spremno	-	Dostupno	Sportsko i rekreativno jahanje.

Konjički klub Sv. Križ	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Sportsko i rekreativno jahanje.
-------------------------------	-----------------------------	---	----------	---------------------------------

Na temelju prikazane statistike i klasifikacije atrakcija Međimurske županije, izrađena je analiza u skladu s GSTC kriterijima, osobito onima koji se odnose na upravljanje atrakcijama, pristupačnost, zaštitu i tržišnu spremnost.

Pokazatelj	Vrijednost	Tumačenje prema GSTC-u
Ukupan broj atrakcija	253	Veliki broj atrakcija omogućava disperziju turističkog pritiska (A4)
Međunarodni značaj	10,7%	Važan potencijal za internacionalno pozicioniranje
Nacionalni značaj	19%	Pokazuje prepoznatljivost u kontekstu Hrvatske baštine
Regionalni značaj	56,5%	Osnovna masa ponude – ključno za domaće i regionalno tržište
Lokalni značaj	11,5%	Važno za očuvanje identiteta i uključivanje zajednice (D1)
Spremljene atrakcije	60%	Dobra razina pripremljenosti za prihvata posjetitelja
Djelomično spremljene	26,5%	Potencijal za razvoj uz manja ulaganja i bolju interpretaciju
Nespremljene atrakcije	13,4%	Uglavnom arheološka baština i ruralna arhitektura bez turističke funkcije
Zaštićene atrakcije	48%	Visoka usklađenost s kriterijima B2 i D1 (formalna zaštita prirode/kulture)
Dostupne za OSI	71%	Relativno dobra pristupačnost (A7), ali prostor za unapređenje
Djelomično dostupne za OSI	21%	Potrebna prilagodba infrastrukture i oznaka
Nedostupne za OSI	8%	Kritični nedostatak u pogledu inkluzivnog turizma

SNAGE

- Ravnomjerna zastupljenost različitih vrsta atrakcija: priroda, kulturna i tehnička baština, nematerijalna baština, manifestacije, zdravstvo, rekreacija.
- Visok udio zaštićenih atrakcija (UNESCO, kulturna dobra, Natura 2000): 122 atrakcije – pokazatelj odgovornog očuvanja (B2, D1).
- Visoka tržišna spremnost (60%) i dobar potencijal rasta (djelomično spremljene 26%) – što je u skladu s A4 i D5.
- Velika većina atrakcija pristupačna posjetiteljima s invaliditetom (A7) – pozitivan aspekt inkluzivnosti.

IZAZOVI

- Neravnomjerna raspodjela značaja i spremnosti – lokalno i nespremno je koncentrirano u kategoriji arheološke i ruralne baštine (D1), što otežava turističko aktiviranje.
- Nedovoljna interpretacija mnogih atrakcija – osobito arheoloških, ruralnih i nematerijalnih, unatoč visokom kulturnom potencijalu (D5).
- Ograničena ili nepostojeća pristupačnost za OSI u dijelu prirodnih i povijesnih lokaliteta – potrebno proširiti infrastrukturne mjere (A7).
- Privatna ili neuređena vlasnička struktura kod dijela panoramskih točaka i ruralnih objekata – izazov za turističku upotrebu.

PREPORUKE SUKLADNO GSTC STANDARDIMA

A4 – Praćenje i upravljanje turističkim pritiscima

- Uvesti indikatore posjećenosti po vrsti atrakcije za bolje upravljanje pritiscima.
- Diversifikacija i promocija manje poznatih atrakcija (ruralna baština, arheološki lokaliteti) kako bi se rasteretila glavna žarišta.

A7 – Pristupačnost za sve posjetitelje

- Proširiti standarde pristupačnosti na djelomično dostupne atrakcije – rampama, informativnim pločama, vodičima za OSI.
- Uključiti obavezne procjene pristupačnosti u javna ulaganja i adaptacije postojećih atrakcija.

B2 i D1 – Zaštita prirodne i kulturne baštine

- Jačati upravljanje atrakcijama bez formalne zaštite, posebno ruralne arhitekture i tehničke baštine.
- Kroz edukaciju i pilot-projekte omogućiti prepoznavanje lokalne vrijednosti i uključivanje zajednice.

D5 – Edukacija i interpretacija

- Uvesti sustav interpretacijskih tabli, vodiča i digitalnih sadržaja na atrakcijama koje su djelomično spremne.
- Uključiti lokalne škole, udruge i turističke vodiče u program interpretacije.

3.5. Obilježja turista u destinaciji

U 2024. godini na području Međimurske županije ostvareno je:

101.648 dolazaka što je 4% više u odnosu na 2023.g

229.802 noćenja odnosno 4% više nego 2023.g.

U strukturi prema zemlji porijekla gostiju

45,59% dolazaka činili su strani gosti, a 50,68 % domaći gosti

50,68 % noćenja ostvarili su strani gosti, a 49,32% domaći gosti

U okviru svog nacionalnog TOMAS HRVATSKA 2022./2023. STAVOVI I POTROŠNJA TURISTA U HRVATSKOJ Institut za turizma Zagreb proveo je posebno istraživanje Obilježja turističke potražnje u Međimurskoj županiji kojim su obuhvaćeni pokazatelji o: demografskom profilu, motivaciji dolaska, izvorima informiranja, obilježjima putovanja, boravku u destinaciji i zadovoljstvu ponudom te prosječnoj potrošnji.

Demografski profil turista

- 45 godina u prosjeku; 55% gostiju je u dobi od 30 do 49 godina; 35% su stariji od 50 godina, a 11% mlađi od 30 godina; gosti hotela u prosjeku su nešto stariji (46 godina) od onih u obiteljskom smještaju (44 godine); s obzirom na zemlju porijekla, prosječno najstariji gosti su Talijani (55 godina), Austrijanci (54 godine) i Slovenci (50 godina); u prosjeku najmlađi gosti su oni iz Slovačke i Češke (40 godina) i Poljske (41 godina); gosti u ljetnoj sezoni 2022. mlađi su, u prosjeku, od gostiju u ostalom razdoblju (43 prema 46 godina).
- 21% gostiju ima fakultetsko obrazovanje (ispodprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske koji iznosi 45% i Sjeverne Hrvatske koji iznosi 29%); iznadprosječni udio fakultetski obrazovanih gostiju u Županiji je zabilježen tijekom ljetne sezone 2022. (25% prema 18% u ostalom razdoblju), te među gostima iz Njemačke (45%).
- 34% gostiju ima mjesečne primanja kućanstva veće od 3.000€ (ispodprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske koji iznosi 46% i Sjeverne Hrvatske koji iznosi 45%); najveća primanja ima podjednak udio gostiju u hotelima i onih u obiteljskom smještaju; nešto veći udio gostiju s najvišim primanjima je u ljetnoj sezoni 2022. u usporedbi s ostalim razdobljem.
- 44% gostiju dolazi u Županiju samo s partnerom, 30% s članovima obitelji; samo s partnerom češće u Županiju dolaze gosti koji odsjedaju u obiteljskom smještaju (50% prema 41% hotelskih gostiju); među hotelskim gostima je znatno zastupljeniji dolazak bez pratnje (20% prema 6% u obiteljskom smještaju).

Motivacija dolaska u destinaciju

- Za 77% gostiju odmor je glavni razlog putovanja (iznadprosječno u odnosu na Kontinentalnu Hrvatsku gdje taj udio iznosi 50% i regiju Sjevernu Hrvatsku koju zbog odmora posjećuje 63% turista); odmor je kao razlog posjeta zastupljeniji u obiteljskom smještaju

(90%) u odnosu na hotele (67%); 15% gostiju hotela u Županiji je zbog poslovnih razloga. 14 Obilježja turističke potražnje u Međimurskoj županiji: Završni izvještaj

- 62% gostiju kao motiv dolaska u destinaciju navodi wellness/toplice; slijedi motiv upoznavanja/uživanja u prirodi (36%), ruralnim područjima (27%) te gastronomija (23%); svi navedeni motivi iznadprosječno su istaknuti u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske, ali i regije Sjeverna Hrvatska.
- S obzirom na vrstu smještaja, gosti obiteljskog smještaja u većoj su mjeri od hotelskih gostiju motivirani wellnessom/toplicama, prirodom i ruralnim područjima.
- S obzirom na sezonu, posao je nešto istaknutiji razlog posjeta Županiji izvan ljetne sezone (12% prema 7% u ljetnoj sezoni).
- Wellness/boravak u toplicama iznadprosječno motivira Nijemce, Čehe i Slovake, Slovence i domaće goste; prirodu kao motiv dolaska navode iznadprosječno Česi i Slovaci, Poljaci i Austrijanci; ruralna područja više od prosjeka privlače Nijemce, Slovence i domaće goste; gastronomiju kao motiv dolaska u većoj mjeri ističu Austrijanci i Slovenci.

Lojalnost

- 20% inozemnih gostiju Županije su prvi put u Hrvatskoj; Županija je privukla iznadprosječan broj 'novih' gostiju u odnosu na prosjek Sjeverne Hrvatske koji iznosi 12%; više 'novih' inozemnih gostiju je u hotelima (26%) u odnosu na obiteljski smještaj (11%); izrazito vjerni inozemni gosti, oni koji su u Hrvatskoj bili već sedam i više puta zastupljeniji su u razdoblju izvan ljetne sezone (44% prema 24% u ljetnoj sezoni 2022).
- 46% gostiju bilo je prvi put u turističkom mjestu u kojem su anketirani; najvjerniji gosti destinaciji u kojoj su anketirani u Županiji su Slovenci – njih 71% već su je posjetili tri ili više puta.
- Od gostiju koji su već posjetili turističko mjesto (njih 54%), većini je prijašnji posjet bio tijekom posljednjih pet godina (89%).

Izvori informiranja

- 76% gostiju Županije informacije o destinaciji prikuplja putem interneta (iznadprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske i regije Sjeverna Hrvatska), tek 9% se oslanja na preporuke rodbine ili prijatelja, a 8% na prijašnji boravak (znatno manje u odnosu na prosjek Kontinentalne i Sjeverne Hrvatske, s obzirom na zemlju porijekla, internet su za prikupljanje informacija najviše koristili gosti iz Poljske, Slovačke i Češke te Njemačke).
- Na internetu su najviše puta posjećivane stranice online turističkih agencija (56%) pa stranice smještajnih objekata (31%).
- Za vrijeme boravka u destinaciji gosti informacije prikupljaju najčešće putem mrežnih stranica smještajnih objekata ili turističkih atrakcija te mrežnih stranica hrvatskih turističkih zajednica/ureda (nacionalne, lokalnih), 48% i 44%, redom – znatno više u odnosu na prosjek Kontinentalne i Sjeverne Hrvatske; na društvene mreže se oslanja 12% gostiju, manje od prosjeka Kontinentalne Hrvatske i više od prosjeka Sjeverne Hrvatske.

Obilježja putovanja

- Gotovo svi gosti su unaprijed rezervirali smještaj u Županiji; najčešće se smještaj rezervira jedan do četiri tjedna prije putovanja (54%); 29% gostiju rezervira smještaj manje od tjedan dana prije dolaska; 'last minute' rezervacija u prosjeku se nešto češće koristi nego li na razini prosjeka Sjeverne Hrvatske (17%) pa i Kontinentalne Hrvatske (24%).
- Rezervacija smještaja je podjednako ostvarena posredstvom turističke agencije (49%, 37% online, a 12% osobnim kontaktom s agencijom) i izravno sa smještajnim objektom (45%, 18% online, a 27% osobnim kontaktom s objektom); posredstvom turističke agencije smještaj se češće rezervira tijekom ljetne sezone (58% u odnosu na 43% u ostalom razdoblju); usluge turističke agencije, bilo online ili osobnim kontaktom, znatno češće koriste inozemni od domaćih gostiju.
- 22% gostiju koristi uslugu noćenja bez uključene usluge hrane (35% u obiteljskom smještaju), noćenje s doručkom koristi 33% gostiju, polupansion 43%; čak 65% gostiju obiteljskog smještaja u okviru smještaja koristi i uslugu pripreme hrane – 37% samo doručak, 26% polupansion i 2% puni pansion. • Gosti najčešće dolaze osobnim automobilom (91%) pa zrakoplovom (6%).

Boravak u Međimurskoj županiji

- Gosti koji borave u Županiji u prosjeku ostvare 5,3 noćenja u Hrvatskoj, a 3,1 noćenje u destinaciji u kojoj su anketirani; boravak u turističkom mjestu na području Županije nešto je kraći od prosječnog boravka u mjestu na razini Kontinentalne Hrvatske (3,4 noćenja), a nešto duži od prosječnog boravka u Sjevernoj Hrvatskoj (2,8 noćenja); boravak u Županiji nešto je duži tijekom ljetne sezone (3,5 noćenja) u odnosu na ostalo razdoblje (2,8 noćenja); najduži boravak u turističkom mjestu u Županiji u prosjeku ostvaruju Talijani (4,4 noćenja).
- Tijekom boravka u Hrvatskoj 23% gostiju Županije boravi u dva, a 1% u tri ili više komercijalnih smještajnih objekata; gosti Županije koji borave u ljetnoj sezoni nešto su mobilniji (33% gostiju boravi u više od jednog smještajnog objekta za razliku od 18% gostiju izvan ljetne sezone).
- Glavne aktivnosti gostiju u Županiji su korištenje wellness/spa usluga (70% gostiju), odlazak u restorane (25%), posjet seoskim domaćinstvima (21%), razgledavanje gradova (20%); 11% obilazi vinske ceste, a oko 10% posjećuje toplice; gosti u obiteljskom smještaju nešto su aktivniji u gotovo svim aktivnostima od hotelskih gostiju; gosti izvan ljetne sezone nešto češće koriste wellness/spa usluge i češće posjećuju seoska domaćinstva; u gotovo svim ostalim aktivnostima češće sudjeluju gosti tijekom ljetne sezone.
- 46% gostiju odlazi na samostalno organizirane izlete (češće izvan ljetne sezone te gosti u obiteljskom smještaju); tek nešto manje od 1% gostiju odlazi na izlete organizirane posredstvom turističke agencije.
- Tijekom boravka u Županiji turisti za kretanje po destinaciji najčešće koriste svoj osobni automobil (75%), zatim lokalni javni prijevoz (17%), a 16% turista ne koristi niti jedno prijevozno sredstvo već se kreće isključivo pješice.

Zadovoljstvo ponudom

- Vrlo visok stupanj zadovoljstva gosti Međimurske županije su iskazali za 14 od 29 elemenata; na vrhu su osobna sigurnost, ljepota mjesta, prirode i krajolika, gostoljubivost lokalnog stanovništva, gastronomska ponuda i atmosfera/ugodaj; za dodatnih 12 elemenata gosti su iskazali visok stupanj zadovoljstva – među njima su smještajni objekt, lokalni javni prijevoz, označavanje znamenitosti, ali i ponuda sportskih sadržaja, zabave, biciklističke staze i drugi elementi; na začelju ljestvice zadovoljstva su mogućnosti za kupnju, informacije/edukacija u zaštićenim prirodnim područjima i pješačke staze.
- Gosti Međimurske županije zadovoljni su svojim ukupnim boravkom – 79% gostiju je ukupni boravak ocijenilo najvišim ocjenama (ocjenama 6 i 7 na skali od 1 – jako loše do 7 – odlično).
- Gosti koji su u Međimurskoj županiji boravili u razdoblju izvan ljetne sezone bili su u prosjeku znatno zadovoljniji svim elementima ponude.
- 71% gostiju Županije će s velikom vjerojatnosti preporučiti destinaciju u kojoj su boravili prijateljima, rodbini i kolegama (ocjene 8, 9 i 10 na skali od 0-nije vjerojatno da ću preporučiti do 10-jako je vjerojatno da ću preporučiti); znatno veću vjerojatnost preporuke iskazali su gosti izvan ljetne sezone (84% prema 51% u ljetnoj sezoni).

Prosječni dnevni izdaci u Međimurskoj županiji

- 146 eura iznosi prosječna dnevna potrošnja gosta u Međimurskoj županiji (više od prosjeka Kontinentalne Hrvatske i prosjeka Sjeverne Hrvatske).
- S obzirom na vrstu smještaja, prosječna dnevna potrošnja gostiju u hotelima iznosi 158 eura, a u obiteljskom smještaju (kućanstvima) 133 eura; prosječna dnevna potrošnja gostiju koji su boravili tijekom ljetne sezone 2022. godine iznosila je 121 euro, a onih koji su boravili u ostalom razdoblju 160 eura; najveću prosječnu dnevnu potrošnju imali su Talijani (222 eura) pa Nijemci (163 eura).
- 49% izdataka odnosi se na uslugu smještaja, 20% na uslugu hrane i pića u ugostiteljskim objektima, 18% na uslugu trgovine i 12% na sve ostale destinacijske usluge.
- Gosti u Županiji većinom plaćaju karticama (83%); kartično plaćanje iznadprosječno je zastupljeno u odnosu na Kontinentalnu i Sjevernu Hrvatsku.

Tabela : Pregled stupnja zadovoljstva turističke ponude destinacije prema zemljama porijekla turista 2022/2023.g.

Rang* / Rank*	Elementi ponude/ Elements of tourism supply	Ukupno/ Total	Hrvatska/ Croatia	Inozemni turisti/ Foreign tourist	Inozemni turisti/ Foreign tourists					
					Slovenija/ Slovenia	Austrija/ Austria	Njemačka/ Germany	Poljska/ Poland	Italija/ Italy	Slovačka i Češka/ Slovakia and Czech Republic
1.	Osobna sigurnost/ Personal safety	90,9	91,6	90,3	96,8	95,2	83,2	88,7	95,2	63,7
2.	Ljepota mjesta/ Beauty of the destination	90,4	90,7	90,1	98,5	94,3	93,6	92,5	92,0	65,9
3.	Ljepota prirode i krajolika/ Beauty of nature and landscape	89,5	88,1	90,7	97,8	95,1	93,6	89,2	94,1	70,6
4.	Gostoljubivost lokalnog stanovništva/ Hospitality of the local population	89,4	92,3	86,4	94,6	77,4	94,2	92,0	86,7	57,9
5.	Atmosfera, ugođaj/ Atmosphere, mood	89,4	89,9	89,1	98,4	93,7	79,5	93,5	100,0	61,5
6.	Besplatni internet u destinaciji/ Free Internet in destination	89,4	87,7	90,9	93,1	78,5	83,8	93,3	100,0	72,2
7.	Uređenost mjesta/ Extent to which destination is cared for and maintained	87,6	85,2	89,6	96,8	89,3	93,5	81,0	93,3	62,0
8.	Gastronomska ponuda u mjestu/ Gastronomic offer in destination	87,2	90,5	84,5	94,8	81,1	86,9	71,5	96,2	60,8
9.	Prometna dostupnost destinacije/ Traffic accessibility of the destination	87,1	86,9	87,2	95,0	94,7	78,3	86,3	89,9	63,9
10.	Informacije u destinaciji/ Information available in the destination	86,9	90,9	83,2	94,7	63,1	93,5	78,8	93,2	48,0
11.	Ekološka očuvanost prostora/ Ecological preservation of the place	86,5	86,2	86,9	94,6	90,9	79,8	88,0	97,8	69,5
12.	Događanja i manifestacije/ Events	85,0	86,6	84,1	84,6	73,9	90,7	53,7	100,0	61,5
13.	Promet u mjestu/ Traffic in destination	83,3	85,4	81,2	96,3	73,5	62,7	64,5	91,5	61,8
14.	Kultura i umjetnost/ Culture and art	82,3	64,7	90,7	96,2	93,7	100,0	100,0	100,0	56,5
15.	Smještajni objekt/ Accommodation facility	79,6	81,6	77,2	88,9	89,1	71,1	39,2	67,8	59,1
16.	Lokalni javni prijevoz/ Local public transport	77,8	93,9	70,7	91,5	89,6	57,5	16,5	76,8	70,4
17.	Označavanje znamenitosti/ Marked heritage sites	76,9	82,3	74,0	79,9	58,2	28,5	70,2	71,5	25,5
18.	Prilagođenost destinacije djeci/ Destination suitable for children	75,6	79,0	72,8	94,1	73,7	90,0	66,8	100,0	68,0
19.	Čistoća plaža/ Beach cleanliness	75,2	100,0	70,7	69,3	71,4	0,0	100,0	-	40,2
20.	Ponuda organiziranih izleta u okolicu/ Offer of organised trips/excursions to surrounding area	72,0	75,9	67,3	82,9	70,8	77,4	58,1	72,8	49,0
21.	Zabava/noćni život/ Entertainment/nightlife	71,9	83,9	62,0	79,4	60,0	-	67,3	91,4	40,1
22.	Prilagođenost destinacije osobama s posebnim potrebama/ Destination adapted to people with special needs	71,5	75,1	67,9	83,6	76,3	55,5	50,1	80,7	57,1
23.	Sportski sadržaji/ Sports facilities	71,2	79,3	64,7	78,1	58,8	45,8	0,0	100,0	50,6
24.	Opremljenost/uređenost plaža/ Beach equipment/how fixed up	70,8	100,0	68,0	82,3	100,0	48,9	83,1	-	0,0
25.	Biciklističke rute i staze/ Cycling routes and paths	70,7	81,9	64,9	61,6	72,1	46,7	100,0	66,0	17,7
26.	Mogućnosti kvalitetnog kretanja pješice u destinaciji/ Destination is pedestrian friendly	70,2	67,0	73,4	89,8	67,2	60,2	83,2	100,0	36,8
27.	Pješačke staze/ Walking paths	69,1	73,3	66,2	83,4	73,0	31,6	59,2	69,8	46,2
28.	Informacije/edukacija u zaštićenim prirodnim područjima/ Information/education in protected nature areas	63,2	84,5	55,0	61,8	56,6	88,9	68,1	66,4	37,1
29.	Mogućnost za kupnju/ Shopping options	61,2	57,6	64,8	82,2	60,6	56,1	74,1	100,0	70,2
30.	UKUPNI BORAVAK/ OVERALL STAY	79,0	81,7	77,0	90,7	72,0	77,7	46,3	94,1	72,9

* Rang prema zbroju postotaka za ocjene 6 i 7 na skali od 1 (jako loše) do 7 (odlično)./

Rank according to proportion of marks 6 and 7 on the scale from 1 (very bad) to 7 (excellent).

Stupanj zadovoljstva: Iznad 80% (vrlo visok); 70% do 80% (visok); 60% do 70% (srednji); 50% do 60% (nizak); ispod 50% (vrlo nizak)/

Satisfaction level: Above 80% (very high); 70% to 80% (high); 60% to 70% (average); 50% to 60% (low); under 50% (very low).

Izvor: TOMAS IZT 2022/23.g.

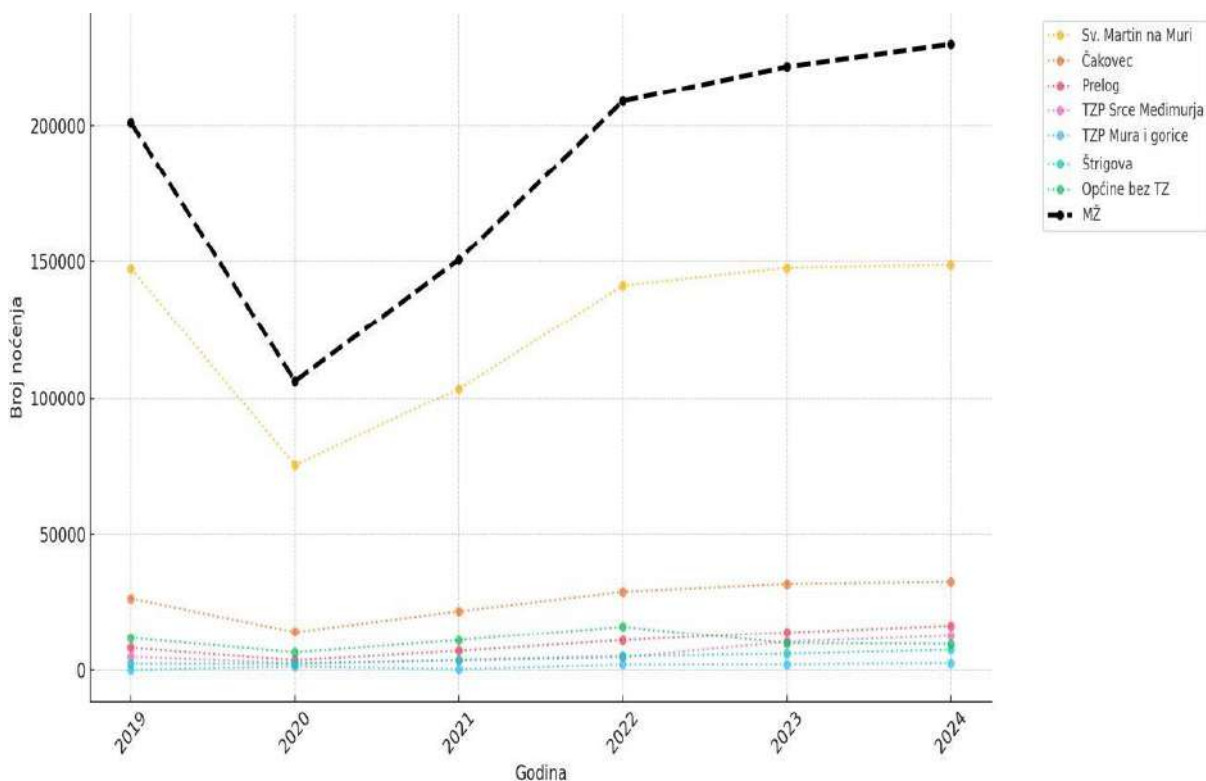
Tabela : Broj noćenja 2019-2024. ostvarenih prema LTZ

Turistička zajednica	Godina						% u strukturi 2024.	Indeks 2024/2023
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		
Sv. Martin na Muri	147.380	75.410	103.370	141.189	147.675	148.731	65%	101
Čakovec	26.309	14.069	21.670	28.757	31.585	32.383	14%	103
Prelog	8.131	3.622	7.054	10.984	13.908	16.401	7%	118
TZP Srce Međimurja	4.881	2.571	3.554	4.705	10.412	12.615	6%	121
TZP Mura i gorice	62	1.405	377	2.014	2.130	2.584	1%	121
Štrigova	2.384	2.343	3.689	5.183	5.989	7.475	3%	125
Općine bez TZ	11.782	6.518	10.959	16.044	9.869	9.613	4%	97
Međimurska županija	200.929	106.204	150.672	208.876	221.568	229.802	100	104

Izvor: E Vizitor

Izvor: e-Vizitor

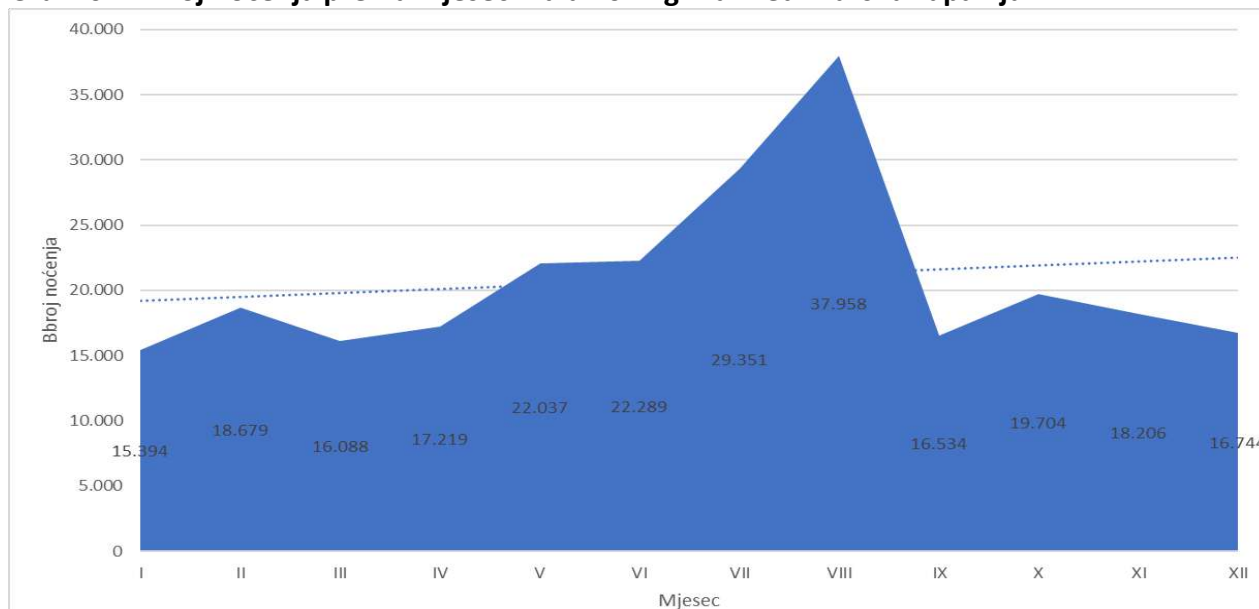
Grafikon : Broja noćenja prema LTZ za razdoblje 2019-2024.g.

Obrada: Autor studije

Vidljivo je da TZO Sv. Martin na Muri ima značajno veći broj noćenja (65% 2024.g.) tijekom svih promatranih godina što sugerira neravnomjerni raspored kapaciteta i turističke razvijenosti. Potrebno je provoditi mjere za ravnomjerniji razvoj smještajnih kapaciteta i disperziju gostiju na cijeli prostor županije.

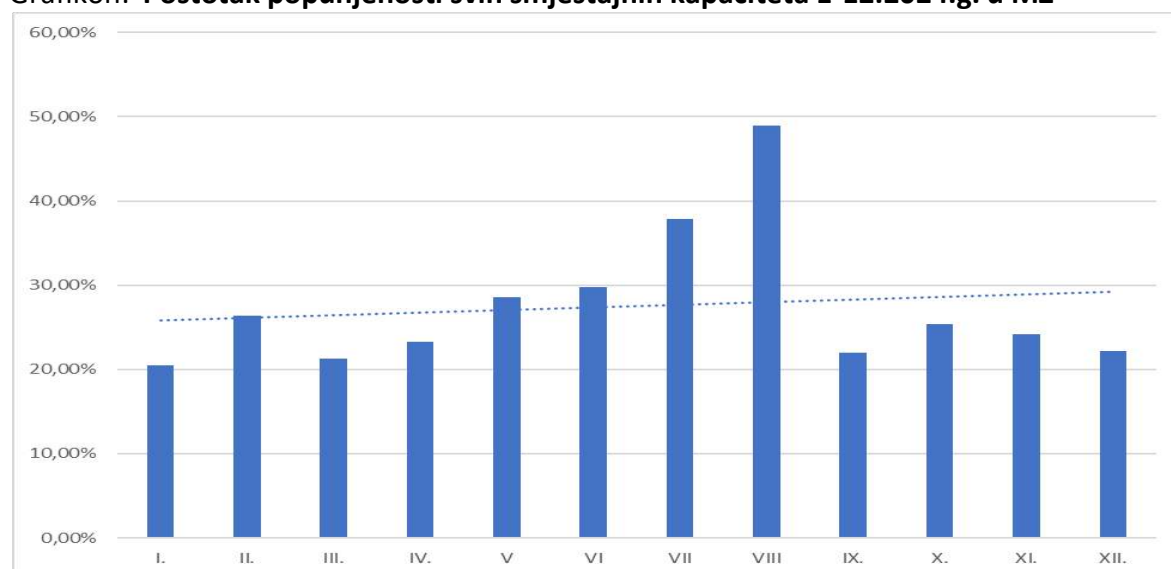
Grafikon: **Broj noćenja prema mjesecima u 2024.g. za Međimursku županiju**

Obrada: Autor studije

Kada razmatramo pojavu sezonalnosti u destinaciji vidljivo je odskakanje broja noćenja srpanj-kolovozu u odnosu na ostatak turističke godine. Prosječan broj noćenja bio je 16.744. Mjesec s najmanjim brojem noćenja bio je siječanj 15.394, dok je mjesec s najvećim brojem noćenja bio kolovoz s 37.958 noćenja. S obzirom da je u kolovozu ukupna popunjenost svih kapaciteta iznosila 48,96 % konstatiramo da postoji značajan prostor i potreba rast broja dolazaka i noćenja u destinaciju čak i u vršnim mjesecima da bi se osigurala bolja iskoristivost kapaciteta.

Grafikon: **Postotak popunjenosti svih smještajnih kapaciteta 1-12.2024.g. u MŽ**

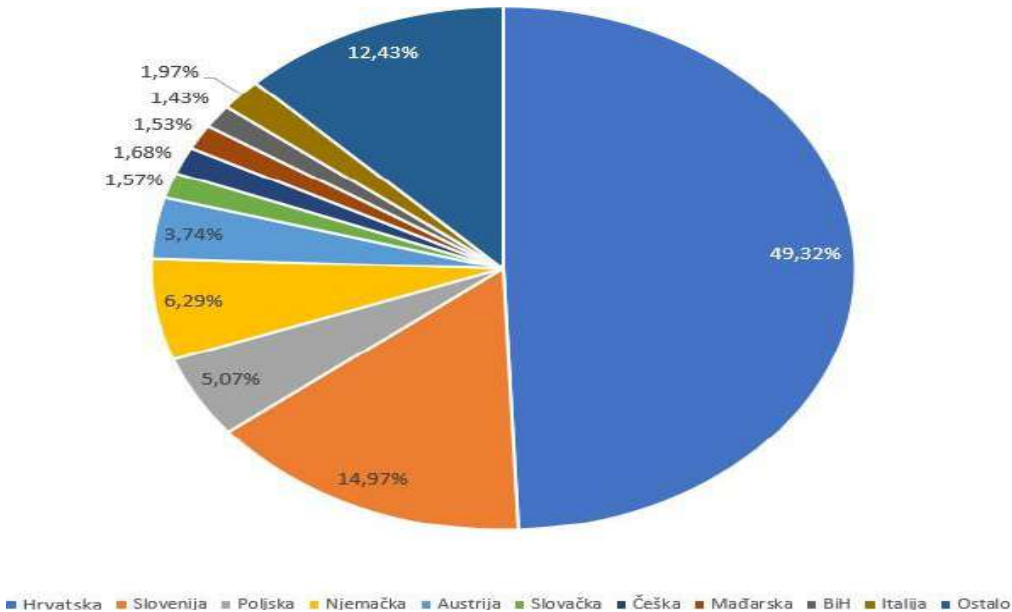
Obrada: Autor studije

Tabela **Broj dolazaka i noćenja u 2023. i 2024. godini za Međimursku županiju**

Godina	01.01.2024.- 31.12.2024.		01.01.2023.- 31.12.2023		Indeks	
Država	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Hrvatska	55.308	113.338	51.600	107.647	107,06	105,29
Slovenija	14.460	34.401	13.765	34.032	105,05	101,08
Poljska	5.707	11.645	5.368	13.059	106,32	89,17
Njemačka	4.082	14.444	3.916	14.216	104,24	101,60
Austrija	4.065	8.586	3.910	8.513	103,96	100,86
Slovačka	2.288	3.615	2.567	4.482	89,13	80,66
Češka	2.093	3.858	2.564	6.146	81,63	62,77
Mađarska	1.730	3.523	1.791	3.525	96,59	99,94
BiH	1.412	3.291	1.195	2.994	118,16	109,92
Italija	1.411	4.534	1.368	4.304	103,14	105,34
Ostalo	9.092	28.567	7.770	22.650	117,01	126,12

Izvor.: e-Vizitor

Grafikon : **Struktura noćenja gostiju prema zemlji porijekla 31.12.2024.g.**

Obrada: Autor studije

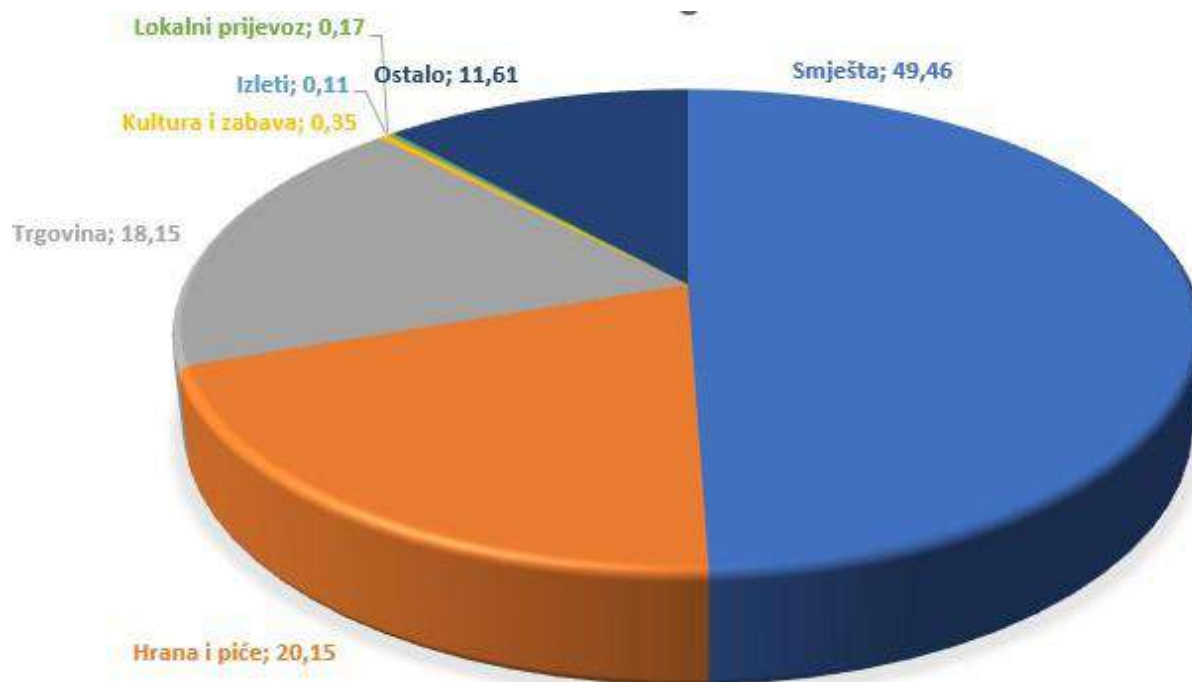
Tabela : Prosječna dnevna potrošnja turista u MŽ 2022/2023.g. prema zemlji turista

Prosječni dnevni izdaci/ Average daily expenditures	Ukupno/ Total	Hrvatska/ Croatia	Inozemni turisti/ Foreign tourist	Inozemni turisti/ Foreign tourists					
				Slovenija/ Slovenia	Austrija/ Austria	Njemačka/ Germany	Poljska/ Poland	Italija/ Italy	Slovačka i Češka/ Slovakia and Czech Republic
Prosječni dnevni izdaci ukupno/ Total average daily expenditure	145,59	123,44	164,26	141,47	156,18	163,16	155,52	222,44	141,89
Smještaj/ Accommodation	72,01	68,63	74,85	70,71	74,27	61,92	72,76	99,28	65,71
Hrana i piće u restoranima i barovima/ Food&beverages in bars and restaurants	29,26	21,68	35,66	26,39	29,62	40,91	35,31	48,21	31,51
Usluge trgovine/ Shopping	26,43	18,06	33,48	22,05	27,79	44,49	39,74	46,94	32,09
Kultura i zabava/ Culture and entertainment	0,51	0,35	0,65	0,36	3,53	0,37	0,44	0,81	1,16
Sport i rekreacija/ Sport and recreation	0,19	0,01	0,34	0,05	1,73	0,86	0,13	0,00	0,43
Izleti/ Excursions	0,16	0,04	0,27	0,02	0,00	0,00	0,85	0,00	0,00
Lokalni prijevoz/ Local transport	0,12	0,03	0,19	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostalo/ Other	16,91	14,64	18,83	21,74	19,24	14,62	6,28	27,20	10,98

Napomena: Usluga smještaja uključuje i hranu u okviru smještaja (noćenje s doručkom, polupansion, puni pansion, all-inclusive); Lokalni

Izvor: TOMAS 2022/23 IztZg

Grafikon: Struktura prosječne dnevne potrošnje gostiju 2022/2024.g.

Obrada : Autor studije

Analiza obilježja turista u skladu s GSTC standardima pokazuje:

1. Obujam i struktura turističkog prometa

Rast dolazaka (+4%) i noćenja (+4%) 2024. u odnosu na 2023.

Domaći turisti: 50,68% noćenja, strani turisti: 45,59% dolazaka, noćenja 50,68%.

Vrhunci turističke godine izraženi su uljetnim mjesecima (kolovoz: 37.958 noćenja), ali i tada maksimalna popunjenost samo 49% što daje velik prostor za rast dolazaka i noćenja.

Izazovi:

Ograničena iskoristivost smještajnih kapaciteta, čak i u vršnim mjesecima.

Neravnomjerna distribucija noćenja (65% u TZ Sv. Martin na Muri).

Preporuke:

- Razviti cjelogodišnju ponudu s naglaskom na zdravlje, prirodu i gastronomiju.
- Potaknuti ravnomjerniji razvoj destinacija unutar županije – podržati nove kapacitete i proizvode u zabačenijim područjima (TZP-ovi, ruralni krajevi).

2. Demografski profil i motivi dolaska

Gosti u prosjeku 45 godina; stariji gosti iz IT, AT i SLO, mlađi iz SK, CZ i PL.

Odmor glavni motiv (77%), osobito u obiteljskom smještaju (90%).

Dominantni motivi: wellness/toplice (62%), priroda (36%), ruralni ambijent (27%), gastronomija (23%).

Izazovi:

Relativno nizak udio fakultetski obrazovanih gostiju (21%) i niže primanja kućanstava.

Dominacija wellness ponude može dovesti do preopterećenja specifičnih lokaliteta (npr. Sv. Martin).

Preporuke:

- Razvijati tematski diverzificirane ponude za različite dobne skupine i profile gostiju.
- Jačati kulturne i edukativne elemente ponude za privlačenje obrazovanih i višepotrošnih gostiju.

3. Lojalnost i ponašanje turista

20% stranih gostiju prvi put u Hrvatskoj, 46% prvi put u destinaciji.

Slovinci pokazuju visoku lojalnost (71% dolazaka 3+ puta).

79% gostiju izrazito zadovoljno boravkom, 71% spremno preporučiti destinaciju.

Izazovi:

Nizak postotak „povratničkih“ gostiju među inozemcima, osobito u ljetnim mjesecima.

Niža razina preporuka u ljetnoj sezoni (51%) u odnosu na izvansezonsku (84%).

Preporuke:

- Fokusirati se na programe lojalnosti, npr. za povratnike i ambasadore destinacije.
- Promovirati destinaciju kroz autentične priče i iskustva, osobito izvan sezone.

4. Informiranje i kanali rezervacije

76% gostiju koristi internet za informiranje (OTA, smještaji, TZ stranice).

Rezervacije podjednako idu preko agencija (49%) i direktno (45%).

91% gostiju dolazi osobnim automobilom.

Izazovi:

- Slaba prisutnost destinacije u osobnim preporukama (9%) i ponavljanim dolascima.
- Ovisnost o automobilskom prometu – niska multimodalna pristupačnost.

Preporuke:

- Uložiti u edukaciju i digitalne kampanje s naglaskom na storytelling.
- Potaknuti povezanost s javnim prijevozom i promociju e-mobilnosti u destinaciji.

5). Boravak i aktivnosti u destinaciji

Prosječan boravak: 3,1 noćenje, najduži Talijani (4,4).

70% koristi wellness/spa, 25% restorane, 21% posjećuje ruralna domaćinstva.

Samostalni izleti vrlo popularni (46%), agencijski gotovo nepostojeći.

Izazovi:

Kratko trajanje boravka i ograničena produljena angažiranost gosta.

Nedovoljna agencijska ponuda lokalnih iskustava i tura.

Preporuke:

- Razviti paket aranžmane i autentične izlete (vino, selo, priroda).
- Potaknuti suradnju između smještaja i lokalnih ponuđača iskustava.

6) Potrošnja i ekonomski učinak

Prosječna dnevna potrošnja: 146 €, najviše Talijani (222 €).

49% ide na smještaj, 20% na hranu/piće, 18% na trgovinu.

83% plaćanja se vrši karticama.

Izazovi:

Nizak udio destinacijski vezanih usluga (12%) u ukupnoj potrošnji.

Trgovina i smještaj odnose većinu potrošnje – nizak multiplikator lokalnog učinka.

Preporuke:

- Promicati lokalne proizvode i suvenire unutar smještaja.
- Uvesti sustav destinacijskog vaučera koji potiče trošenje na iskustva u destinaciji.

Zaključak

Međimurska županija ima:

- visoku razinu zadovoljstva gostiju, kvalitetan wellness i prirodni proizvod,
- potencijal za rast u izvansezonskom i ruralnom turizmu, ali i
- izazove u raspodjeli prometa, dužini boravka, motivacijskoj raznolikosti i multiplikaciji lokalne koristi.
- Strateški fokus u skladu s GSTC:
 - monitoring ponašanja i potrošnje turista (a3, b1),
 - osnaživanje lokalnih iskustava i proizvoda (b3),
 - održiva mobilnost i smanjenje utjecaja prometa (d2, a10).
 - upravljanje sezonalnošću (a8),

3.6. Javna turistička infrastruktura

U skladu s Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN126/21) u nastavku je donijet pregled iste po vrstama, lokaciji i vlasništvu odnosno upravljačkim ovlastima. Također opisano je trenutno stanje navedene infrastrukture s obzirom na kriterije: funkcionalnosti, održavanja, fizičke i informacijske dostupnosti. Oznake stanja su: **Zadovoljavajuće**, potrebno izvršiti **Održavanje**, **Rekonstrukcija** u tijeku, stanje **Nezadovoljavajuće** odnosno nije u funkciji.

VRSTA	NAZIV I LOKALITET	VLASNIŠTVO/ UPRAVLJANJE	TREKUTNO STANJE
Biciklističke rute	Mreža „Međimurje CyclistWelolcme“ obuhvaća 800 km označenih biciklističkih ruta na području cijele MŽ: - EV 13 Eurovelo , Ruta željezne zavjese, 23 km paneuropsaka - R1 Drava ruta, 59,5 km, međunarodna - R2 Mura ruta 66,8 km, međunarodna - R3 Cyclistin a network, međunarodna -	TZMŽ	pretežito Zadovoljavajuće – manji dio znakova potrebno je nadomjestiti
Pješačke staze	Mreža „S cipelcugom“ obuhvaća 115 km označenih pješačkih ruta pretežito napodručju Gornjeg Međimurja : - Međimurski planinarski put, 26,5 km - Štrigovska kružna staza, 9,5 km -	Planinarsko društvo BundeK M. Središće	Zadovoljavajuće u cijelosti
Dvorci i kurije	Stari grad Čakovec - muzej	Muzej Međimurja Čakovec	Zadovoljavajuće u cijelosti
	Kaštel Feštetić Pribislavec	Međimurska županija	u Rekonstrukciji
	Palača Hischel Donja Dubrava	Općina D. Dubrava	u Rekonstrukciji
Vidikovci	Vidikovac Mađerkin breg	Općina Štrigova – JP Štrikom Štrigova	Zadovoljavajuće u cijelosti
Centri za	Ekomuzej Međimurje Čakovec	TZMŽ	Zadovoljavajuće

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

posjetitelje	Med dvema vodama Križovec Centar dr. Rudolf Steiner Donji Kraljevec	JU Međimurska priroda Ustanova dr. R. Steiner	e u cijelosti
Interpretacijski centri	Centar Pušipel Štrigova Mlin na Muri i Mlinarska hiža Žabnik Skelarska kuća Sv. Martin na Muri Željeznička stanica Dunjkovec – zbirka Štrekari Spomen dom rudarstva „Cimper“ Mursko Središće Rudarska hiža – tradicijska kuća	TZO Štrigova TZO Sv. Martin na M. Općina Sv. Martin M. TZP Srce Međimurja Grad M. Središće Grad M. Središće	Zadovoljavajuće u cijelosti
Info ploče i turistička signalizacija	1504 kom cestovnih „smeđih“ putokaza 10 kom info tabli 14 kom pozdravnih tabli	TZMŽ LTZ	Održavanje – dio putokaza izbljedio utjecajem sunca
Plovila	Riječne skele na rijeci Muri uz naselja: Sveti Martin na Muri, Žabnik, Mursko Središće, Križovec, Podturen, Novakovec	Općine: Sv. Martin na Muri i Podturen, Grad M. Središće	Zadovoljavajuće u cijelosti
Arheološka nalazišta	Nekropola pod tumulima Goričan – rekonstrukcija grobišta iz starijeg željeznog doba	Općina Goričan	Zadovoljavajuće u cijelosti
Parkirališta	Parkiralište Muzeja Međimurje Čakovec Parkiralište kod Mlina na Muri Žabnik Parkiralište na Marini Prelog	MMČ Općina Sv. Martin M. Grad Prelog	Zadovoljavajuće u cijelosti
Sanitarni čvorovi	Javni sanitarni čvor kod Centra za kulturu Štrigova Javni sanitarni čvor na šetnici sv. Barbare u M. Središću Javni sanitarni čvor u Marini Prelog	Općina Štrigova Grad M. Središće Grad Prelog	Zadovoljavajuće u cijelosti
Sportski objekti i igrališta	SRC Mladost Čakovec	JGP Mladost Čakovec	Zadovoljavajuće u cijelosti
Rodne kuće	Rodna kuća dr. Rudolfa Steinera Donji Kraljevec	Ustanova dr. R. Steiner	Zadovoljavajuće u cijelosti

Na temelju podataka o javnoj turističkoj infrastrukturi Međimurske županije i u skladu s kriterijima Globalnog savjeta za održivi turizam (GSTC), izrađena je sljedeća analiza infrastrukture prema vrsti, vlasništvu, funkcionalnom stanju i usklađenosti s GSTC standardima:

1. Opća ocjena dostupnosti i održavanja

Pozitivni aspekti (usklađeni s GSTC kriterijima):

- Funkcionalnost i dostupnost: Većina infrastrukture je u zadovoljavajućem stanju, a u nekim slučajevima (biciklističke i pješačke staze, sportski i kulturni centri) infrastruktura je i prilagođena osobama s invaliditetom (OSI), što je u skladu s kriterijem B8 – Access for all.
- Upravljanje i vlasništvo: Većina objekata je u vlasništvu javnih tijela (TZMŽ, općine, gradovi, javne ustanove), što omogućuje primjenu načela javnog interesa, održivosti i transparentnosti u skladu s kriterijima A1 – Destination management responsibility i A9 – Planningregulationsand development control.
- Održavanje i dostupnost informacija: Info-centri i interpretacijski centri (Čakovec, Štrigova, Sv. Martin na Muri) funkcioniraju u cijelosti i često su usklađeni s lokalnim i kulturnim kontekstom (C3 – Intangibleheritage i C6 – Visitor management at culturalsites).

2. Identificirani izazovi i preporuke (po vrstama infrastrukture)

A. Info ploče i signalizacija

- Stanje: Djelomična oštećenja i izblijeđeni znakovi.
- Preporuka:
 - Redovna revizija i zamjena putokaza.
 - Uvođenje QR kodova i digitalne signalizacije.
 - GSTC kriterij: A7 – Promotionandinformation, D9 – Solidwaste.

B. Dvorci i kurije (npr. Kaštel Feštetić, Palača Hischel)

- Stanje: U rekonstrukciji.
- Preporuka:
 - Osigurati interpretaciju i privremenu funkcionalnost za posjetitelje i tijekom obnove (npr. virtualne ture).
 - Uključiti lokalnu zajednicu u proces očuvanja.
 - GSTC kriteriji: C1 – Protection ofculturalassets, C7 – Site interpretation.

C. Signalizacija i interpretacija prirode (biciklističke/pješačke rute)

- Stanje: Zadovoljavajuće s manjim nedostacima u signalizaciji.
- Preporuka:
 - Redovito obnavljati fizičke oznake i digitalizirati vodiče.
 - Uskladiti s promocijom održivih oblika kretanja.
 - GSTC kriterij: D2 – Visitor management at naturalsites, A8 – Managing visitor volumes and activities.

D. Arheološka nalazišta i kulturna baština

- Stanje: Arheološki lokaliteti su identificirani ali nisu uređeni za posjećivanje, osim Nekropole pod tumulima koja je djelomično obnovljena i dostupno.
- Preporuka:
 - Uspostava interpretacijskih centara, povezanih s edukacijskim sadržajem.
 - Razvijati kulturne rute koje povezuju baštinske objekte.
 - GSTC kriteriji: C1, C3, C6.

E. Sanitarni čvorovi i parkirališta

- Stanje: U funkciji, zadovoljavajuće.
- Preporuka:
 - Sustavno označavanje lokacija, uključujući info za OSI.
 - Dodavanje info-tabli s QR kodovima i integracija s mobilnim aplikacijama.
 - GSTC kriterij: B8 – Access for all, A7 – Promotion and information.

3. Usklađenost s Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21)

- Vrste obuhvaćene u županiji: biciklističke rute, pješačke staze, sanitarni čvorovi, info-točke, vidikovci, centri za posjetitelje, interpretacijski centri, signalizacija, riječne skele, parkirališta – sve su obuhvaćene i sukladne propisanim kategorijama.
- Stanje održavanja: Dokumentirano stanje omogućuje prioritetno planiranje obnove, što odgovara članku 7. Pravilnika koji propisuje da se financiranje dodjeljuje prema utvrđenim deficitima i strateškom značaju.

4. Zaključak i preporuke za prioritetno djelovanje

Prioriteti za ulaganja i upravljanje:

1. Obnova signalizacije i info-ploča (GSTC A7, D2).
2. Funkcionalna aktivacija kulturnih objekata u rekonstrukciji (GSTC C1, C7).

3. Digitalizacija interpretacije i pristupačnosti (GSTC B8, C3).
4. Sustavno označavanje i kategorizacija infrastrukture dostupne OSI (B8).
5. Plan održavanja kao dio godišnjeg operativnog plana (A3, A9).

3.7. Komunalna infrastruktura

- **Gospodarenje otpadom**

Gospodarenje otpadom ključna je prioritetna mjera zaštite okoliša, zakonski regulirana i obuhvaća sakupljanje, prijevoz, uporabu (uključujući razvrstavanje) i zbrinjavanje otpada. To uključuje i nadzor nad tim djelatnostima, lokacijama za zbrinjavanje te radnje trgovaca i posrednika u gospodarenju otpadom. Prema Izvješću o komunalnom otpadu za 2023. godinu, koje je izradilo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, stopa uporabe komunalnog otpada za Republiku Hrvatsku iznosila je 36%. Međimurska županija ističe se s najvišom stopom uporabe u Hrvatskoj, koja iznosi 56% za komunalni otpad sakupljen u organizaciji jedinica lokalne samouprave. Kada se uključe dodatne količine otpada iz uslužnog sektora, otpada preuzetog unutar nacionalnog sustava za posebne kategorije otpada (koji organizira Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost) te količine koje su prijavili trgovci na malo, stopa uporabe za Međimursku županiju raste na 58%. Stopa odvajanja otpada iznosila je 62% dok je u RH 48%.

- **Odvodnja**

Javni sustav odvodnje u Međimurskoj županiji obuhvaća 47 naselja, s približno 20.000 priključaka za domaćinstva i gospodarstva, što rezultira 70%-tnom priključenošću u pokrivenim područjima. Sustav je organiziran kroz sedam aglomeracija definiranih prema gustoći naseljenosti i gospodarskim aktivnostima, omogućujući učinkovito sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda.

Aglomeracije veće od 2000 ekvivalentnih stanovnika (ES) uključuju Čakovec, Novo Selo na Dravi, Podturen, Donji Kraljevec, Mursko Središće, Donja Dubrava i Podbrest. Aglomeracije Čakovec i Novo Selo na Dravi su potpuno izgrađene. Preostale tri aglomeracije su djelomično izgrađene. Na području gornjeg Međimurja planiraju se aglomeracije Toplice Sveti Martin i Bogdanovec s pročišćavnicama koji će riješiti odvodnju jednog dijela gornjeg Međimurja. Zaštita podzemnih i površinskih voda od onečišćenja predstavlja prioritet, naglašavajući važnost učinkovitog odvođenja i pročišćavanja otpadnih voda za ljudsko zdravlje i očuvanje okoliša Međimurja.

- **Vodoopskrba**

Javni vodoopskrbni sustav Međimurske županije pokriva 99% od 130 naselja, opskrbljujući preko 33.500 domaćinstava (84%) te gotovo sve gospodarske subjekte i ustanove (oko 2.200). Sustavom upravljaju Međimurske vode d.o.o. Čakovec, u vlasništvu svih lokalnih samouprava. Vodoopskrba se primarno oslanja na crpilišta Nedelišće i Prelog, s Svetom Marijom kao rezervnim izvorom. Procijenjene obnovljive zalihe podzemnih voda iznose oko 88 milijuna m³/godišnje, od čega se crpi samo 8,5% (oko 7,5 milijuna m³/godišnje). Zaštitne zone izvorišta obuhvaćaju 16,49% površine Županije, pri čemu se zemljište u I. zoni aktivno otkupljuje i pošumljava radi zaštite. Voda je visoke kvalitete, zahtijeva samo dezinfekciju

klorom, a laboratorij Međimurskih voda provodi preko 1000 analiza godišnje. Potrošnja vode u kućanstvima i gospodarstvu blago raste, pri čemu domaćinstva troše tri puta više od gospodarstva. Budući planovi uključuju zamjenu dotrajalih PVC cijevi, rekonstrukciju i modernizaciju sustava, proširenje nadzorno-upravljačkog sustava, kontinuirano preventivno održavanje i odmuljivanje cjevovoda, dovršetak vodosprema te smanjenje gubitaka vode na mreži ispod 20%.

- **Električna mreža**

Električnom energijom opskrbljuje se cca 46.000 kupaca, a izgrađenost postojeće elektroenergetske infrastrukture i njezini kapaciteti zadovoljavaju trenutne potrebe. Na graničnom području Međimurske i Varaždinske županije nalaze se dvije hidroelektrane, HE Čakovec i HE Dubrava, ukupne snage oko 160 MW. Hidroelektrane i solarna elektrana kod Svete Marije omogućuju da se svi turistički objekti u Međimurskoj županiji mogu napajati iz održivih izvora.

- **Plinoopskrba**

Međimurska županija ima najveću pokrivenost plinskom mrežom i broj priključaka u Republici Hrvatskoj. Glavni plinski dovodi dolaze iz pravca Varaždina i Koprivnice. Mreža je novija i u dobrom stanju.

- **Geotermalna energija**

Postojanje geotermalne vode utvrđeno je na bušotini Vučkovec 2 i na bušotini Draškovec–1, u dravskom bazenu između Preloga i Kotoriba. Geotermalna energija još se uvijek ne koristi za proizvodnju električne i/ili toplinske energije u Međimurskoj županiji. Prostornim planom županije planirana je izgradnja geotermalna elektrana Draškovec kapaciteta do 20 MW za što je pripremne aktivnosti izvodila tvrtka AATG iz Preloga.

- **Monitoring stanja okoliša**

Međimurska županija sustavno prati kvalitetu okoliša u skladu s Programom zaštite okoliša i važećim propisima. Monitoring se provodi kroz Informacijski sustav zaštite okoliša (ISZO) i obuhvaća zrak, vode, tlo i otpad. U 2024. godini provedena su mjerenja emisija, kvalitete vode i sanacije odlagališta, uključujući lokacije poput Donje Dubrave. Inspeksijske službe zabilježile su 11 dojava o izlivanju otpadnih tekućina u lipnju – najviše te godine – te su izdale hitne mjere za sanaciju. Sanirano je 59 od 102 zatvorena odlagališta, dok su na 33 započeti radovi. Sustav nadzora, koji kombinira terenske kontrole, ISZO i sanacijske zahvate, potvrđuje proaktivnu politiku zaštite okoliša. U fokusu nadolazećeg razdoblja su parametri zraka i voda te završetak preostalih sanacija. Ovakav pristup osigurava temelje za buduće okolišne politike i održiv razvoj županije.

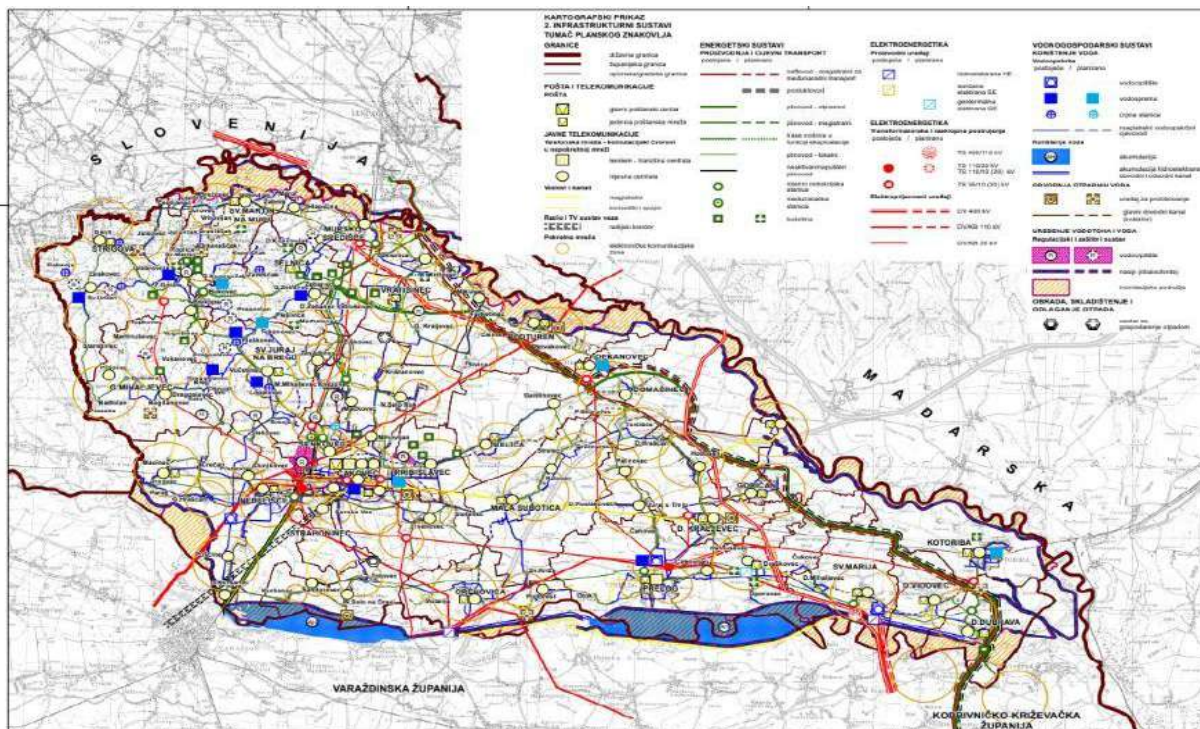
- **Svjetlosno onečišćenje**

2024. godini Međimurska županija pojačano prati svjetlosno zagađenje kao dio šire zaštite okoliša. Prostorni planovi općina nalažu kontrolu minimalnih emisija svjetlosti u refleksijskim zonama, osobito na ekološki osjetljivim područjima poput staništa ptica i šišmiša. U Čakovcu su prilikom izgradnje "Zelene oaze" LED sustavi optimizirani kako bi se svjetlosno zagađenje svelo na minimum. Monitoring se obavlja mjerenjima intenziteta rasvjete i ocjenom utjecaja na faunu. Rezultati služe za prilagodbu javne rasvjete i daljnje planiranje, čime Međimurje doprinosi održivoj i svjesnoj upotrebi umjetne rasvjete te očuvanju noćnog ekosustava.

- **Zagađenje bukom**

U 2024. godini, Međimurska županija kontinuirano prati zagađenje bukom u sklopu svog Programa zaštite okoliša 2022.–2025., koji uključuje analizu pritisaka poput prometa i industrije. Monitoring se provodi mjerenjima razine buke duž prometnica i oko većih prometnih čvorišta, uključujući autocestu A4 i okolna naselja. Zabrinjavajući impulsi zabilježeni su u područjima s gustim prometom, što je rezultiralo donošenjem akcijskih mjera: ograničenja brzine, zvučnih barijera te planske prilagodbe prostornog uređenja. U nadolazećim godinama planirano je uvođenje dodatnih mjernih postaja i edukacija stanovništva o štetnosti buke, čime županija nastoji unaprijediti kvalitetu akustičkog okoliša

Kartografski prikaz : **Infrastrukturni sustav MŽ**

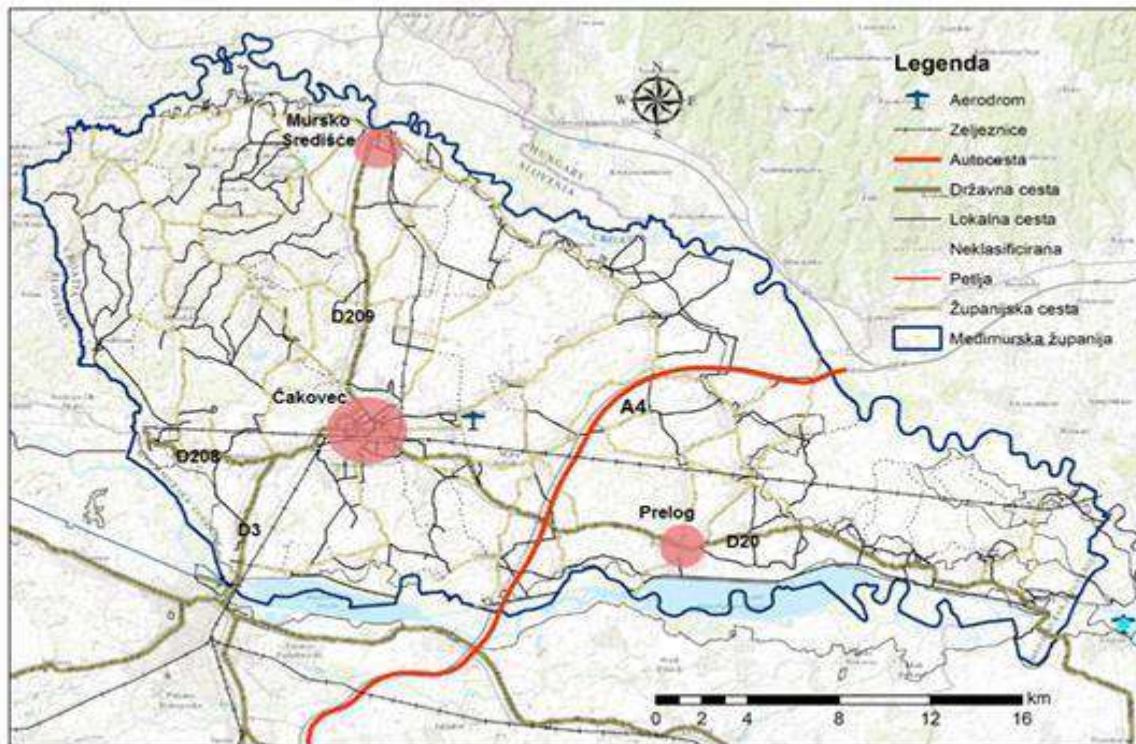

Izvor: Prostorni plan MŽ 2025

- **Cestovni promet**

Cijelo područje Međimurske županije od velike je prometne važnosti jer se veliki dio Županije nalazi u pograničnom području s Mađarskom i Slovenijom, a kroz Županiju prolazi i dio autoceste Zagreb - Goričan (A4), što je glavna prometnica koja povezuje središnju Europu s Jadranom i obrnuto (na području Županije nalaze se čvorovi Čakovec i Goričan). Ukupna cestovna mreža na području Međimurske županije u prvom je redu u funkciji prometnoga povezivanja unutar same županije, a isto je tako učinkovita i u prometnom povezivanju sa susjednim županijama. Na području Međimurske županije ukupno je 594km cesta sa suvremenim kolnikom. Postojeća cestovna struktura u Međimurskoj županiji može se ocijeniti dobrom, što znači da se mreža javnih cesta kvalitetom nalazi u gornjem dijelu hrvatskog prosjeka te je vanjska dostupnost Županije odlična. Nedostaje kvalitetna povezanost dijelova Županije, a postoje i problemi u odvijanju prometa u gradovima i mjestima Županije, pri čemu se navedeno osobito odnosi na nisku kvalitetu javnog prijevoza te loše održavanje pojedinih lokalnih cesta.

Kartografski prikaz : **Prometna infrastruktura**

Izvor: Prostorni plan MŽ 2025

• **Željeznice**

Područjem Županije prolaze pruga od značaja za međunarodni promet M501 (MG 3) (Središće) Državna granica – Čakovec – Kotoriba - Državna granica (Murakeresztur), pruga od značaja za regionalni promet R201 (I 101) Zaprešić – Zabok – Varaždin – Čakovec, pruga od značaja za lokalni promet L101 (II 200) Čakovec - Mursko Središće - Državna granica (Lendava) (Međimurska županija). Na području Međimurja nalaze se željeznički granični prijelazi: stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u željezničkom prometu Kotoriba, stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u željezničkom prometu Čakovec. Čakovec je, zbog graničnog prijelaza, značajno čvorište, a stanica koja se nalazi u samom gradu ima značajnu funkciju u regionalnom i državnom prometnom sustavu. Lokalna zajednica nije zadovoljno željezničkim putničkim prijevozom zbog slabih linija, rijetkih frekvencija i loše povezanost s većim regionalnim centrima. Modernizacija pruge u svrhu povećanja brzine prometovanja, obnova stanica i prijemnih zgrada je jedan od najznačajnijih razvojnih prioriteta županije. Modernizacija pruge M501 završena je 2024., što ispunjava županijski prioritet povećanja brzine i obnove kolodvora. Planovi uključuju nastavak modernizacije i revitalizacije lokalnih pruga, elektrifikaciju dijelova, obnovu kolodvora te integraciju u širi sustav kako bi se pojačala veza s EU koridorima i poboljšala intermodalna povezanost makro-regije

• **Zračni promet**

Postojeće zračno pristanište za prihvat zrakoplova opće namjene i povremeni prijevoz (taksi) u Pribislavcu u sustavu je zračnog prometa Hrvatske te se planira unaprijediti u tercijarnu

(2C) kategoriju. Područje Međimurske županije gravitira prvenstveno Zračnoj luci Franjo Tuđman u Zagrebu koja je od Čakovca udaljena 91 km.

- **Riječni promet**

Prema europskim mjerilima plovni put rijeke Drave i Mure u Međimurskoj županiji nije kategoriziran ni u jednu od kategorija plovnosti, stoga je na rijekama u ovom području moguće prometovanje samo čamcima.

Analiza komunalne infrastrukture Međimurske županije u skladu s GSTC kriterijima, definirani su izazovi i preporuke za unapređenje održivost:

Gospodarenje otpadom

Međimurska županija bilježi najvišu stopu oporabe otpada u Hrvatskoj – 56% u JLS sustavu, odnosno 58% ukupno. Stopa odvajanja iznosi 62%, iznad nacionalnog prosjeka. Time županija ostvaruje visoku usklađenost s kriterijem D9 – Solidwaste.

Preporuke:

- Uvesti sustav odvajanja otpada na turističkim događajima.
- Promicati održive prakse među posjetiteljima i turističkim dionicima.

Odvodnja

Sustav obuhvaća 47 naselja i 20.000 priključaka (70% pokrivenosti). Potrebna je dogradnja u Gornjem Međimurju gdje je najveća koncentracija turističkih kapaciteta.

Preporuke (D6, D8):

- Dovršiti sve planirane aglomeracije.
- Uspostaviti monitoring utjecaja turizma na sustave odvodnje.

Vodoopskrba

Pokrivenost vodoopskrbom iznosi 99% naselja, voda je visoke kvalitete i crpi se u malim količinama. Upravljanje i nadzor sustava su učinkoviti.

Preporuke (D6, D7):

- Modernizirati mrežu i smanjiti gubitke.
- Označiti sigurnost pitke vode na turističkim točkama.

Energetski sustavi

Postojeći kapaciteti (hidro, solarne elektrane) omogućuju opskrbu iz obnovljivih izvora. Plinska mreža je najrazvijenija u Hrvatskoj. Geotermalni potencijal je dokazan, ali neiskorišten.

Preporuke (D5):

- Aktivirati projekt geotermalne elektrane Draškovec.
- Poticati obnovljive izvore u turizmu.

Monitoring okoliša

Provedba kroz ISZO obuhvaća zrak, vode, tlo i otpad. Sanirano je 59 od 102 odlagališta. Svjetlosno i zvučno onečišćenje se prati, a mjere se provode u najosjetljivijim zonama.

Preporuke (D1, A10):

- Uspostaviti “darksky” zone.
- Postaviti više mjernih točaka za buku i integrirati ih u turističko planiranje.

Promet

Međimurje ima izrazito povoljan geostrateški prometni položaj i dobru vanjsku dostupnost, ali unutarnja povezanost i kvaliteta javnog prijevoza zaostaju. Željeznički sustav prolazi kroz modernizaciju, ali je nezadovoljavajuće frekventan za putnički prijevoz, osobito prema regionalnim centrima. Zračni promet nije razvijen, a riječni promet praktički ne postoji.

Ključni izazovi

GSTC
kriterij

Izazovi

A8	Visoka ovisnost o osobnim automobilima (91% turista koristi osobno vozilo); niska integracija javnog prijevoza.
A10	Nedostatak sustavne e-mobilnosti i niske emisije u prijevozu; ograničena infrastruktura za bicikliste i pješake u naseljima.
D1/D2	Prometno opterećenje u urbanim sredinama (npr. Čakovec, Nedelišće, Šenkovec), buka i emisije u blizini osjetljivih prirodnih područja.
D5	Niska razina korištenja energetski učinkovitih prometnih rješenja; nepostojanje integriranog “greenmobility” modela.
A8/A10	Lokalna zajednica nezadovoljna željezničkim prijevozom – linije rijetke, slab ritam vožnje.

Preporuke

Fokus	Preporuka
Održiva mobilnost	Uvesti sezonske shuttle linije za turiste (toplice, vinske ceste, centri za posjetitelje); unaprijediti integraciju biciklističkih i pješačkih staza s javnim prijevozom.
E-mobilnost	Širiti mrežu punionica za e-vozila te potaknuti iznajmljivanje e-bicikala i e-skutera u destinacijama.
Željeznički prijevoz	Nastaviti modernizaciju lokalnih pruga i uvesti češće putničke linije prema Varaždinu, Zagrebu i graničnim prijelazima.
Akustička i okolišna zaštita	Uspostaviti “tihe zone” uz zaštićena područja (Mura, prirodni parkovi), ograničiti promet u sezoni, koristiti zvučne barijere.
Planiranje i edukacija	Uključiti načela nisko-ugljičnog prometa u planiranje prostora i strategiju turizma; informirati goste o opcijama bez automobila.

Zaključak

Županija ima čvrstu osnovu za održivo upravljanje resursima. Ključni izazovi uključuju završetak infrastrukturnih projekata, aktivaciju geotermalne energije, uvesti intermodalni sustav javnog transporta i veću uključenost turista u održive prakse. Usklađenost s GSTC kriterijima je visoka, a daljnji razvoj treba ići prema otpornosti i zelenoj tranziciji turizma.

3.8. Stanje digitalizacije

Međimurska županija aktivno provodi digitalnu tranziciju kroz više strateških dokumenata. Ključni okvir je Plan razvoja Međimurske županije do 2027. godine, koji digitalizaciju prepoznaje kao jedan od temelja pametnog i održivog razvoja. Dokument obuhvaća digitalnu transformaciju javne uprave, razvoj širokopojasne infrastrukture, poticanje digitalnih kompetencija i modernizaciju javnih usluga. Plan predviđa daljnji razvoj širokopojasne mreže i implementaciju 5G tehnologije. Digitalna infrastruktura razvija se kroz PRŠI – Planove razvoja širokopojasne infrastrukture, izrađene za većinu općina i gradova. Projektima se omogućuje pristup brzom internetu i u ruralnim dijelovima županije, čime se potiče ravnomjeran razvoj i smanjuje digitalni jaz. U području javne uprave, plan predviđa digitalizaciju usluga za građane i poduzetnike, uvođenje pametnih rješenja (e-uprava, IoT sustavi za komunalne usluge) te jačanje informatičke opremljenosti ustanova. Posebna pažnja posvećuje se i digitalizaciji zdravstva, obrazovanja i socijalnih usluga. Digitalna transformacija gospodarstva potiče se kroz podršku malim i srednjim poduzećima u usvajanju novih tehnologija. Ključnu ulogu imaju razvojne institucije kao što su TICM, REDEA, Metalska jezgra i Regionalni centar kompetentnosti u Čakovcu, koji nude edukacije, projekte i infrastrukturu za inovacije i digitalna rješenja.

U turizmu, digitalizacija je ključna za razvoj pametne destinacije. Masterplan razvoja turizma Međimurja te Regionalni plan održivosti (2022.) ističu digitalnu interpretaciju baštine, online promociju, e-upravljanje posjetiteljima i razvoj pametne infrastrukture kao temelj konkurentnosti. Ovi dokumenti usklađeni su s GSTC kriterijima održivosti, osobito u dijelovima koji se odnose na pametno upravljanje resursima, transparentnu komunikaciju i uključivanje zajednice. Svi navedeni dokumenti naglašavaju potrebu za sinergijom između digitalne i zelene tranzicije. Digitalizacija nije cilj sama po sebi, već alat za povećanje kvalitete života, učinkovitije upravljanje i konkurentnost županije. Navedeni strateški okviri jasno pozicioniraju Međimurje kao regiju koja digitalnu transformaciju provodi inkluzivno, održivo i u skladu s europskim smjernicama razvoja. Procjena digitalne povezanosti u Međimurskoj županiji otkriva dobro razvijenu širokopojasnu infrastrukturu te stabilne 4G/5G mobilne mreže, zahvaljujući nužnoj optičkoj nadogradnji u sklopu Nacionalnog plana do 2027. Na javnim mjestima, posebno u turističkim točkama, dostupnost Wi-Fi mreža raste kroz EU potporu, no još ne pokriva potpuno sve dijelove destinacije: urbanizirana središta imaju najbolje, dok ruralna područja tek ulaze u fazu potpune pokrivenosti. U Međimurskoj županiji 2024. primjenjuju se smartcity tehnologije poput pametne rasvjete, brojanja prometa i senzora u ruralnim i urbanim sredinama. Također intenzivno se postavljaju punionice za električne automobile i e-bicikle. TZ Međimurske županije je uspostavila i ažurira Destinacijski informacijski sustav koji uključuje: centralni web portal

www.visitmedimurje.com , specijalizirani poslovni web www.tzm.hr kao i nekoliko specijaliziranih stranica za: biciklizam www.medimurje-bike.com , pješačenje www.medimurje-walk.com , Ekomuzej Međimurje www.ekomuzej-medimurje.info , a u planu za 2025.g.. je izrada posebne stranice za enogastronomiju. TZMŽ je također prisutna na svim relevantnim kanalima društvenih mreža. Sve digitalne platforme povezane su kroz jedinstvenu bazu podataka koju uz TZMŽ mogu ažurirati i LTZ-i. DIS je online povezan u realnom vremenu s vanjskim touch screen jedinicama u Štrigovi, na vidikovcu Mađerkin breg, Termama Sv. Martin i kod Mlina na Muri u Žabniku. Navedene lokacije su ključne žarišne točke turističkog posjećivanja u Međimurju.

Terme Sveti Martin kao ključni komercijalni subjekt u turizmu Međimurja posjeduje napredni hotelski rezervacijski online sustav. On trenutno nije umrežen s destinacijskim info sustavima. Ostali hoteli imaju vlastite sustave koji također nisu umreženi s destinacijskim info sustavom. Prema podacima istraživanja TOMAS 2022/23. najveći dio gostiju vrše rezervacije putem globalni rezervacijskih sustava kao što s Booking, Airbnb i drugih. Prema dostupnim podacima tvrtka Rudi express trenutno razvija vlastiti info sustav koji bi sadržavao uvezivanje s postojećim informacijskim i rezervacijskim sustavima u Međimurju.

Ključni pokretač digitalnih vještina u Međimurju je Tehnološko-inovacijski centar Međimurje (TICM), koji organizira brojne besplatne radionice – od Microsoft Office alata do STEM/VR edukacija za djecu i odrasle kao i pedagoge inovativnim metodama za digitalnu nastavu. Također, Javno otvoreno učilište Čakovec provodi ženama ciljani projekte, kroz koji je dostupan besplatan online tečaj iz ICT i digitalnog marketinga te certificirani moduli za trajnu edukaciju. Uz to, lokalne udruge i županija financiraju radionice za djecu (robotika, VR, 3D print) koje su održane kroz ljetu na TICM-u i uz podršku Županije . Na taj način, županija potiče širok pristup digitalnim znanjima, povećavajući digitalnu pismenost svih generacija. Na području županije pojačano se radi na unapređenju kibernetičke sigurnosti u javnom i privatnom sektoru. Lokalni MSP-ovi mogu se prijaviti na poziv za financiranje podizanja razine kibernetičke zaštite, objavljen početkom ožujka 2025. godine, potičući njihovu digitalnu otpornost . Također sve veća pažnja posvećuje se edukaciji – nacionalni projekti poput *Digital4Security* razvijaju fleksibilne programe i mikro-certifikate u skladu s Europskim okvirom za kibernetičke vještine (ECSF), a stručnjaci održavaju javne online radionice i govore o sigurnosti informacijskih sustava na radiju i lokalnim događajima. Svi javni i većina komercijalnih subjekta imenovali su službenike za zaštitu podataka (DPO) sukladno GDPR-u te uspostavili Politiku zaštite podataka od 2018. Nisu dostupni detaljni podaci o provedbi za područje Međimurske županije.

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A5	Nisu svi sustavi integrirani – hoteli i Termalni kompleks koriste odvojene rezervacijske sustave nepovezane s DIS-om.
A3 / A4	Nedostatak objedinjene analitike o digitalnom ponašanju posjetitelja u stvarnom vremenu.
A10	Nedostatna pokrivenost ruralnih područja Wi-Fi signalom i e-uslugama.
B3	Lokalni MSP-ovi tek ulaze u digitalnu transformaciju; potreban veći pristup znanju i sigurnosti.
D5	Smart city tehnologije nisu još implementirane na svim razinama; postoji prostor za više energetski učinkovitih rješenja.

Preporuke za jačanje digitalne održivosti

Fokus	Preporuka
Integracija podataka i sustava	Umrežiti destinacijske i komercijalne sustave (npr. hoteli, atrakcije, javne usluge) za real-time praćenje i analitiku posjetitelja.
Pametna infrastruktura	Proširiti Wi-Fi pokrivenost ruralnim područjima; razviti mobilne aplikacije s digitalnim kartama i AR sadržajem za prirodne i kulturne atrakcije.
Podrška MSP-ovima	Uvesti lokalne vaučere za digitalnu transformaciju poduzeća u turizmu, ugostiteljstvu i trgovini.
Kibernetička otpornost	Nastaviti edukaciju i provedbu politike zaštite podataka kroz programe kao što je Digital4Security.
Zelena i digitalna sinergija	Pametne tehnologije koristiti i za uštede energije, npr. regulaciju rasvjete i upravljanje resursima u objektima.
Pametno upravljanje posjetiteljima	DIS sustav povezati s brojačima prometa i pametnim senzorima za optimizaciju posjećenosti i smanjenje pritiska na atrakcije.

Zaključak

Digitalna transformacija u Međimurju snažno podupire ciljeve održivog razvoja, ali za postizanje pune usklađenosti s GSTC standardima potrebno je:

- jače integrirati postojeće digitalne resurse u jedinstveni sustav upravljanja,
- proširiti digitalnu dostupnost u ruralnim područjima,
- podržati lokalne dionike kroz pristup edukaciji, sigurnosti i digitalnim alatima.

Međimurje je pozicionirano kao predvodnik u razvoju pametne destinacije, a daljnji iskoraci trebaju uključivati povezanost, interoperabilnost i održivost digitalnih rješenja.

3.8. Stanje pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj koje je objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo U Međimurskoj županiji, na dan 16.9.2024. bilo je 16.689 osoba s invaliditetom od čega su 8.602 muškog spola (51,5%) i 8.087 ženskog spola (48,5%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 15,9% ukupnog stanovništva Međimurske županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7.907 (47,4%), je u dobnoj skupini 20 - 64 godina (tablica 1). Iz tablice 1 moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama, a u udjelu od 15,9% prisutan je i u dječjoj dobi, 0 - 19 godina. Ako se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Međimurska županija iznad prosjeka RH za prevalenciju u dječjoj dobi i za radnoaktivnu dobnu skupinu, a ispod prosjeka za dobnu skupinu 65+ i za ukupnu prevalenciju. U Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 2.853 osobe s većim brojem muških osoba (59%). Oštećenja govorno-glasovne komunikacije i specifične teškoće učenja, višestruka oštećenja te intelektualna oštećenja najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja. U Međimurskoj županiji živi 351 branitelj s invaliditetom te 47 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća.

Pristupačni turizam znači omogućiti ravnopravan pristup turističkim sadržajima, uslugama i interakciji za sve bez obzira na fizičke, senzorne ili kognitivne sposobnosti. U Međimurskoj županiji, iako postoje vidljiva poboljšanja, razvoj se još uvijek nalazi u inicijalnoj fazi, osobito izvan urbanih središta. Analiza trenutnog stanja pokazuje:

- Infrastruktura i fizička pristupačnost

Hoteli i veći komercijalni objekti

Hotel Panorama u Prelogu ima najznačajniji hotelski kapacitet za OSI u sjevernoj Hrvatskoj. Više od polovice soba (30) adaptirano je za goste s invaliditetom, uključujući šire kupaonice, pristupne rampe, dizala i vrata širine 90–100 cm. Objekt je prepoznat kao referentna lokacija i često ga koriste hrvatski i inozemni paraolimpijci za pripreme.

Terme Sveti Martin – opremljene su pristupnim rampama i prilagođenim sadržajima za osobe s invaliditetom. Premali je broj soba prilagođenih i ulaza u bazenske i wellness sadržaje prilagođene za OSI.

Ostali hoteli zadovoljavaju zakonske minimume no i oni su često u stvarnosti upitno funkcionalni.

Obiteljski i ostali smještajni objekti

Nema pouzdanih istraživanja i konkretnih podataka o trenutnom stanju. Potrebno prikupljanje relevantnih podataka, uvođenje poticajnih mjera i edukacija iznajmljivača za unapređenje stanja.

Kulturne institucije

Riznica Međimurja (Čakovec) – omogućuje pristup osobama s tjelesnim i senzornim poteškoćama koristeći taktilne tragove, zvučne vodiče, Braille tekstove, educirano osoblje i prilagođene sadržaje za slijepe i slabovidne. Većina javnih institucija (centri za kulturu, knjižnice i sl.) ispunjavaju zakonske minimume vedzano na fizičku dostupnost. Većina lokaliteta koji su uređeni u sklopu Ekomuzeja Međimurje ne zadovoljava uvjete dostupnosti – pristupi su strmi, uski i bez sigurnih rješenja poput rampi ili rukohvata. Senzorni signalni elementi i povoljne površine rijetko su implementirani .

Ruralne lokacije i prirodne atrakcije

Vinske ceste, OPG-ovi i vidikovci uglavnom nisu prilagođeni – pristupi su strmi, uski i bez sigurnih rješenja poput rampi ili rukohvata. Senzorni signalni elementi i povoljne površine rijetko su implementirani .

Javni prijevoz

Ruralna autobusna linijska mreža ne nudi uniformno prilagođene prilaze ili vozila za osobe s invaliditetom. U urbanim središtima situacija je nešto bolja, ali standardizacija još izostaje.

- Komunikacijska i digitalna pristupačnost

Digitalne mape i alati

Projekt CE Spaces4All (Interreg Central Europe, budžet ~170 000 EUR za Međimurje) razvija digitalne alate za mapiranje prepreka u ruralnim regijama i kreiranje lokalnih akcijskih planova pristupačnosti

Web stranice i online materijali

TZ Međimurske županije ima izbornik pristupačnosti, ali stranice su aktivno samo djelomično usklađene s WCAG standardima – slike bez alt-teksta, premali fontovi i neadekvatna navigacija. Rad na prilagodbi još je u tijeku.

Signalizacija i tiskani materijali

Na gradskim i turističkim lokacijama poput šetnica u Čakovcu i Svetom Martinu na Muri, prisutan je nedostatak taktilnih vodiča, kontrastnih oznaka te pristupačnih sanitarija. Promotivni materijali ne sadrže informacije o pristupačnosti objekata i ruta

- Pristupačnost turističkih usluga

Ugostiteljstvo

Većina kafića i restorana nema prilagođene ulaze ili sanitarnu opremu za osobe s posebnim potrebama. Jelovnici su rijetko dostupni u digitalnom ili pristupačnom obliku (Braille, velika slova).

Turističke manifestacije

Neke institucije nude prilagođene sadržaje (rezervirana mjesta, zvučni najava), no većina događanja ne uključuje sustavno prilagođavanje usluga za posjetitelje s različitim potrebama

- **Edukacija i svijest**
Ne postoji strukturirani program za edukaciju turističkog osoblja o radu s osobama s invaliditetom. Niska je svijest o specifičnim komunikacijskim i uslužnim pristupima, osobito u obiteljskim OPG-ovima, smještajnim objektima i tijekom manifestacija
- **Sudjelovanje i strateško planiranje**
Osobe s invaliditetom do sada su rijetko bile uključene u razvoj ponude destinacije. Nedostaje strateški definirana pozicija i vođe pristupačnog turizma (vodiči, ambasadori, konsultanti). Pristupačni elementi postoje prvenstveno po inicijativi pojedinih objekata, a ne kao integralni dio destinacijske strategije. Projekt CE Spaces4All (Interreg Central Europe), kojeg TZMŽ provodi od ožujka 2023. do veljače 2026., primjer je dobre prakse koji je omogućio: partnerstvo turističke zajednice, javnih institucija i osoba s invaliditetom, pilot aktivnosti na otklanjanju barijera na lokacijama: Prelog, Čakovec i Sveti Martin na Muri te potporu podizanja kvalitete usluga za OSI u Hotelima Panorama, Terme Sv. Martin i muzeju Riznica Međimurja Čakovec te uvođenje digitalnog alata za mapiranje fizičkih i komunikacijskih barijera.

Analiza pristupačnost destinacije osobama s posebnim potrebama (OSI)

Stanje i praksa

U Međimurskoj županiji živi 16.689 osoba s invaliditetom (15,9% stanovništva), a posebno je izražen udio među djecom i osobama radne dobi. Iako se primjećuju pozitivni pomaci u pristupačnosti, razvoj pristupačnog turizma je fragmentiran i neravnomjeran, posebno izvan urbanih središta. Pristupačnost još nije strateški integrirana u razvoj destinacije, već se javlja kroz pojedinačne inicijative.

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A5 / C5	Nedostatak konzistentne fizičke pristupačnosti u većini kulturnih i prirodnih lokaliteta te ruralnim OPG-ovima.
A5	Web stranice i materijali nisu u potpunosti usklađeni s WCAG standardima.
A8	Nedostatak pristupačnog javnog prijevoza i označenih pristupačnih ruta.
B2 / D1	Nema edukacije osoblja u turizmu za rad s OSI; niska svijest i nedostatak formalnog angažmana OSI u razvoju ponude.
A8 / B3	Većina ugostiteljskih objekata, manjih smještaja i manifestacija nije prilagođena osobama s invaliditetom.
A4 / D1	Nema formalnog strateškog tijela ni vodiča za pristupačnost u turizmu. Inicijative se temelje na pojedincima ili projektima.

Preporuke za razvoj pristupačnog turizma

Područje	Preporuka
Fizička pristupačnost	Nastaviti provesti audit pristupačnosti u suradnji s osobama s invaliditetom. Izraditi kartu pristupačnih ruta, objekata i atrakcija.

Područje	Preporuka
Digitalna i komunikacijska pristupačnost	Dovršiti usklađivanje svih web stranica TZ-ova i promotivnih materijala s WCAG standardima; dodati informacije o pristupačnosti u sadržaje za posjetitelje.
Edukacija i svijest	Uvesti kontinuirane edukacije za turističko osoblje i dionike; surađivati s udrugama OSI na razvoju komunikacijskih alata i standarda.
Pristupačne manifestacije i usluge	Izraditi smjernice za organizaciju pristupačnih događanja i uključiti ih u kriterije javnih potpora.
Upravljanje i strateško planiranje	U okviru DMO strukture imenovati ambasadora pristupačnosti te integrirati pristupačnost u destinacijski menadžment.
Korištenje EU fondova	Iskoristiti dobre prakse (CE Spaces4All) za daljnje testiranje, nadogradnju digitalnih rješenja i uklanjanje barijera na ključnim lokacijama.

Zaključak

Međimurska županija ima uvjete i pojedinačne primjere dobre prakse (npr. Hotel Panorama, Riznica Međimurja, projekt CE Spaces4All), no za punu usklađenost s GSTC pristupom potrebno je:

- sustavno planiranje i upravljanje pristupačnošću
- osnaživanje dionika kroz edukaciju
- korištenje pametnih alata i digitalnih rješenja za inkluzivan turizam

Održiva destinacija mora biti dostupna svima – fizički, digitalno i informacijski. Pristupačnost nije samo zakonska obveza, već prilika za povećanje kvalitete usluge, gostoljubivosti i tržišnog dosega Međimurja.

3.9. Stanje organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

- Usluge zdravstvene zaštite

Mreža javnog zdravstva u Međimurskoj županiji temelji se na sustavu primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite. U Međimurskoj županiji djeluje 26 zdravstvenih ustanova i 114 ordinacija privatne prakse. Najviše je ordinacija opće/obiteljske medicine 30 zatim 47 stomatološke i tri specijalističke stomatološke ordinacije, četiri pedijatrijske ordinacije i četiri ginekološke ordinacije, osam zubotehničkih laboratorija i jedna ordinacija medicine rada.. Najveće zdravstvene kapacitete imaju Županijska bolnica Čakovec i Dom zdravlja Čakovec Glavne zdravstvene ustanove smještene su na području Grada Čakovca. Na području županije ukupno djeluje 30-ak javnih i privatnih ljekarni relativno dobro raspoređenih po cijeloj županiji. Mreža ustanova javnog zdravstva je kvalitetno organizirana i dostupna stanovništvu i turistima tijekom cijele godine. Na području županije ne djeluju posebne turističke ambulante jer za time nije utvrđena potreba.

- Poštanske, telekomunikacijske i usluge platnog prometa

Hrvatska pošta s 20 poštanskih ureda je temeljni pružatelj poštanskih usluga u županiji. Iako tradicionalno slanje pisama opada, rast e-trgovine značajno je povećao volumen paketnih usluga. Poštanski uredi u Čakovcu, Prelogu, Murskom Središću i drugim naseljima služe kao ključna središta za primanje i slanje paketa, plaćanje računa te obavljanje različitih

financijskih usluga. Sve veći fokus je na digitalizaciji procesa i uvođenju novih usluga koje olakšavaju život građanima i poduzetnicima, poput dostave na paketomate ili naprednih sustava praćenja pošiljaka.

- Telekomunikacijske usluge

u Međimurskoj županiji bilježe značajan napredak u razvoju telekomunikacijske infrastrukture. Mobilni operateri – A1, Hrvatski Telekom i Telemach – kontinuirano ulažu u proširenje pokrivenosti i unaprjeđenje 5G mreže, osiguravajući brzi i stabilni pristup internetu. Paralelno, širenje optičke infrastrukture diljem županije omogućuje kućanstvima i poduzećima pristup ultra-brzom internetu. Projekti financirani iz EU fondova, kao što je izgradnja širokopojsanih pristupnih mreža, igraju ključnu ulogu u smanjenju digitalnog jaza i osiguravanju da i ruralna područja imaju pristup modernim komunikacijskim uslugama.

- Usluge platnog prometa

na području županije su visoko dostupne i kvalitetne. Velika većina komercijalnih i javnih pružatelja usluga digitalizirala je plaćanja te prima sve relevantne debitne i kreditne kartice, u gotovo većim svim naseljima nalaze se bankomata za gotovinu, a mreža bankovnih poslovnica je kvalitetno raspoređena na prostoru cijele županije. Broj mjenjačnica značajno je smanjen nakon uvođenja eura no konverziju valuta moguće je vršiti u poslovnicama banaka i poštanskim uredima.

U cjelini, poštanske, telekomunikacijske i usluge platnog prometa u Međimurskoj županiji zadovoljavaju trenutačne potrebe i proaktivno se prilagođavaju budućim izazovima, osiguravajući da regija ostane povezana i konkurentna.

- Obrazovne i sportske ustanove

U županiji djeluje mreža osnovnih i srednjih škola koja kvalitetno pokriva potrebe lokalne zajednice, velik dio škola nastavu provodi u jednoj smijeni, a u naredne dvije godine velika većina osnovnih i srednjih škola biti će jednosmjenske. U Prelogu djeluje Srednja škola Prelog koja obrazuje širok spektar turističkih kadrova, a u Čakovcu Ekonomska i trgovačka škola koja obrazuje ekonomsko-turističke tehničare. Jaslice, dječji vrtići i edukativni centri za neformalno obrazovanje u urbanim područjima pružaju bolju infrastrukturu u odnosu na ruralna naselja, no u tijeku su mnogobrojni projekti proširenja i izgradnje novih kapaciteta u općinskim centrima te će kroz dvije godine biti zadovoljene gotovo sve potrebe lokalne zajednice. U Termama Sv. Martin organizirano je čuvanje i animiranje djece specijalizirano za turiste. U Čakovcu djeluje Međimursko veleučilište koje između ostalih obrazuje kadrove u segmentu menadžmenta sporta i turizma.

Dostupnost sportskih dvorana, bazena, igrališta, biciklističkih, pješačkih i trim staza u općinama i gradovima omogućava vrlo kvalitetne i mnogobrojne rekreativne aktivnosti za lokalno stanovništvo i turiste. Međimurje od 2022. godine nosi titulu Europske regije sporta – prvom takvom u Hrvatskoj.

- Policija, vatrogasci, HGSS

Međimurska županija tradicionalno se percipira kao jedna od sigurnijih županija u Hrvatskoj. Mjesečna izvješća Policijske uprave međimurske iz prve polovice 2025. godine ukazuju da je

stanje sigurnosti u Međimurskoj županiji ostaje stabilno i povoljno. Krivična i prekršajna dijela u kojima su uključeni turisti vrlo su rijetka odnosno statistički su zanemariva. Policijska uprava međimurska ključni je institucija sigurnosti i pravnog poretka u Međimurskoj županiji. Njena je primarna zadaća osigurati sigurnost svih građana, njihove imovine te održavati javni red i mir. Na području županije djeluje pet policijskih postaja. Policijska uprava međimurska aktivno surađuje s lokalnom zajednicom, jedinicama lokalne samouprave, obrazovnim ustanovama i civilnim društvom. Programi prevencije, rad s mladima te jačanje povjerenja građana u policiju predstavljaju značajan dio njihovih aktivnosti. PUM se suočava s izazovima poput kibernetičkog kriminala, novih oblika prijevara te upravljanja migracijskim tokovima, posebno zbog svog pograničnog položaja županije.

- Vatrogasna služba

u Međimurskoj županiji organizirana je kao učinkovit sustav koji kombinira profesionalne i dobrovoljne snage, osiguravajući brzu i djelotvornu reakciju na sve vrste hitnih intervencija, od požara do tehničkih intervencija i prirodnih nepogoda. Ova hibridna struktura ključna je za pokrivenost cijelog područja županije. Središnju ulogu u sustavu vatrogastva u Međimurju ima Javna vatrogasna postrojba Čakovec (JVP Čakovec). Kao profesionalna postrojba, JVP Čakovec osigurava stalnu pripravnost 24/7, raspolaže najsuvremenijom opremom i visoko obučanim vatrogascima. Njihova je primarna zadaća prva i najbrža reakcija na najveće i najsloženije incidente na području županije, kao i pružanje potpore dobrovoljnim vatrogasnim društvima (DVD-ima).

- Hrvatska gorska služba spašavanja

HGSS stanica Čakovec ključna je karika u sustavu sigurnosti Međimurske županije. U travnju 2025. godine obilježila je deset godina postojanja i, što je iznimno važno, otvorenje novog, suvremeno opremljenog objekta unutar Centra znanja Međimurske županije. Povećani broj intervencija zbog razvoja turizma i aktivnijeg načina života naglašava važnost njihovog rada. HGSS Stanica Čakovec, s 26 članova pruža potporu i na nacionalnoj razini.

- Vjerske usluge

Međimurska županija je većinski katolička sredina no vjerski vrlo otvorena i tolerantna. Vjerske usluge, crkve, samostani i druge vjerske zajednice za sve konfesije organiziraju događanja i mise koje uključuju primarno domaće stanovništvo i turiste. Turistički najposjećeniji vjerski objekti su crkva sv. Jeronima u Štrigovi, crkva i samostan sv. Nikole u Čakovcu te kapelica Schönstattsko svetište Kraljice srca u Maloj Subotici.

- Uređenje i urednost javnih površina

Sva naselja u Međimurju ulažu izuzetno velike napore u uređenje, trgova, parkova, šetališta i drugih javnih površina i njihovu čistoću i urednost. Međimurje je u ovom segmentu prepoznata kao jedna od vodećih sredina u Hrvatskoj i široj regiji.

- Trgovačka mreža i mreža benzinskih pumpi

Veći opskrbeni i trgovački centri locirani su u gradovima Čakovec, Prelog i M. Središće, u svim općinskim centrima i velikom broju manjih naselja nalaze se trgovine mješovitom robom koje

kvalitetno zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva i turista. Trgovine ne rade nedjeljama i praznicima tijekom cijele godine već prema određenim rasporedima. Mreža benzinskih pumpi dobro pokriva potrebe motornog prometa i radi 24/7. Mreža punionica za električna vozila i e- bicikle zadovoljava trenutne potrebe i stalno se širi.

Analiza stanja usluga u destinaciji Međimurske županije, s naglaskom na ključne izazove i preporuke, u skladu s kriterijima: A7 – Usluge za posjetitelje, A10 – Održivost i otpornost zajednice, B2 – Zadovoljavanje osnovnih potreba lokalnog stanovništva, B3 – Kvaliteta života i dobrobit zajednice, D1 – Zdravlje, sigurnost i kvaliteta okoliša

Stanje i praksa

Međimurska županija nudi visok stupanj organiziranosti i dostupnosti javnih, komunalnih i tržišnih usluga, što značajno doprinosi kvaliteti života lokalnog stanovništva i razini sigurnosti i zadovoljstva posjetitelja. Zdravstvene usluge: dobro razvijena mreža javnog i privatnog zdravstva, stabilna ljekarnička i hitna medicinska mreža. Djeluje jedna turistička ambulanta što zadovoljava trenutne potrebe. Telekomunikacijske i financijske usluge: moderna infrastruktura, visoka digitalizacija i dostupnost u gotovo svim naseljima. Obrazovanje i sport: kontinuirano se širi infrastruktura za djecu i mlade, a obrazovanje turističkih kadrova i sportskih profesionalaca dostupno je u više ustanova. Županija je Europska regija sporta.

Sigurnosni sustav: izuzetno funkcionalni policijski, vatrogasni i spašavateljski servisi, s jakim civilnim komponentama. Vjerske usluge i kulturna raznolikost: dostupne, tolerantne i dijelom integrirane u turističku ponudu. Uređenje prostora i komunalna čistoća: visoka razina čistoće i kvalitete javnih prostora, uz trajna ulaganja. Trgovačka i energetska mreža: dobro pokrivena opskrbna i benzinska infrastruktura, uključujući sve razvijeniju mrežu punionica za e-vozila i e-bicikle.

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A7	Nedostatak turističkih ambulanti u vršnim sezonama i na udaljenim područjima – unatoč niskoj potrebi, može se očekivati rast potražnje.
B2 / B3	Neravnomjerna dostupnost dječjih vrtića i edukativnih centara u ruralnim dijelovima (iako u fazi rješavanja).
A10 / A7	Nedovoljna dostupnost osnovnih informacija turistima na više jezika u fizičkom prostoru (npr. u ljekarnama, institucijama, događanjima).
D1	Potrebno je dodatno informirati posjetitelje o sigurnosnim uslugama i postupcima u hitnim situacijama (posebno za aktivni turizam).
A7	Većina trgovačkih i ugostiteljskih sadržaja ne radi nedjeljama i praznicima, što može utjecati na turističko iskustvo.

Preporuke za unaprjeđenje usluga u destinaciji

Područje	Preporuka
Zdravstvene usluge za turiste	U vršnim sezonama razmotriti mobilne medicinske timove ili info točke u turističkim zonama.

Područje	Preporuka
Višejezične informacije i dostupnost	Unaprijediti oznake, letke i online informacije u zdravstvenim, kulturnim i sigurnosnim institucijama.
Edukativna i dječja infrastruktura	Nastaviti širenje vrtića i neformalnih edukacija – uključiti ih i u turističku ponudu (obiteljski turizam).
Sigurnosna vidljivost	Kreirati letke i digitalne vodiče o ponašanju u kriznim situacijama (HGSS, požari, zdravlje) dostupne turistima.
Održivost trgovine i usluga	Promicati rad lokalnih tržnica, OPG-ova i pružatelja usluga koji koriste lokalne proizvode i uključuju zajednicu.

Zaključak

Međimurska županija nudi široko dostupne, funkcionalne i sigurnosno stabilne javne i tržišne usluge koje čine čvrst temelj za održivi turizam. Dodatna pažnja u narednom razdoblju treba biti usmjerena na:

- ruralnu ravnotežu usluga,
- proaktivnu komunikaciju prema turistima, te
- sinergiju između usluga za stanovništvo i posjetitelje.

Ovakav pristup pridonosi usklađenosti s GSTC standardima i stvara uvjete za inkluzivnu i otpornu destinaciju.

3.10. Stanje i potrebe ljudskih resursa

Međimurska županija suočava se s ozbiljnim izazovima u razvoju ljudskih resursa u turizmu, no istovremeno ima i značajne potencijale koje može iskoristiti. Turizam se sve više pozicionira kao važan gospodarski sektor, no za njegov održiv i konkurentan razvoj ključna je dostupnost kvalificirane, lokalno ukorijenjene radne snage.

Glavni problemi uključuju demografsko opadanje, iseljavanje mladih i radno sposobnih osoba, te neusklađenost obrazovanja s potrebama tržišta rada. U 2024. u županiji je zabilježeno 2.061 nezaposlenih osoba, a udio mladih do 24 godine iznosio je čak 19,6% – jedan od najviših u Hrvatskoj. Zabrinjava i podatak da je udio osoba sa srednjom ili višom stručnom spremom među nezaposlenima najniži u zemlji (55,9%). Iako je broj zaposlenih porastao (9,5% više u 2024.), sektor turizma bilježi manjak radne snage, posebno za niže plaćene i fizički zahtjevnije poslove (npr. konobari, kuhari, pomoćno osoblje).

S druge strane, obrazovna struktura županije pruža dobar temelj – 14,5% srednjoškolaca upisano je u turističko-ekonomske programe, a Međimursko veleučilište (MEV) obrazuje stručnjake iz područja menadžmenta turizma i sporta. Ipak, HZZ preporučuje smanjenje upisnih kvota na tim studijima zbog prezasićenosti tržišta općim profilima. Nedostatak specijaliziranog kadra (vodiči, animatori, wellness terapeuti) ostaje izazov, ali i prilika za usmjeren razvoj obrazovanja.

Pozitivno je što u županiji djeluje niz otvorenih učilišta i programa cjeloživotnog obrazovanja, što omogućuje prekvalifikacije nezaposlenih i usavršavanje zaposlenih u turizmu. Takvi programi – od agroturizma do animacije – mogu povećati bazu lokalne radne snage.

Turizam u Međimurju ima nižu sezonalnost u usporedbi s jadranskim regijama – većina poslova su cjelogodišnja zaposlenja, osobito u wellness sektoru. Međutim, prosječne plaće su među najnižima u RH (1.217 € neto), što smanjuje interes radnika i otežava zadržavanje kadra.

Snage županije uključuju lokalnu obrazovnu infrastrukturu, projekte poput Metalske jezgre i Tehnološko-inovacijskog centra, koji posredno podržavaju razvoj kompetencija, te snažnu povezanost sporta, zdravstva i turizma (npr. Terme Sveti Martin). Baština, eno-gastro ponuda i prirodni resursi daju dodatnu osnovu za razvoj autentičnih, lokalno ukorijenjenih turističkih proizvoda.

Analize razvoja ljudskih resursa u turizmu Međimurske županije, utemeljene na dostupnim podacima i kriterijima GSTC standarda: B1 – Poticanje lokalnog zapošljavanja, B2 – Zadovoljenje osnovnih potreba i dobrobit zajednice, B4 – Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje, A10 – Otpornost i uključivost destinacije

Stanje i izazovi

Međimurska županija prepoznaje turizam kao ključni razvojni sektor, no suočava se s nizom strukturnih izazova u području ljudskih resursa: demografski pad i iseljavanje mladih negativno utječu na raspoloživu radnu snagu, neusklađenost obrazovanja i tržišta rada vidljiva je kroz visoki udio nezaposlenih mladih (19,6%) i nisku razinu kvalifikacija kod nezaposlenih (samo 55,9% sa SSS/VŠS), manjak radne snage u turizmu osobito je izražen u operativnim zanimanjima (kuhari, konobari, pomoćno osoblje), dok istovremeno postoji višak kadra iz generičkih programa, nedostatak specijaliziranog kadra (animatori, wellness terapeuti) ograničava razvoj specifičnih turističkih niša, iako broj zaposlenih raste, niske prosječne plaće (1.217 €) smanjuju atraktivnost sektora, sezonalnost je relativno niska, ali nedostatak dugoročnih ugovora i mogućnosti napredovanja otežava zadržavanje kadra.

Snage i potencijali

Međimursko veleučilište, srednje škole (Prelog, Čakovec) i učilišta nude kadrovski temelj za razvoj turizma, sporta i wellnessa.

Otvoreni programi cjeloživotnog obrazovanja omogućuju prekvalifikacije i fleksibilno usavršavanje.

Institucije poput TICM-a i Metalske jezgre razvijaju digitalne i upravljačke kompetencije.

Turizam je cjelogodišnji, s izraženim wellness i ruralnim turizmom koji traže stabilniju radnu snagu.

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
B1 / B2	Odljev mladih i niska konkurentnost plaća u turizmu.
B4	Nedostatak specijaliziranih edukacija za operativna i interpretativna zanimanja.
A10	Lokalna radna snaga sve teže zadovoljava potrebe turizma, posebno u ruralnim područjima.
B4 / B1	Sustav mentorstva i praktičnih programa za nove kadrove u turizmu nije

GSTC
kriterij

Izazov

dovoljno kvalitetan.

Preporuke

Područje	Preporuka
Obrazovanje i praksa	Razviti modularne programe osposobljavanja za specifična zanimanja (npr. animatori, interpretatori baštine, wellness terapeuti).
Privlačenje i zadržavanje kadra	Uvesti stimulativne modele sufinanciranja smještaja, prijevoza i dodataka za rad u turizmu.
Lokalizacija turizma	Jačati vezu između baštine, gastronomije i zapošljavanja kroz lokalne proizvode i obiteljski turizam.
Suradnja i mentorstvo	Razviti destinacijski sustav mentoriranja (DMO + obrazovne ustanove + poduzetnici).
Podrška cjeloživotnom učenju	Povećati dostupnost besplatnih prekvalifikacija uz potporu mjera HZZ-a i EU fondova.

Zaključak

Za održivi turizam, Međimurje mora jačati lokalne ljudske resurse kroz ciljane obrazovne politike, atraktivnije uvjete rada i povezivanje turizma s lokalnim identitetom i zajednicom. Održiva radna snaga temelj je dugoročne konkurentnosti destinacije.

3.11. Stanje komunikacijskih aktivnosti**Komunikacijske aktivnosti TZ Međimurske županije**

Turistička zajednica Međimurske županije provodi komunikacijske aktivnosti u skladu s Strateškim marketing planom turizma MŽ, godišnjim media planom i E-marketing strategijom.

Analizom komunikacijskih aktivnosti utvrđeno je:

- Turističko informacijski centar

je lociran u istočnom dijelu grada Čakovca, prometno je vrlo dobro dostupan, ima odgovarajuća parkirališna mjesta, označen je cestovnim putokazima iz svih prilazni smjerova, neposredno uz njega prolazi međunarodna biciklistička ruta koja povezuje Zalakaros u Mađarskoj i Čakovec. Uz njega je uređeno biciklističko odmorište s punjačima za e bicikle. TIC je opremljen svom potrebnom opremom za prihvata i kvalitetno informiranje turista, a vodi ga specijalizirani djelatnik – informator. TIC radi od 7 – 16 sati radnim danima, a prema potrebi i vikendima. Djelatnici ureda TZMŽ opslužuju i Centar za posjetitelje Ekomuzeja

Međimurje koji djeluje u redovnom radnom vremenu i po najavi izvan redovitog radnog vremena i tijekom vikenda. TIC godišnje opslužuje oko 3.000 stranki.

- Mrežene stranice www.visitmedimurje.com

su osnovni alat E-marketinga međimurskog turizma. Cilj stranica je da budu inspirativne, informativne i funkcionalne. Za svoju kvalitetu i dizajn u srpnju 2025. godine nagrađene su prestižnom međunarodnom nagradom A' Design Award u Como Italija. Osim image i informativnih sadržaja o Međimuju kao integralnoj turističkoj destinaciji stranice sadrže šest podstranica za sve destinacije koje pokrivaju lokalne turističke zajednice. Web je uvezan s specijaliziranim stranicama: www.medimurje-bike.com za cikloturizam, www.medimurje-walk.com za pješački turizam, www.ekomuzej-medimurje.info za kulturni turizam, www.eventinfo.com.hr specijalizirane za informacije od događanjima te www.tzm.hr koje su specijalizirane stranice namijenjene poslovnim korisnicima i drugoj zainteresiranoj javnosti. Centralni portal u cijelosti je preveden na njemački, engleski, slovenski i talijanski jezik, a izrađen je i landingpage na korejskom jeziku. Ostale web stranice su prevedene na engleski jezik, a stranica tzm.hr je isključivo na hrvatskom jeziku. TZMŽ je kvalitetno uredio i podwebstranice u sklopu nacionalnog portala www.croatia.hr koje su također prevedene na pet jezika. Sve navedene web stranice se dnevno ažuriraju i dio su Destinacijskog informacijskog sustava (DIS) koji je povezan na centralnu bazu podataka i na vanjske displeje locirane u Termama Sv. Martin, TIC TZO Sv. Martin na Muri u Žabniku, TIC TZO Štrigova i na vidikovcu Mađerkin breg. Baza DIS-a je djelomično otvorena javnosti, a djelomično se pristup daje na pojedinačni zahtjev zainteresiranih korisnika (zbog odredi o GDPR-u). U nastavku donosimo analizu web stranica:

Web stranica visitmedimurje.com kvalitetno promovira Međimurje kao održivu turističku destinaciju, s fokusom na prirodnu i kulturnu baštinu, lokalne proizvode i životni stil zajednice. Vizualno atraktivna i sadržajno bogata, stranica prikazuje destinaciju kroz tematske cjeline: priroda, baština, gastronomija, događanja i održivost.

Sadržajna relevantnost: Web stranica ističe očuvanu prirodu (rijeke Mura i Drava, Regionalni park Mura-Drava), nematerijalnu kulturnu baštinu (npr. međimurska popevka – UNESCO), lokalne običaje, gastronomiju i proizvode (npr. međimurska gibanica, bučino ulje, vina). Istaknuti su lokalni festivali tijekom cijele godine, čime se potiče cjelogodišnji turizam i podupire zajednica. Rubrika “Održivost” jasno komunicira načela održivog razvoja i ponašanja gostiju.

SEO i tehnički aspekti: Stranica ima logičnu navigaciju i korisnički prilagođene URL-ove. Višejezičnost i metapodaci su implementirani, no postoje problemi s mobilnom prilagodbom, veličinom fonta i kontrastom. Neke slike nemaju alt tekst, što umanjuje dostupnost i SEO učinkovitost. Preporučuje se optimizacija mobilnog prikaza, poboljšanje brzine učitavanja, i dosljedno korištenje alt oznaka.

Pristupačnost: Web je djelomično usklađen s WCAG smjernicama. Ima posebnu stranicu o pristupačnom turizmu te navodi konkretne primjere pristupačnih sadržaja (npr. Riznica Međimurja, Terme Sveti Martin). Nedostaci uključuju loš kontrast i neprilagođene menije za

tipkovnicu. Potrebno je dodatno informirati korisnike o dostupnosti pojedinih lokacija te povećati pristupačnost web dizajna.

Digitalne komunikacije

TZMŽ ima profile društvenih mreža: Facebook, Instagram, Pinterest, Tik Tok, YouTube, LinkedIn, Threads i X. Na svim kanalima TZMŽ provodi godišnje planiranje i koherentne promotivne aktivnosti, dnevno osvježava sadržaj na Facebooku i Instagramu dok se na ostalim kanalima sadržaji osvježavaju na tjednoj razini u skladu s planiranim kampanjama ili značajnim eventima. Najveći broj pregleda navedenih kanala bio je u razdoblju svibanj-lipanj 2025. godine kada je zabilježeno preko 2 milijuna pregleda. Digitalni kanali se najvećim dijelom usmjereni na hrvatsko govorno područje i potrebno ih je jezično prilagoditi za međunarodna tržišta minimalno na slovenskom i engleskom jeziku.

Offline komunikacije

TZMŽ redovito kreira i distribuira tiskane materijale: destinacijsku image brošuru doživi zeleno, turističku kartu, kartu biciklističkih ruta, kartu pješačkih ruta, kartu Ekomuzeja Međimurje, brošuru Ekomuzej Međimurje, letak Ekomuzej Međimurje, brošuru Živi u pokretu za aktivno odmor, brošuru Okusi Međimurje za enogastro. TZMŽ je sunakladnik turističkog vodiča A5 formata. Navedeni tiskani materijali su dizajnirani u skladu s brend konstantama i izdaju se u šest jezičnih mutacija. Svi materijali izrađuju se na papiru s FSC standardima. Osim tiskanih materijala u skladu s brend konstantama nabavljaju se i poklon promo materijali: majice, platnene vrećice, keramičkimagnetići i drugi pokloni koji se izrađuju u suradnji s ustanovama koje zapošljavaju osobe s invalidnošću. TZMŽ je također izradio i nekoliko turističkih brošura na brailleovom pismu za slijepe i slabovidne osobe.

PR i prodajne aktivnosti

provode se u skladu s Strateškim marketing planom i godišnjim planom te obuhvaćaju: organizaciju tiskovnih konferencija, dvomjesečno se kreira i distribuira newsletter s informacijama o destinaciji i aktivnostima turističkih zajednica MŽ, u skladu s godišnjim planom rada provode se nastupi na turističkim sajmovima, B2B radionicama na domaćem i inozemnim tržištima, sudjeluje i suorganizira stručne i znanstvene konferencije te edukativne radionice s područja održivog turizma i srodnih tematika, provodi e mail marketing. U suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom i samostalno TZMŽ organizira studijska putovanja domaćih i stranih novinara te famtripove za agente i turoperatere.

Prikupljanje i distribucija informacija

TZMŽ kontinuirano prikuplja, obrađuje i distribuira podatke o: turističkom prometu na razini destinacije, turističkoj ponudi komercijalnih i javnih ponuđača usluga, turistički zanimljivim događanjima, ostalim korisnim informacijama za turiste i lokalne stanovnike. Informacije za turiste prikupljaju se putem ispitivača u TIC-evima te online anketnih upitnika sukladno potrebama (npr. tijekom provedbe projekta),

kao i kroz suradnju s lokalnim turističkim zajednicama i posjetiteljskim centrima. Muzeji i interpretacijski centri u sklopu EMM-a kontinuirano prikupljaju podatke o zadovoljstvu posjetitelja. Također prikupljaju se i analiziraju podaci o motivima dolaska i zadovoljstva gostiju kroz tržišna ispitivanja koje se provode svakih četiri godine za potrebe izrade strateških planova. Informacije se distribuiraju putem službenih web portala, društvenih mreža, newslettera, e-mail lista, objavama u lokalnim tiskanim i digitalnim medijima, distribucijom vlastitih tiskanih materijala.

Marketinško pozicioniranje

TZMŽ je izradila te kontinuirano i konzistentno komunicira sve svoje brend konstante. Za tu svrhu izrađen je i u elektroničkom obliku javnosti dostupan brandbook. Brend konstante (znak, slogan, boje, ikonske fotografije, poruke) komuniciraju se na dnevnoj razini putem svih vlastitih kanala komunikacija te kroz oglašavanje na domaćem i inozemnim tržištima. Oglašavanje se provodi u skladu s Strateškim marketing planom i godišnjim media planovima. Brend konstante kvalitetno su pozicionirane i prepoznatljive su na hrvatskom i slovenskom tržištu, dok su na ostalim inozemnim tržištima još nedovoljno prepoznate. TZMŽ značajne napore ulaže u izgradnju rejtinga Međimurja kao održive turističke destinacije te je 2023. godine kao prva regija u RH primila nagradu Green Destination sa srebrnim znakom. Međimurska županija jedina je hrvatska županija koja je na izboru Europske komisije European DestinationsofExcellence (EDEN) imala tri nacionalna pobjednika (Sveti Martin na Muri u 2007. i 2019., Gornje Međimurje u 2015.). TZMŽ je 2016. godine primila je Swiss TourismAward za promociju destinacije. 2019. godine Međimurje je proglašeno Najuspješnijom destinacijom kontinentalnog turizma RH na DHT-u. 2021. i 2024. Godine. Udruga hrvatskih putničkih agencija UHPA i časopis Wall 042 dodijelili su pet priznanja Simplythebest : najbolju promotivnu kampanju, centar za posjetitelje Ekomuzej Međimurje , najbolja destinacija turizma. TZMŽ je od 2023. prva hrvatska certificirana Green Destinations. TZMŽ je pridružena članica Svjetske turističke organizacije UNWTO i Svjetske asocijacije turističkih novinara FIJET. TZMŽ je sukreator procesa i jedan od važnih čuvara međimurske UNESCO prirodne i kulturne baštine (rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav i Međimurska popevka).

Nacionalna i međunarodna suradnja

TZMŽ je pridružena članica UNWTO-a, FIJET Croatia, LAG-a Međimurski bregi i doli. Također ima izuzetno bogatu partnersku suradnju s mnogobrojnim srodnim nevladinim organizacijama u desetak EU zemalja pogotovo na provođenju EU projekata.

Analize komunikacijskih aktivnosti Turističke zajednice Međimurske županije u skladu s kriterijima održivosti, s jasno definiranim izazovima i preporukama, u skladu s GSTC kriterijima:A4 – Sustav za informiranje posjetitelja, A5 – Marketing i promocija, C4 – Interpretacija prirodne i kulturne baštine, D3 – Informiranost o održivosti i odgovorno ponašanje posjetitelja.

Stanje

Turistička zajednica Međimurske županije (TZMŽ) provodi komunikaciju prema strateškom, medijskom i e-marketing planu, s naglaskom na održivost i digitalnu dostupnost. TIC Čakovec godišnje primi oko 3.000 posjetitelja, opremljen je za kvalitetno informiranje, a uz Ekomuzej pruža usluge i vikendom. Web stranica www.visitmedimurje.com, višestruko nagrađena, višejezična i integrirana u DIS, ističe prirodnu i kulturnu baštinu te održivost. Stranica je povezana s tematskim portalima i vanjskim displejima. Društvene mreže redovno se osvježavaju; u svibnju i lipnju 2025. ostvareno je 2+ milijuna pregleda. Tiskani materijali dostupni su u šest jezika, tiskani po FSC standardima, a dio ih je prilagođen osobama s invaliditetom. PR i B2B aktivnosti uključuju studijska putovanja, sajmove, edukacije, newslettere i stalno istraživanje tržišta. Brend je jasno definiran i javno dostupan u digitalnom brandbooku; snažno je prisutan u RH i Sloveniji, a jača se međunarodno. TZMŽ je nagrađivana, članica UNWTO-a i FIJET-a te aktivna u EU projektima i promociji održivog turizma.

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A4 / D3	Nedovoljna mobilna pristupačnost web stranica i slabija usklađenost s WCAG standardima.
A5	Nedovoljna jezična prilagodba digitalnih kanala za strana tržišta.
D3	Informacije o održivosti nisu ujednačene kroz sve kanale; dostupnost podataka o pristupačnosti i inkluziji je djelomična.
A5	Ograničena međunarodna prepoznatljivost brenda i nedovoljna zastupljenost u globalnim tematskim platformama.

Preporuke

Područje	Preporuka
Web i pristupačnost	Poboljšati mobilnu optimizaciju, kontrast i alt-oznake te uskladiti sve web stranice s WCAG 2.1 standardima.
Jezici i tržišta	Sustavno prevesti digitalne kanale na engleski i njemački te uključiti francuski ili poljski za ciljane tržišne skupine.
Sadržaj i održivost	Ujednačiti komunikaciju o održivosti na svim platformama i uključiti više praktičnih savjeta za odgovorne posjetitelje.
Brendiranje i globalna vidljivost	Uključiti destinaciju u globalne kampanje održivog turizma i tematske mreže (npr. Green Travel, CycleTourism Europe).

3.12. Analiza konkurencije

Analizom elemenata konkurentnosti turizma, temeljenom na podacima istraživanja TOMAS Hrvatska 2022./2023., strateških dokumenata i izvještaja konkurentskih turističkih zajednica, sagledana je konkurentna pozicija Međimurske županije u odnosu na četiri susjedne županije: Varaždinsku, Krapinsko-zagorsku, Koprivničko-križevačku i Zagrebačku.

Varaždinska županija	Glavne atrakcije	– Povijesna jezgra Varaždina – Dvorac Trakošćan – Arboretum Opeka – Špancirfest (Varaždin) – Sv. Nedjelja (Ludbreg) – Lječilište V. Toplice	– Lepoglava –, čipka – Regionalni park Mura-Drava – Kalnik, Ivanščica, Ravna gora – Biciklističke rute – Vinske ceste
	Glavni turistički proizvodi	– Kulturni turizam – Zdravstveni turizam – Vjerski turizam	– Eno-gastronomija – Aktivni odmor (planinarenje, biciklizam, lov i ribolov)
	Broj kreveta 2024.	5.117	
	Broj noćenja 2024.	260 657	
Krapinsko-zagorska županija	Glavne atrakcije	– Svetište Majke Božje Bistričke – Muzej Krapinskih neandertalaca – Staro selo Kumrovec – Dvorci	– Toplice – Bregi – Maceljska gora, Ivanščica, Medvednica – Biciklističke staze
	Glavni turistički proizvodi	– Zdravstveni turizam – Vjerski turizam	– Eno-gastronomija – Aktivni odmor (planinarenje, biciklizam, lov i ribolov)
	Broj kreveta 2024.	4 236	
	Broj noćenja 2024.	429.436	
Koprivničko-križevačka županija	Glavne atrakcije	– Povijesna jezgra Križevaca – Hlebine i naivna umjetnost – Renesansni festival – Picokijada – Križevačko spravišće	– Regionalni park Mura-Drava – Đurđevački peski – Biciklističke staze – Konjička staza
	Glavni turistički proizvodi	– Aktivni odmor(biciklizam, lov i ribolov, jahanje)	– Eno-gastronomija – Manifestacije
	Broj kreveta 2024.	1.400	
	Broj noćenja 2024.	48.000	
Zagrebačka županija	Glavne atrakcije	– Vinske ceste – Dvorci i kurje – Samobor i fašnik – Biciklističke staze	– Žumberačka gora – Krašić i Dolina kardinala – Aerodrom F. Tuđman
	Glavni turistički proizvodi	– Aktivni odmor(planinarenje, biciklizam, ribolov)	– Tranzit – PP Medvednica

– Eno-gastronomija	
Broj kreveta 2024.	4.761
Broj noćenja 2024.	307.100

1. Dostupnost i infrastruktura

- Međimurje: vrlo dobra cestovna (A4), autobusna i željeznička povezanost; kvalitetna komunalna infrastruktura.
- Zagrebačka: neposredna blizina Zagreba i Zračne luke Franjo Tuđman daje snažnu konkurentsku prednost za pristup međunarodnim tržištima.
- Varaždinska i Krapinsko-zagorska: dobra cestovna mreža (A2, A4) i veza s glavnim koridorima.
- Koprivničko-križevačka: slabija prometna dostupnost; nema autoceste, ograničena željeznica.

Prednost: Zagrebačka, zatim Međimurje i Varaždinska.

2. Resursno-atraksijska osnova

Međimurje: snažna prirodna (Mura-Drava), kulturna (popevka – UNESCO), ruralna i gastronomska osnova.

- Krapinsko-zagorska: bogata prirodna i kulturna baština + snažna wellness ponuda (npr. Terme Tuhelj i Jezerčica) + novih 30 mil. € ulaganja u terme dodatno jača atraktivnost.
- Varaždinska: jake kulturne atrakcije (dvorci, Špancirfest).
Koprivničko-križevačka: ograničena atrakcijska osnova, ali potencijal postoji (InkeyCastle).
Zagrebačka: kombinacija ruralnih, rekreacijskih i periurbanih atrakcija.

Prednost: Krapinsko-zagorska (uz nova ulaganja), zatim Međimurje.

3. Smještajni kapaciteti

Krapinsko-zagorska: uz termalne hotele, wellness komplekse i nova ulaganja, ima najjaču hotelsku ponudu .

- Međimurje: razvijen obiteljski i wellness smještaj (Terme Sveti Martin), ali u ukupnim brojkama manji od Zagorske.
- Varaždinska: stabilan rast, još u razvoju.
- Zagrebačka: smještaj orijentiran više na tranzit i poslovne goste, manji vlastiti identitet.

- Koprivničko-križevačka: najmanji kapaciteti.

Prednost: Krapinsko-zagorska, zatim Međimurje.

4. Gastro i eno onuda

Međimurje: autentična eno-gastro ponuda s priznanjima (EDEN, Green Destinations).

- Varaždinska: dobra urbana scena.
- Krapinsko-zagorska: integracija wellness i hrane.
- Zagrebačka: ovisna o zagrebačkoj ponudi, ruralni ima Michelin restoran.
- Koprivničko-križevačka: lokalni brendovi, ali niži doseg.

Prednost: Međimurje i Zagorska.

5. Turističke i komplementarne usluge

Međimurje: interpretacijski centri, ekoturizam, biciklističke ture.

- Krapinsko-zagorska: bogatstvo wellness sadržaja i povijesnih lokaliteta.
- Zagrebačka: kongresne i rekreativne usluge u okolici Zagreba.
- Ostale: u razvoju.

Prednost: Zagorska i Međimurje.

1. Promocija i sustav informiranja

- Međimurje: jaka digitalna promocija i održiv branding i rejting
- Zagrebačka: koristi snagu metropole.
- Krapinsko-zagorska: regionalni marketing dobar, ali manje digitalne inovacije.
- Varaždinska i Križevačka: u razvoju.

Prednost: Međimurje.

7. Ljudski potencijali

- Međimurje: rast obrazovanja i vitalno gospodarstvo.
- Zagrebačka: pristup zagrebačkom kadru
- Krapinsko-zagorska: radna snaga u wellnessu i ugostiteljstvu
- Koprivničko križevačka – nedostatak kadra

Prednost: Zagrebačka

8. Poslovno okruženje

- Međimurje: jedna od najboljih investicijskih regija u Europi (Financial Times).
- Zagrebačka: poticajno zbog blizine Zagreba.
- Krapinsko-zagorska: rastuće okruženje uz javna ulaganja.

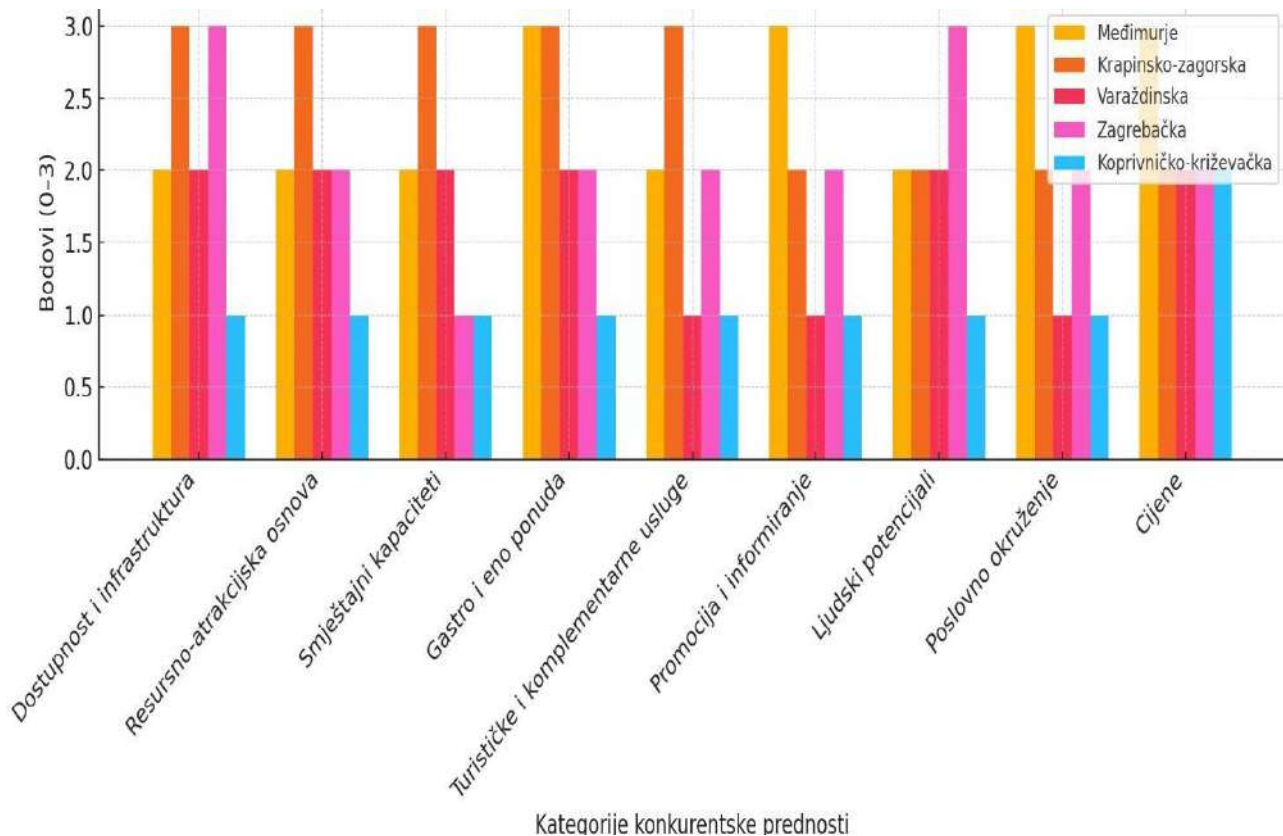
Prednost: Krapinsko-zagorska - velike investicije u zdravstveni turizam, zatim Zagrebačka

9. Cijene

- Međimurje: uravnotežen omjer cijene i kvalitete.
- Krapinsko-zagorska: više cijene u wellness segmentu
- Zagrebačka: varira ovisno o blizini Zagrebu.

Prednost: Međimurska

Grafikon: **Komparativna analiza konkurentskih prednosti Međimurje – županije sjevera Hrvatske 2024.g.**

Izvor: Autor studije

Analiza konkurentnosti Međimurske županije prema GSTC standardima i u usporedbi s okolnim županijama pokazuje da Međimurje ima snažnu održivu bazu, ali i niz područja za strateško jačanje pozicije.

- Upravljanje destinacijom (GSTC A): Sustav upravljanja turizmom u Međimurju je visoko razvijen s jasno definiranim strategijama, digitalnom promocijom i nagrađivanom održivom praksom (Green Destinations, EDEN). Međimurje prednjači u održivoj destinacijskoj promociji u odnosu na sve susjedne županije.
- Preporuka: dodatno ojačati međužupanijsku suradnju kroz zajedničke proizvode i promotivne platforme.
- Socioekonomska održivost (GSTC B): Regija ima vitalno gospodarstvo i kvalitetnu obrazovnu infrastrukturu, no suočava se s izazovima vezanim uz demografsku strukturu i dostupnost specijaliziranog kadra. U odnosu na Krapinsko-zagorsku županiju, koja ima veću radnu snagu u wellness sektoru, Međimurje bi trebalo poticati usmjereno

cjeloživotno obrazovanje za specifične potrebe turizma (npr. wellness terapeuti, turistički vodiči).

- Kulturna i prirodna održivost (GSTC C i D): Međimurje ima iznimno bogatstvo nematerijalne (UNESCO) i prirodne baštine (Mura-Drava), razvijene eko i kulturne proizvode te interpretacijsku infrastrukturu. Usporedno s Varaždinskom i Križevačkom županijom, prednjači u inovativnim rješenjima poput Ekomuzeja i digitalnih info-sustava. Potrebno je dodatno jačati fizičku pristupačnost atrakcija i sustav uključivanja lokalne zajednice.
- Preporuke za poboljšanje konkurentskog položaja:
 - Ubrzati razvoj hotelskih kapaciteta s 4+ zvjezdice i proizvoda višeg standarda.
 - Ojačati cjelogodišnje proizvode (npr. zdravstveni wellness) u sinergiji s lokalnim OPG-ovima.
 - Jače pozicionirati Međimurje kao zelenu i pametnu destinaciju i na inozemnim tržištima.
 - Razviti zajednički regionalni turistički klaster s naglaskom na održivost, što bi dodatno istaknulo Međimurje kao lidera održivog kontinentalnog turizma u Hrvatskoj.

3.13. Međunarodni tržišni trendovi i inovacije

Trendovi odgovornog i održivog turizma

Današnje društvo obilježavaju brze promjene, osobito u tehnologiji i klimi. Iako tehnološki napredak često donosi koristi, klimatske promjene predstavljaju ozbiljan izazov, osobito za sektore koji ovise o prirodnim resursima poput turizma. Održiv i odgovoran turizam postaje sve važniji upravo zbog potrebe da se ograniče negativni učinci klimatskih promjena, zaštititi okoliš i podrži lokalna zajednica.

- Globalni kontekst i lokalni izazovi

Turizam danas čini 3% svjetskog BDP-a i jedan je od glavnih izvora prihoda i zapošljavanja. Međutim, uz ekonomske koristi, ima i negativne učinke – opterećenje okoliša, gubitak prirodnih i kulturnih vrijednosti te utjecaj na kvalitetu života lokalnog stanovništva. U Europi, pa tako i u Hrvatskoj, turistički oporavak nakon pandemije je ubrzan. Međimurska županija, iako nije masovna turistička destinacija, osjeća promjene u obrascima turističkog ponašanja i mora se prilagoditi održivim praksama.

- Održivost kao strateški prioritet

Održivost turizma sve se više postavlja kao temelj razvoja, a ne kao dodatna komponenta. Klimatske promjene, društvene nejednakosti i degradacija resursa zahtijevaju redefiniranje turizma. Nacionalnom Strategijom razvoja održivog turizma do 2030., Strateškim razvojnim planom Međimurske županije i Prostornim planom Međimurske županije, potiče se razvoj turizma koji ne ugrožava prirodnu i kulturnu baštinu županije.

- **Pristup baziran na podacima**

Razvoj turizma sve više uključuje i mjerenje učinaka – ne samo ekonomske koristi, nego i troškova po okoliš, društvo i lokalnu zajednicu. Alati poput Satelitskog računa održivosti turizma (TSSA) i pokazatelja temeljenih na ETIS i GSTC standardima omogućuju objektivnu sliku utjecaja turizma. TZMŽ od 2017. godine kontinuirano provodi prikupljanje dijela indikatora prema ETIS-u. Tako prikupljeni podaci predstavljaju važan element za dugoročno planiranje.

- **Zeleni rast i turizam bez rasta (degrowth)**

EU i UN naglašavaju važnost “zelenog rasta” u kojem turizam treba postati sredstvo održivog razvoja, a ne samo generator profita. Pojavljuju se i koncepti “degrowth” – usmjereni na kvalitetu umjesto kvantitete, odnosno razvoj bez nužnog povećanja broja turista. U Međimurju, koje prirodno nije preopterećeno masovnim turizmom djelomično je već postala primjer takvog modela razvoja – kroz specijalizirane, održive niše poput cikloturizma, enogastronomije, wellnesa i kulturnog turizma te provedbom certifikacije Green Destinations za održivi turizam.

- **Uloga lokalne zajednice i edukacija**

Održivost nije moguća bez aktivnog uključivanja lokalnog stanovništva. Lokalna zajednica mora imati koristi od turizma – kroz nova radna mjesta, prilike za poduzetništvo, očuvanje baštine i unapređenje javne infrastrukture. Istodobno, nužna je edukacija dionika – javne uprave, poduzetnika i samih građana – o važnosti održivog turizma

- **Pristup klimatskim rizicima i upravljanje resursima**

Međimurska županija sve češće bilježi ekstremne vremenske uvjete (poplave, suše), što zahtijeva uključivanje klimatske adaptacije u prostorno planiranje i turizam. Kroz planove poput Prostornog plana županije već se predviđa očuvanje ekosustava rijeka Mure i Drave te planira razvoj obnovljivih izvora energije u turizmu, kao i održivo upravljanje vodom i otpadom.

- **Trenutno praćenje međunarodnih trendova i inovacija**

Članstvo i suradnje

- Članica UNWTO i FIJET – omogućen pristup globalnim inovacijama i trendovima.
- Uključena u EDEN i portal SustainableTourism, te sudjeluje na sajmovima i B2B radionicama te međunarodnim konferencijama

Financiranje inovativnih projekata

- TZMŽ kontinuirano od 2009. godine provodi projekte sufinancirane iz EU te je jedna od predvodnica uvođenja novih tehnologija i inovativnih proizvoda u sustavu turističkih zajednica Hrvatske.

Digitalna infrastruktura

- DIS platforma s touch-screen kioscima u ključnim turističkim točkama – osnovna digitalna prisutnost, međutim, nedostaje redovno korištenje globalnih trendova poput big data u planiranju i upravljanju destinacijom.

3.14. Izvješće o analizi stanja

Sinteza prethodnih poglavlja pokazuje slijedeće:

1. Elementi analize stanja

A) Ljudski resursi i demografija (GSTC B3, B4)

- Opadanje i starenje populacije, visok iseljenički trend → pritisak na dostupnost radne snage.
- Obrazovanje: lokalni turistički smjerovi, prelazak na dualni model, programska neusklađenost (prevelik broj općih kadrova)
- Plaće ispod prosjeka RH → izazov za zapošljavanje i zadržavanje kadra.

B) Infrastruktura i usluge (GSTC A1, D)

- Sustavi zaštite zdravlja, platnog prometa, mobilnosti, sigurnosti i sporta dobro su razvijeni.
- Digitalna mreža stabilna (5G, optika) + DIS sustav.
- Postojeći projekti: geotermalna elektrana, aglomeracije, obnovljeno vodoopskrbno i sanitarno stanje.
- Fizička pristupačnost za OSI dobra u urbanom dijelu, dok ruralna područja i turističke atrakcije zahtijevaju prilagodbe.

C) Komunikacija i inovacije (GSTC A4, D2)

- Web portal nagrađen kvalitetom; aktivno korištenje društvenih mreža.
- Članstvo u UNWTO i nagrade pokazuju ulaganje u međunarodnu vidljivost.
- Nedostaci: neujednačenost kvalitete LTZ digitalnih platformi, a ne koriste postojeći DIS, neoptimizirana SEO i pristupačnost, ad-hocinfluencer strategije, nema AI/AR/BIG-data.

D) Okoliš i održivost (GSTC C, D)

- Otpad: uporaba 56 % – najviša u Hrvatskoj; monitoring emisija, voda, otpad, buka i lightpollution.

- Energetika: hidro i solarna energija, planiranje geotermalne elektrane.
- Digitalno mapiranje barijera (CE Spaces4All) – uključuje kriterije pristupačnosti.

E) Trendovi i konkurentsko okruženje (GSTC A3, D2)

- Europski turizam rastući, ali s izazovima poput cjenovne inflacije i overtourism-a u popularnim destinacijama
- Trendovi: wellness, smanjivanje masovnog turizma, niche turizam (astro, kulturni, fenomeni) .
- Međimurje ima potencijal u wellnesu, dislociranim atrakcijama i specijaliziranim doživljajima.

2. Analiza tržišta i konkurencije (GSTC B2, B3)

- Trendovi u Europi 2025: međunarodni dolasci +3–5 %, raste interes za off-peak, wellness, dobrodošlicu u manje posjećena mjesta
- Međimurski USP: wellness (Terme Sv. Martin), aktivni (biciklizam, pješaćenje), kulturni i ruralni turizam – odgovara trendovima prema EU podacima .
- Konkurencija: jake destinacije u unutrašnjosti Hrvatske te Sloveniji, Austriji i Mađarskoj te masovni jadranski turizam rizikom preplavljenosti i višim cijenama. Međimurje je alternativa me masivnog, cjenovno pristupačnog i svesezonog modela.

3. Procjena konkurentске pozicije

- Prednosti (GSTC B2): održivost, višesezonski turizam, niša wellness/aktivni, inkluzija OSI, digitalne inovacije.
- Izazovi: kapacitet radne snage, nedostatak kapitala za praćenje stalno novih tehnologija, nedostatak interesa investitora za značajna ulaganja u nove kapacitete (Terme HortusCroatiae), lokalna konkurencija unutar županije, must diversify proizvode, dodatno jačati strategiju brenda.

4. Novi razvojni projekti i okruženje

- Geotermalna elektrana (20 MW), proširenja aglomeracija, smart rasvjeta, TIC i DIS, EU projekti za digitalizaciju i razvoj ljudskih kapaciteta, ekološka poljoprivreda
- Konkurentske inicijative: wellness-centri susjedne županije, Mađarska/Slovenija, ciklo-rute.
- Europski trend prelaska u manje posjećena područja: prilika za Međimurje.

5. Trendovi gospodarski, društveni, okolišni

- Gospodarski: otporna potražnja, ali inflacija ograničava potrošače
- Društveni: generacijski trend želje za iskustvenim, održivim i wellness putovanjima .
- Ekološki: pritisak na okoliš, potreba za upravljanjem posjetiteljima – GSTC C/D imperativi.

Zaključak:

Međimurje se jasno pozicionira kao održiva, više-sezonska destinacija s jakim blagodatima wellnesa, aktivnog turizma i tranzita. No, da bi ostalo konkurentno mora:

- ojačati ljudske resurse (dualno obrazovanje, plaće, poticaji) – GSTC B3, B4
- standardizirati digitalno upravljanje (AI, big data, chatboti, SEO,) – GSTC D2, A3
- ojačati sustavni monitoring (nacionalna digitalna platforma Mint. – GSTC A3, A5, A10)
- proširiti turizam s niskim utjecajem kroz specijalne proizvode (duhovni, kulturni, enogastronomski – GSTC D)
- nastaviti okolišne mjere: uporaba, energetika, svjetlosno zagađenje – GSTC C
- pratiti konkurenciju (wellness destinacije sjeverne Hrvatske i marko regije).

4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

U skladu s postojećim Strateškim marketing planom turizma MŽ i Masterplanom turizma MŽ u donjoj tabeli definirani su ključni turistički proizvodi Međimurja kao integralne turističke destinacije prema relevantnosti za trenutni turistički razvoj i potencijal za daljnji razvoj te podizanje kvalitete. Stanje i potencijal identificiranih turističkih proizvoda obrađen je u kontekstu:

- **Ključnih atraktora** - koji u destinaciju privlače ili imaju potencijal privlačenja turista
- **Procjene prihvatnog kapacitete** – napominjemo da se ne radi o izračunu u skladu s Pravilnikom o metodologiji...Mints. već **o slobodnoj procjena autora PUD-a u konzultaciji s TZM i upravljačima ključnih atraktora**. Kriteriji za procjenu bili su: fizički kapacitet objekata (veličina prostora, broj kreveta, broj stolica za uslugu hrane pića, broj parkinga), prosječno radno vrijeme ugostiteljskih kapaciteta, raspoloživa oprema, broj kvalificiranih djelatnika, raspoloživa komunalna i javna turistička infrastruktura .
- **Značaja** - u smislu regionalnog, nacionalnog ili međunarodnog konteksta te postojećeg/potencijalnog interesa turista gdje su oznake R- regionalni značaj, N – nacionalni značaj, M- međunarodni značaj
- **Tržišne spremnosti** – procjene trenutnog stupnja prihvaćenosti proizvoda na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu odnosno mogućnosti prodaje, gdje su oznake: S- spremno, PS – poluspremno (proizvod je na tržištu ali nisu zadovoljeni svi elementi proizvodnog lanca vrijednosti), N- nespremno za tržište ali ima tržišni potencijal ili je u fazi pripreme za tržište
- **Sezonalnosti**– rasporeda turističke potražnje tijekom godine gdje su oznake : CG – cijelogodišnja raspoloživost, S- sezonalni proizvod s oznakom sezone
- **Boravišnih značajki** – s obzirom na dužinu boravka u destinaciji gdje su oznake : I – isključivo izletnički (boravak u destinaciji bez ostvarenog noćenja), PS – pretežito izletnički /dijelom stacionarni gosti, S – stacionarni gosti ostvaruju jednu ili više noćenja , PS – gosti ostvaruju noćenja no dijelom se posjećuje samo dnevno
- **Mogućnosti uvezivanja** – u smislu mogućeg povezivanja i suradnje radi povećanja tržišne vidljivost,zajedničkog razvoja proizvoda, unapređenja kvalitete proizvoda ili zajedničkog nastupa na tržištima

- **Dostupnosti** - u smislu prometne dostupnosti (cesta, vlak, javni prijevoz) te dostupnosti za osobe s invaliditetom
- **Tržišne vidljivosti** – u smislu dosegnute marketinške prepoznatljivost i ipreporučenih aktivnosti
- **Javne turističke infrastrukture** - koja se funkcionalno veže uz potrebe ključnih atraktora kao što su: smeđa turistička signalizacija, javni interpretacijski sadržaji, parkirališta, održavanja ili izgradnje bike /pješačkih staza i dr.
- **Ključnih razvojnih smjernica** – u smislu preporuka aktivnosti/projekata vlasnicima/upravljačima turističkih atraktora odnosno turističkih proizvoda radi njihovog daljnjeg razvoja i unapređenja kvalitete/vidljivost/prodaje.

Analiza turističkih proizvoda Međimurske županije u skladu s GSTC standardima ukazuje na sveobuhvatan, ali neravnomjerno razvijen pristup održivosti destinacije. Prepoznat je visok potencijal i postojeća tržišna spremnost za proizvode kao što su cikloturizam, wellness, turizam vina i sportske pripreme, dok su proizvodi poput tematskih parkova, duhovnog turizma i pješačenja još u fazi razvoja ili poluspremnosti.

Upravljanje (GSTC A): Većina proizvoda ima definirane razvojne smjernice i uključena je u strateške planove županije. Postoji snažna podrška institucija (TŽMŽ, razvojne agencije) i nastojanje za umrežavanjem dionika kroz klastere i klubove kvalitete. Ipak, vidljivo je da nije uspostavljen integrirani sustav za praćenje utjecaja proizvoda na lokalnu zajednicu i okoliš.

Socioekonomska održivost (GSTC B): Turistički proizvodi poput gastro i etno baštine jačaju lokalnu ekonomiju, a restorani i vinarije koriste lokalne resurse. Međutim, potreban je dodatni napor u uključivanju ranjivih skupina i edukaciji pružatelja usluga, posebno u ruralnim područjima.

Kulturna održivost (GSTC C): Kulturni proizvodi, osobito Ekomuzej i povijesne znamenitosti, oslanjaju se na autentičnu baštinu. Postoje inicijative za očuvanje i promociju UNESCO zaštićenih vrijednosti poput Međimurske popevke, no pristupačnost i interpretacijska infrastruktura varira po lokalitetima.

Ekološka održivost (GSTC D): Većina proizvoda uključuje preporuke za smanjenje ekološkog otiska – kao što su zabrane vozila na obalama rijeka, povećanje energetske učinkovitosti, te poticanje biodinamičke poljoprivrede. No, potrebno je sustavnije integrirati standarde okolišne odgovornosti u sve segmente razvoja i certificirati ih prema prepoznatim međunarodnim standardima.

Zaključno, Međimurje ima snažan temelj za razvoj održivih turističkih proizvoda, ali ključno je dodatno unaprijediti pristupačnost, integrirano upravljanje i uključivanje lokalne zajednice kroz sve faze razvoja turističkih proizvoda.

Tabela :Stanje destinacijskih turističkih proizvoda i razvojne smjernice

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNOG KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPREM NOST	SEZO NALN OST	BORA VIŠNE ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
PROIZVODI ODMORA (glavni odmor, vikend odmor, izleti)										
Wellness i medicinski wellness	Terme Sveti Martin	950 stacionarnih gostiju, kupalište 2000 gostiju dnevno	M/S	CG	PS	povezivanje u potencijalni nacionalni termalni klaster, povezivanje HGK premium ponudu	povećati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom, uspostaviti povezanost Toplica Sv. Martin s Čakovcem putem stalnog javnog autobusnog prijevoza	relativno zadovoljavajuća na tržištu Hrvatske i Slovenije, potrebna pojačane promocijske aktivnosti na tržištima: sjeverne Italije, Srbije, Austrije, Njemačke, Nizozemske, nordijskim zemljama, dalekim tržištima, izraditi posebne pod web stranice za medicinski wellness, osmisлити	urediti šetnicu koja povezuje Terme s centrom naselja Sv. Martin na Muri i prostorom uz rijeku Muru, urediti vidikovac i/ili adrenalinsku atrakciju na lokalitetu iznad golf terena, zanimljati smeđu signalizaciju i interpretacijske ploče	proširiti zatvorene bazenske kapacitete, povećati energetske učinkovitost, izgraditi glamp kapacitete, izgraditi nogometno igralište za profesionalne pripreme u okviru resorta, uvesti program medicinskog wellnessa na temelju homeopatske medicine i euritmije dr. R. Steinera, uvesti ekološku i biodinamičku kulinarsku ponudu, dodatno uređivati okoliš u skladu s biodinamičkim načelima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

	Gradski bazeni " Marija Ružić" Čakovec	700 kupaca zatvoreni bazen, 1500 vanjski bazeni	regionalni, djelomično spremno	cjelogodišnja zatvoreni bazeni, vanjsko kupalište 90 dana	izletnički	umrežavanje s ostalim ponuditeljima smještajnih i neinvazivnih medicinskih usluga na području grada Čakovca	postaviti vodilice za slijepe osobe i informacije na brailleovom pismu, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	i lansirati marker healthness event	dodatno označavanje smeđom signalizacijom	uvođenje sadržaja zdravstvenog wellnesa npr: specijalizirani centar za wellness osoba s invalidnošću, uspostavljanje suradnje/partnerstva s organizacijama čiji članovi/korisnici su osobe s posebnim potrebama, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima
Medicinski turizam	Poliklinika Lumbalis Toplice Sv. Martin	50 pacijenata/gostiju	međunarodni, spremno	cjelogodišnja	pretežito izletnički	povezivanje u potencijalni klaster medicinskog turizma	povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	uspostaviti promociju na tržištima HR, SI, A, sjeverna Italija	postaviti smeđu signalizaciju	povezivanje u klaster medicinskog turizma i umrežavanje s DMC te ponuđačima smještaja, daljnja permanentna edukacija ponuđača usluga
	Poliklinike u Čakovcu: Medikol, Srce, Zdravlje, privatne ordinacije dentalne medicine	100 pacijenata/gostiju	regionalni, djelomično spremno		izletnički	potencijalni klaster medicinskog turizma	dostupno za sve skupine, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	izraditi turističke pakete, provesti promociju na ciljanim tržištima, na destinacijskim web stranicama objediniti informacije o ponudi		povezivanje u klaster medicinskog turizma i umrežavanje sa DMC te ponuđačima smještaja

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTIČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PRIHVATNI KAPACITET (max.dnevni)	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE MNO ST	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Cikloturizam	Bike mreža CyclistWelco me Međimurje	do 2.444 stacionarnih gostiju , do 13.500 izletnika	među narod ni, spre mno	3-10.	prete žito izletni čki	daljnje povezivanje s međunarodni m i nacionalnim rutama	povećati dostupnost za bicikliste s invaliditetom, ograničiti kretanje motornih vozila na makadamskim bike stazama , povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na tržištima: HR, SI, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija, daljnje jačanje C2C bike eventa, certifikacija za ADFC bike rute i regiju, prijevod web stranica na više jezika	daljnje kontinuirano održavanje cestovne signalizacije i bike odmorišta,	daljnje građenje asfaltnih bike staza i traka uz frekventne cestovne pravce, kontinuirano poboljšanje voznih podloga makadamskih staza , uspostava "biciklistčkog" vlaka ZG-ČK, daljnja permanentna edukacija ponuđača usluga, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE MNO ST	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Pješačenje	Mreža pješačkih staza "Cipelcugom po Međimurju"	do 2.444 stacionarnih gostiju, do 15.000 izletnika	regionalni, djelomično spremno	cjelogodišnja	pretežno izletnički	daljnje umrežavanje s nacionalnom rutom Camino, umrežavanje s mrežama u Sloveniji i Mađarskoj	povećati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom, onemogućiti kretanje motornih vozila na pješačkim stazama, osigurati kontinuirano prometovanje hop on hop off autobusa	u skladu s Operativnim akcijskim planom uspostaviti kontinuiranu promociju na tržištima: HR, SI, Austrija, Nizozemska, Njemačka, uspostavljanje marker pješačkog eventa,	dodatno označavanje kružnih staza, dodatno uređivanje odmorišta, dodatna tematizacija staza, opremanje foto točki, uređenje panoramskih točki, vidikovaca i piknik zona	certifikacija staza prema prepoznatim međunarodnim standardima, daljnja permanentna edukacija ponuđača usluga, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima
Adrenalinski sportovi	Accredo centar Zasadbreg, PG Geler Mali Mihaljevec, PK Pozoj Donja Dubrava, Ranč CurekPleškovec,	do 500 gostiju	nacionalni, spremno	cjelogodišnja	pretežno izletnički	umrežavanje u klub kvalitete outdoor turizma	osigurati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom na minimalno jednom lokalitetu, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na ciljanim tržištima, uspostavljanje nacionalno marker "adrenalinskog" eventa	postaviti smeđu signalizaciju	izgradnja poligona za motorizirane adrenalinske aktivnosti (quadovi, cross motori i sl.) na lokacijama koje minimiziraju zagađenje bukom i devastaciju okoliša, a maksimiziraju sigurnost gostiju i lokalnog stanovništva, poticanje razvoja u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Ribolovni turizam	ribolovni reviri na rijekama Mura i Drava, hidroakumula cijskih kanalima uz rijeku Dravu, uređenim ribnjacima	do 2.444 stacionarnih gostiju, do 15.000 izletnika	među narod ni, djelo mično spre mno	ogran ičena u sklad u s ribolo vnim propi sima	prete žito izletni čki	uspostava suradnje na razini ribolovnih saveza Međimurske, Varaždinske i Koprivničko k. županije radi zajedničke ponude	Urediti dostupnost za osobe s invaliditetom, onemogućiti kretanje automobila motora i quvadova neposredno uz obalu rijeka Mure i Drave	uspostaviti promotivne aktivnosti na ciljanim tržištima, definiranje i organizacija marker eventa	urediti parkirališta na ključnim prilazima uz rijeku Muru i Dravu, izgradnja molova i platformi, postaviti smeđu signalizaciju, uređenje piknik zona	urediti sustav izdavanja ribolovnih dozvola - jedinstvena dozvola za cijelo područje Međimurja i susjednih županija uz rijeku Dravu , potaknuti poslovanje specijaliziranog ponuđača turističkih usluga za ribolovni turizam, poticanje razvoja proizvoda u skladu s GSTC kriterijima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Sportovi na vodi	hidroakumula cijska jezera HE Dubrava i HE Varaždin, rijeke Mura i Drava, uređeni ribnjaci i "šoderice", Marina Prelog, DG Sport Prelog, stari tok Drave od Svete Marije do Donje Dubrave	do 500 izletnika	regio nalni, djelo mično spre mno	trava nj- listop ad	izletni čki		uređenje prilaza za osobe s invaliditetom, uređenje parkirališta na prilaznim točkama riječama Drava i Mura, ograničiti pristup motornim vozilima do obala rijeka u okviru Regionalnog parka Mura Drava, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija ponude na ciljanim tržištima, izrada specijalizirane podweb stranice	urediti prilazne rampe i priveze za čamaca na rijeci Muri kod: Bukovja, skele Sv. Martin na Muri, Žabniku, GP Goričan, Kotoriba, na rijeci Dravi kod: Gornji Hrašćan, Gornji Kuršanec, Sveta Marija, Donja Dubrava, urediti piknik zone	izgraditi i poboljšati javnu turističku infrastrukturu , uspostaviti sustav nadzora kretanja izletnika u okviru Regionalnog parka Mura Drava, poticanje poslovanja specijalizirane tvrtke za ovaj proizvod u kombinaciji s ribolovnim turizmom, daljnja permanentna edukacija, ponuđača usluga, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Turizam vina	20-ak vinarija na Međimurskoj vinskoj cesti, vidikovac Mađerkin breg, Centar Pušipel Štrigova, restoran i hotel kurija TerbotzŽelez na Gora	do 2.000 gostiju	među narod ni, spre mno	cjelog odišnj a	prete žito izletni čki	povezivanje s ponudom ljutomerske i lendavske vinske ceste, kreiranje paketa s ostalim hrvatskim vinskim cestama, daljnje jačanje suradnje s Hrvatskim sommelier klubom, učlanjivanje u AREV	nedostatni prilazni putovi i neadekvatno parkiranje za vidikovac, nedovoljan broj vinarija s radnim vremenom kroz vikend, nedostatak kontinuiranog hop on hop off autobusnog prijevoza i/ili turističkog vlakica, kočija, e bika, , povećati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja provedba marketinških aktivnosti u skladu s Operativnim razvojnim planom MVC 2022-2027., daljnje jačanje kvalitete sadržaja Urbanova kao marker eventa, daljnja promocija tradicionalnih vinskih evenata,	kontinuirano održavanje smeđe signalizacije i info tabli, daljnje opremanje postava Centra Pušipel	poticati povećanje ekološke i biodinamičke proizvodnje vina, jačanje suradnje s restoraterima u Međimurju s ciljem poboljšanja prezentacije međimurskih vina, povećanje prodaje vina kao "tekućih" suvenira, daljnja permanentna edukacija ponuđača usluga, destimulirati kretanje MVC individualnim automobilskim prometom pogotovo na prilaznim putevima za vidikovac Mađerkin breg, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC kriterijima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Gastro turizam	Restorani Mala hižaMačkove c, TerbotzŽelez na Gora, Stari grad Čakovec, Rustica Čakovec, Batak Čakovec, Barok Čakovec, Panorama Prelog, Falat Terme Sv. Martin, Lovac Prelog, Potrti kotač Jurovčak, te još 10-ak objekata različitih kategorija, interpretacijs ki centar Kaštel Feštetić	Do 13.500 gostiju	2 objek ta nacio nalni, ostali prete žito regio nalni	cjelog odišnj a	izletni čki	djelomično udruženi u brend Okusi hrvatske tradicije	povećati fizičku dostupnost osobama s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija ponude na ciljanim tržištima, brendiranje Međimurja kao "Slowfood" destinacije	uspostava "Međimurskog regala" u Štrukovcu s ponudom izvorno međimurskih jestivih suvenira, uspostava tematskih "gastro" cesti, uređenjem interpretacijskog postava Centra dr. R. Steiner,	poticati djelovanje Eko regije Međimurja s ciljem povećanja ekološke poljoprivredne proizvodnje s visokom finalizacijom bioloških i biodinamičkih namirnica te njihov plasman kroz restorane i prodaju kao "jestivih" suvenira, uspostava institucije Međimurske kulinarske akademije kao centralne platforme za promociju međimurske kulinarike i edukaciju međimurskih kulinarskih kadrova , poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC kriterijima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Povijesne znamenitosti	Stari grad Zrinskih s Muzejem Međimurja Čakovec (2 postava), arheo park Nekropola pod tumulima u Goričanu, lokalitet samostana Sv. Helene u Šenkovcu, arheološko nalazište Halicanum Sv. Martin na Muri	do 1.000 posjetitelja	Stari grad - među narod ni/spr emno , ostali regio nalni / djelo mično spre mni	cjelog odišnj a	izletni čki	daljnje umrežavanje s hrvatskim i slovenskim dvorcima, umrežavanje kroz projekt "100 dvoraca sjevera", uključivanje Goričana u kulturnu rutu Vijeća Europe željeznog doba - dunavska ruta	poboljšati dostupnost za osobe s invaliditetom na lokalitetima Goričan i Šenkovec, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na ciljanim tržištima, uspostavljanje nacionalno marker povijesnog eventa	postavljanje kvalitetnijih interpretacijskih ploča na lokalitetima, uređenje parkinga na lokalitete Sv. Helena Šenkovec,	uređenje interpretacijskog postava u palači dvorca Zrinski, uređenje lokaliteta Sv. Helena u skladu s intepretaciskim projektom, dovršetak uređenja arheo parka Nekropola pod tumulima s objektom i postavom interpretacijskog centra, uspostavljanje arheološko- povijesne zbirke Halicanum u objektu Centra za kultur Sv. Martin na Muri, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Etno baština	Ekomuzej Međimurja - 20 baštinskih lokaliteta	do 2.000 posjetitelja	nacio nalni, djelo mično spre mno	cjelog odišnj a	izletni čki	povezivanje s srodnim organizacijam a u Europi	poboljšati dostupnost za osobe s invaliditetom , povećati dostupnost lokaliteta za individualne goste, osigurati kontinuirano djelovanje hop on hop off bus i e-bike sharinga za EMM, osigurati dostupnost za individualno posjećivanje lokaliteta	daljnja intenzivna promocija na ciljanim tržištima u skladu s Operativnim marketing planom EMM 2022-2027., daljnje jačanje kvalitete sadržaja etno evenata, povećanje međunarodne vidljivosti Međimurske popevke kao marker kulturne baštine Međimurja	označavanje smeđom turističkom signalizacijom i info tablama,	daljnje umrežavanje javnih i privatnih etno zbirki u organizirani sustav posjećivanja, dovršetak uređenja lokaliteta u D. Vidovcu- zlatarstvo i Goričanu- arheo park, daljnje unapređenje kvalitete interpretacijskih postava u Sv. Mariji - čipka, intenzivna edukacija interpretatora i nositelja baštinskih vrijednosti, profesionalizacija upravljanja i zajedničke prodaje, uvođenje tehnoloških rješenja za bolje dostupnosti za individualne goste , uvođenje digitalnih sustava prodaje ulaznica, permanentna organizacija godišnjeg koncerta Međimurske popevkesvijetski u prestižnim koncertnim dvoranama, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Duhovni turizam	Crkva Svetog Jeronima, Rodna kuća dr. R. Steinera, crkve u Čakovcu, Sv. Martinu na Muri, Prelogu, Lopatincu, Nedelišću, Kotoribi	do 2.000 posjetitelja	Rodna kuća R. Steiner - međunarodni/spremnost, sakralni objekti - regionalni/djelomično spremljeno	cjelogodišnja	pretežno izletnički	umrežavanje s hodočasničkim lokalitetima u sjeverozapadnoj Hrvatskoj (Ludbreg, M. Bistrica), daljnje umrežavanje putem nacionalne i međunarodne Camino rute	poboljšati dostupnost za osobe s invaliditetom, poboljšati informacije povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom za individualne posjetitelje,		postaviti smeđu signalizaciju i interpretacijske ploče na lokalitetima	izraditi poseban Operativni akcijski plan razvoja duhovnog turizma u MŽ, izgraditi interpretacijski centar Sveti Jeronim u Štrigovi, opremiti Centar dr. R. Steiner s atraktivnim multimedijalnim postavom,
Događanja	20-ak tradicionalnih tematskih manifestacija	do 10.000 posjetitelja	pretežno regionalni, spremljeno	cijelo godišnja	pretežno izletnički	potencijalno umrežavanje sa tematskim i vremenski podudarnim	poboljšati dostupnost za OSI te uključivanje potreba ranjivih skupna u programske sadržaje	poboljšati paketiranje u suradnji s turoperatorima, daljnja promocija na ciljanim tržištima	osiguravanje infrastrukturnih uvjeta za smanjenje i zbrinjavanje otpada, smanjenje buke i svjetlosnog zagađenja,	poticanje razvoja događanja u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
PROIZVODI POSLOVNOG TURIZMA										
Poslovni skupovi	Terme Sveti Martin, Hotel Castellum, Čakovec, Hotel Panorama Prelog, Hotel Terbotz Ž. Gora, Hotel Park CZK Štrigova, M. Središće, Prelog,, Čakovec,	do 900 stacionarnih gostiju, do 2.500 jednodnevnih gostiju	nacionalni/spremnost	cjelogodišnja	stacionarno	daljnje umrežavanje i suradnja s nacionalnim i međunarodnim MICE organizacijama	povećati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na tržištima: HR, SI, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija	postojeće dvorane domova kulture u Štrigovi, Murskom Središću, CZK Čakovec, Prelog kvalitetno su opremljene i vremenski dostupne, potrebno osigurati brze internetske veze,	umrežiti postojeće atraktore i vlasnike javne turističke infrastrukture u klub kvalitete radi postizanja specijalizacije za određeni MICE segment, organizirati zajednički nastup na tržištima, potaknuti dodatne tržišne aktivnosti, osigurati dostupnost za osobe s posebnim potrebama, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Team building	Accedo centar Zasadbreg, PG Geler Mali Mihaljevec, PK Pozoj Donja Dubrava, Ranč CurekPleškov ec,	do 500 gostiju	nacio nalni/ spre mno	CG	prete žito izletni čki	povezivanje ponuditelja usluga u klub kvalitete i kreiranje zajedničkih ponuda	povećati fizičku dostupnost za osobe s invaliditetom, povećati dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na tržištima: HR, SI, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija	daljnje održavanje pješačkih i biciklističkih ruta te pristana na Dravi i Muri	poticati partnerstvo ponuditelja usluga kroz klub kvalitete, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima
Poslovna putovanja	Terme Sveti Martin, Hotel Castellum Čakovec, Hotel Panorama Prelog, Hotel Terbotz Ž. Gora Hotel Park	do 900 gostiju	među narod ni /djelo mično spre mno	CG2.4 44	stacio narno	povezivanje s domaćim i međunarodni m incentiv organizacijam a	povećati fizičku dostupnost i dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na tržištima: HR, SI, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija i daleka tržišta	daljnja ulaganja u očuvanje javnih i privatnih objekata s elementima tradicionalne arhitekture	poticati investicije u hotele kvalitete 4 i 4+ zvjezdice, razvijati turističke doživljaje premium kvalitete, edukacija i senzibilizacija lokalne zajednice i daljnja ulaganja JLS-a u održavanje autentičnog "duha" destinacije, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNO G KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
Sportske pripreme										
Nogomet	Terme Sv. Martin, igralište NK Polet Sv. Martin na Muri, SRC Mladost Čakovec, Sportski park Jedinstvo G. Mihaljevec, stadioni u Kotoribi i Nedelišću	do 2.444	među narod ni/spre mno	ožuja k- listop ad	prete žito stacio narno	daljnje umrežavanje i partnerstva s nacionalnim i međunarodni m savezima i organizatorim a natjecanja	povećati fizičku dostupnost i dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnja promocija na tržištima: HR, SI, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija, daljnje jačanje kvalitete marker evenata - turnir mlađih uzrasta		izgradnja nogometnog igrališta za potrebe lokalne zajednice i profesionalnih priprema u Prelogu u neposrednoj blizini postojećih kapaciteta GD Sport, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima
Rukomet	GD sport Prelog	do 100 gostiju	među narod ni/spre mno	cijelo godiš nja						
								daljnja promocija na tržištima: HR, Slovenija, sjeverna Italija, Nizozemska, Danska, Njemačka, Austrija, daljnje jačanje kvalitete marker evenata npr. Turnir Pozoj	evidentirati kapacitete postojećih javnih sportskih dvorana i otvorenih igrališta te utvrđivanje raspoloživosti za tržište	poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Speedway	Speedway klub i stadion Millenium Donji Kraljevec	50 stacionarnih gostiju	među narod ni/spr emno					daljnja promocija na tržištima: Poljska, HR, SI, sjeverna Italija, Danska, Njemačka, Austrija, zadržavanje marker evenata globalnog ranga (GP)	daljnje održavanje smeđe signalizacije, postavljanje info tabli na prilaznim putevima stadionu	poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,
Ribolov	kanal HE Dubrava, reviri na rijeci Muri, uređeni ribnjaci	2.444 stacionarnih gostiju	među narod ni/spre mno		prete žito izletni čki		urediti parkirališta na prilaznim točkama uz rijeku Muru, povećati fizičku dostupnost i dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	izraditi turističke pakete, provesti promociju na ciljanim tržištima , na destinacijskim web stranicama objediniti informacije o ponudi	uređenje molova, rampi, prilaznih putova i parkirališta u prostoru Parka prirode koji se koristi za ribolovni sport, postavljanje smeđe signalizacije i info tabli	poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,
Gimnastika	Sport Hub Nedelišće	30 stacionarnih gostiju,	među narod ni/spre mno		prete žito stacio narno		povećati fizičku dostupnost i dostupnost informacija za osobe s invaliditetom			poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

Tenis	kompleks igrališta Tenis klub F. Punčec Čakovec	2.444 stacionarnih gostiju	među narod ni/ spre mno						evidentirati kapacitete postojećih javnih tenis dvorana i otvorenih igrališta te utvrđivanje raspoloživost za tržište	daljnje investicije u izgradnju objekata Nacionalnog tenis centar u Čakovcu, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,
Ostali sportovi	Squosh dvorana Čakovec, Streljana Čakovec, SRC Mladost Čakovec Atletski stadion Nedelišće	200 stacionarnih gostiju	među narod ni/ spre mno		prete žito izletni čki					poticnaje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

TURISTI ČKI PROIZVOD	KLJUČNI ATRAKTORI	PROCJENA PRIHVATNOG KAPACITETA max. dnevni	ZNAČ AJ/ TRŽIŠ NA SPRE	SEZO NALN OST	BORA VIŠN E ZNAČ AJKE	MOGUĆNOST UVEZIVANJA	DOSTUPNOST	TRŽIŠNA VIDLJIVOST	JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTUR A	KLJUČNE RAZVOJNE SMJERNICE
POSEBNI PROIZVODI										
Tranzit	autocesta Goričan- Rijeka, magistralna cesta D -20 Mursko Središće- Varaždin	do 2.444 stacionarnih gostiju, izletnici do 5.000	među narod ni/ spre mno	cjelog odišnj a	prete žito stacio narno	suradnja s susjednim destinacijama	osigurati dnevnu dostupnost hop on hop off autobusnog prijeevoza unutar destinacije, povećati fizičku dostupnost i dostupnost informacija za osobe s invaliditetom	daljnje promotivne kampanje na ciljanim tržištima istočne Europe	postavljanje welcome tabli uz autocestu i magistralnu cestu D20	poticanje sadnje drveća pogotovo u pojasu uz autocestu radi smanjenja zagađenja bukom i mikroplastikom, poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima,
Letenje balonima	Balon klub Zagreb, Festival balona Prelog	20 gostiju	među narod ni/ spre mno	visok o ovisn o o dnev nim mete o uvjeti ma	prete žito izletni čki	daljnje umrežavanje i partnerstva s nacionalnim i međunarodni m savezima i organizatorim a natjecanja		kreirati premium pakete, pozicioniranje na tržištu kao europska vodeća destinacija za letenje balonom za osobe s invaliditetom	identificiranje i uređenje 3-4 lokaliteta koja će služiti kao "stalna" uzletišta, uzletišta označiti smeđom signalizacijom	nabava balona na vrući zrak s opremom za osobe s invaliditetom, razvoja proizvoda i događanja u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima
Tematski parkovi	Čarobna šuma Lopatinec	150 gostiju	regio nalni/ spre mno	trava nj- listop ad	izletni čki	povezivanje s ponuditeljima komplementa rnih usluga u destinaciji i regiji		daljnja promocija na ciljanim tržištima	označavanje smeđom turističkom signalizacijom i info tablama,	poticanje razvoja proizvoda u smjeru postizanja pune održivosti u skladu s GSTC standardima

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24) definirana je izrada obveznih i specifičnih pokazatelja te njihova metodologija izračuna. Do uspostave integriranog informacijskog sustava turizma pri Ministarstvu turizma i sporta podaci o izračunatim vrijednostima obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja objavljujati će se na web stranicama Turističke zajednice Međimurske županije www.tzm.hr.

RB.	Pokazatelji	Metodologija izračuna pokazatelja	REZULTATI 2024.g.
1	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	$(\text{Ukupan broj noćenja u vrhu sezone} \div \text{Broj stalnih stanovnika}) \times 100$	34,87
2	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Postotak stanovnika koji izražavaju zadovoljstvo turizmom (prema anketi)	80%
3	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Postotak gostiju koji daju pozitivne ocjene destinaciji (anketno istraživanje)	97%
4	Udio atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom	$(\text{Broj pristupačnih atrakcija} \div \text{Ukupan broj atrakcija}) \times 100$	15%
5	Broj organiziranih turističkih ambulanti	Apsolutna brojka - broj aktivnih ambulanti tijekom sezone	1
6	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku	$(\text{Potrošnja vode turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Potrošnja vode stalnih stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	
7	Omjer količine komunalnog otpada po turističkom noćenju u odnosu na otpad po stanovniku	$(\text{Otpad od turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Otpad od stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	
8	Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije	$(\text{Površina zaštićenih područja} \div \text{Ukupna površina destinacije}) \times 100$	39%

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

9	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju po stanovniku	$(\text{Potrošnja energije turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Potrošnja energije stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	
10	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Da/Ne (kvalitativni pokazatelj – postoji li sustav s definiranim procedurama)	DA
11	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Apsolutna brojka - broj dolazaka u mjesecu s najviše dolazaka	13.825
12	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	$\text{Ukupan broj noćenja} \div \text{Ukupan broj dolazaka}$	2,26
13	Broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu	Apsolutna brojka - iz statistike ili registara zaposlenih	2.741
14	Poslovni prihod turističkog sektora 2024.g.Eur	Zbroj prijavljenih prihoda (prema PDV-u i porezu na dobit)	68.429.019
15	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Apsolutna brojka – broj atrakcija koje su službeno identificirane i kategorizirane	183
16	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom	Postotak aktivnosti koje su započete ili završene u odnosu na ukupan broj planiranih	-
17	Broj ostvarenih noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS	$\text{Ukupan broj noćenja} \div \text{Površina izgrađenog građevinskog područja (u ha)}$	24,02

Komentar rezultata izračunatih pokazatelja

- Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika** - u vrhu turističke sezone 2024.g. iznosi **34,87**. Temeljem navedenog podatka može se zaključiti da **ne postoji prekomjerno opterećenje lokalne zajednice fizičkim turističkim prometom**. Za sve tri promatranje godine vršno opterećenje bilo je u mjesecu kolovozu.
- Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom** - ukupno se **80%** ispitanika iz lokalne zajednice izjasnilo se da je **zadovoljno razvojem** turizma u Međimurskoj županiji. Anketu je 2023. godine provela agencija Handal na ukupno 100 ispitanika od kojih 79% osobno ili u užoj obitelji nemaju prihode od turizma. Istovjetna anketa provedena je 2019.g. kada se 78% ispitanika izjasnilo zadovoljnim.

Tabela : **Komparacija prosječnih ocjena zadovoljstva lokalne zajednice elementima razvoja turizma u Međimurskoj županiji 2019.-2023.g.**

Ocjena kvalitete ponude	2019.g.	2023.g.
Hoteli i slični oblici smještaja	4,57	4,61
Obiteljski smještaj	4,55	4,69
Ugostiteljska ponuda	5,34	5,32
Biciklističke staze	4,92	4,92
Zdravstveno-turistička ponuda	4,25	4,49
Kulturno-umjetnička ponuda	4,67	4,91
Manifestacije i događanja	4,97	5,18
Eno-gastro rute	4,82	4,95
Rekreacijski sadržaji na otvorenom	4,37	4,77
Rad turističkih zajednica	4,50	4,81
Cjelokupni turistički razvoj	4,88	4,98
Broj turista	4,53	4,56

Izvor: Henda Zagreb, obrada Autor studije

3. **Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji** - ukupno **97%** ispitanika/turista izjavilo je da je **zadovoljno cjelokupnim boravkom** u destinaciji. Od 29 ocjenjivanih elemenata turističke ponude 14 ih je ocjenjeno odličnim, 12 vrlo dobrim, a tri dobrim. Istraživanje je proveo Institut za turizam Zagreb u sklopu TOMAS istraživanja 2022/23. Istovjetno istraživanje provedeno 2019. godine pokazalo je zadovoljstvo 76% ispitanika, što govori da je zabilježen značajan napredak u razvoju kvalitete turističke ponude.
4. **Udio atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom** - **15%** atrakcija koje su u aktivne na turističkom tržištu u potpunosti su dostupne za posjećivanje osobama s invaliditetom (OSI). Značajno veći postotak od 85% atrakcija je u valorizaciji atrakcijske osnove označen kao djelomično dostupan što govori da je moguće uz realtivno manja ulaganja i organizacijske prilagodbe u potpunosti dostupnim učiniti velik broj lokaliteta i objekata.
5. **Broj organiziranih turističkih ambulanti** - obzirom na relativno mali broj turističkih dolazaka koji su vrlo ravnomjerno raspoređeni tijekom cijele godine lokalna zajednica nema potrebu organizirati posebne turističke ambulante već sve zdravstvene usluge turisti mogu ostvariti kroz redovnu mrežu zdravstvenih ustanova.
6. **Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku** –

Zaključak je da **nema značajnog opterećenja vodoopskrbnog sustava uzrokovanog turizmom.**

7. **Omjer količine komunalnog otpada po turističkom noćenju u odnosu na otpad po stanovniku –**

Zaključak je da **nema značajnog povećanja ukupne količine otpada uzrokovanog turizmom.**

8. **Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije - 39%** Međimurske županije obuhvaćeno je nekim od vidova zaštite prirode (Regionalni park Mura-Drava, NATURA 2000, i dr.) Ovaj postotak govori o izuzetno visokoj razini zaštite prostora te bioraznolikosti usprkos činjenicama da je županija najgušće naseljeni dio Hrvatske te da je gustoća izgrađene infrastrukture izuzetno velika.

9. **Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju po stanovniku –**

Zaključak je da **nema značajnog opterećenja** elektroopskrbnog sustava uzrokovanog turizmom.

10. **Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizik a-** sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika u Međimurskoj županiji formalno je uspostavljen kroz Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, objavljen rujana 2016., koji se odnosi na razdoblje 2016.–2020.

11. **Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem** - mjesec s najvećim opterećenjem je 2024. godine bio kolovoz s zabilježenih **13.825** dolazaka odnosno gostiju.

12. **Prosječna duljina boravka turista u destinaciji** - prosječna duljina boravka gostiju u Međimurskoj županiji 2024. godine iznosila je 2, 26 dana što govori da je Međimurje izrazita vikend destinacija.

13. **Broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu** - ukupan broj zaposlenih u turizmu Međimurja 31.12.2024. godine prema Gosišnjaku HZZO iznosio je **2.741** što je činilo % od ukupno zaposlenih u županiji.

14. **Poslovni prihod turističkog sektora** - poslovni prihodi sektora za 2024. godinu iznosili su **68.429.019 eura**. U 2023.g. ostvareno je 57.893.556 euraprihoda te je vidljivo da je u 2024. godini prihod porastao za 18% u odnosu na prethodnu godinu.

15. **Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija** - proces identifikacije, valorizacije i klasifikacije turističkih resursa i atrakcija TZ Međimurske županije kontinuirano provodi od 2016. godine. Za tu svrhu izrađen je digitalni registar koji je na zahtjev dostupan na poslovnom web portalu www.tzm.hr. U registar je upisano 183 resursa

i atrakcija.

16. **Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom** - obzirom da se plan prvi puta izrađuje 2025. godine ne postoje pokazatelji za navedenu godinu ili ranije period.

17. **Broj ostvarenih noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS** - broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini u 2023. godini je bio 24,02 noćenja/ha. Navedeni pokazatelj ukazuje na relativno visoku gustoću turističke aktivnosti što je logično s obzirom na ukupno malu površinu Međimurske županije.

6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

6.1. SWOT analiza

SWOT analiza provedena je na radionicama koje su obuhvatile ukupnu strukturu dionika važnih za razvoj održivog turizma u Međimurskoj županiji. Dionici su kvalitetno identificirali i strukturirali sva područja te analiza pruža jasan uvid u stanje destinacije.

SNAGE	SLABOSTI
- Lijep kultiviran i uređen krajolik - Očuvana bioraznolikost - Blizina velikih emitivnih tržišta - Visoka infrastrukturna opremljenost - Visoka prometna dostupnost - Odgovorno upravljanje okolišem - Razvijen o malo i srednje gospodarstvo - Pozitivno poduzetničko okruženje - Racionalna organizacija uprave - Aktivne udruge civilnog društva - Visoka koncentracija i blizina sadržaja - UNESCO štićen prirodni riječni krajolik - UNESCO međimurska popevka - Očuvana autentična gastronomija - Očuvano nasljeđe R. Steinera - Kvalitetne mreže biciklističkih staza i umreženost s međunarodnim rutama - Kvalitetna Međimurska vinska cesta - Kvalitetna wellness ponuda - Kvalitetna i mnogobrojna sportska infrastruktura - Kvalitetna usluga u smještajnim objektima - Turizam prihvaćen kao strateško	- Loša starosna struktura stanovništva - Nedostatak domaće radne snage - Niske plaće u turizmu - Stari i nedovoljno educirani poduzetnici u poljoprivredi - Zagađenost dijela tla zbog intenzivne poljoprivrede - Smanjivanje poljoprivredne proizvodnje - Nema distributera ekoloških poljoprivrednih proizvoda i namirnica - Nema dovoljnih kapaciteta za finalizaciju ekoloških i biodinamičkih proizvoda - Nedovoljan javni prijevoz unutar županije po broju linija i frekvenciji - Loša željeznička povezanost s Zagrebom i okolnim urbanim centrima - Ne provodi se strategija intermodalnog prometa za Međimursku županiju - Ne postoje snažne turističke atrakcije marko regionalnog i globalnog značaja - Nedovoljno iskorištena jezera HE Varaždin i Dubrava - Premalo glampova po vrsti i kapacitetu

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

usmjerenje - Konkurentno pozicioniranje vodećih smještajnih objekata (zdravlje, sport) - Razvijena suvremena turistička promocija - Izražena sposobnost korištenja EU fondova - Međimurje je GreenDestination - Kvalitetan rejting destinacije u Hrvatskoj	- Premala dostupnost za OSI na atrakcije - Intenzivno propadanje ruralne graditeljske baštine - Nema većih kapitalnih ulaganja u turističke proizvode - Nedovoljni budžeti LTZ-a - Premala ulaganja komercijalnih srednjih i malih ponuditelja usluga u promociju - Nedostatan sustav praćenja zagađenja voda, zraka, svjetlosnog zagađenja, zagađenja bukom - Nepostojanje jake incoming (DMC - Nedovoljna prepoznatljivost na inozemnim tržištima - Lokalnih proizvoda nema u trgov. centrim
PRILIKE	PRIJETNJE
- Suvremeni tržišni trendovi u turizmu (zdravlje, okoliš, lokalna autentičnost) - Gospodarska razvijenost šire regije (sjeverna Hrvatska, Prekmurje, Balaton,, Štajerska) - Dobar turistički image i rejtinga Međimurja - Raspoloživi izvori financiranja iz fondova EU - Potraga turista za novim "skrivenim" destinacijama - Rast potražnje za ekološkim i biodinamičkim proizvodima - Porast obrazovanja i digitalna pismenost mladih generacija - Stabilan rast gospodarstva Međimurja - Porast plaća u Međimurju i RH - Poticaji za izgradnju bio bazena - Poticaji za ekološku i biodinamičku poljoprivredu	- Daljnji odljev radne snage - Gubitak kulturnog identiteta zbog utjecaja globalnih društvenih mreža - Nezainteresiranost mladih za preuzimanje tradicionalnih običaja, znanja i vještina - Gubitak krajobrazne prepoznatljivosti - pogotovo ubog izgradnja ravnih krovova - Ispuštanje zagađene vode iz malih privatnih bazena - Visoka razina konkurencije u okruženju - Ostanak u sjeni percepcije Hrvatske na inozemnom tržištu kao jeftinije ljetne destinacije 'sunca i mora' - Niža kupovna moć i niži interes domaćeg stanovništva za kontinentalnim destinacijama - Nepotican institucionalni okvir za velike privatne investicije u kontinentalni turizam - Komplikirana zakonska i administrativna regulativa u Hrvatskoj - Nelegalne migracije – granično područje - Nedovoljna kadrovska i financijska snaga JLS-a za razvoj većih destinac. investicija - Smanjen priljev sredstava iz EU fondova - Nelegalne migracije

Komentar SWOT analize

SNAGE Međimurja u kontekstu održivog turizma: temelj za konkurentnu i otpornu destinaciju

Međimurje se, kao kontinentalna turistička destinacija, sve snažnije afirmira kroz održivi razvoj temeljen na visokim standardima upravljanja i valorizacije lokalnih resursa. Među njezinim najočitijim prednostima izdvaja se visoka kvaliteta prirodnih i kulturnih dobara – od UNESCO-om zaštićene međimurske popevke i riječnog krajolika Mure i Drave, do razgranate vinske i gastronomske ponude koja baštini lokalnu autentičnost. Podržano razvijenom prometnom i komunalnom infrastrukturom te racionalnim prostornim planiranjem, Međimurje nudi izvrsne uvjete za održivi rast turizma u skladu s kriterijima GSTC-a (D1, D2, D3, C1–C4).

Snaga regije leži i u strateškom opredjeljenju lokalne uprave prema turizmu, visokoj kvaliteti usluge, profesionalnom menadžmentu destinacije i aktivnoj suradnji javnog, privatnog i civilnog sektora (A1–A4). Sustavna i suvremena promocija te sposobnost korištenja fondova Europske unije dodatno jačaju konkurentsku poziciju županije na nacionalnom i međunarodnom tržištu (A6, A7). Međutim, kako bi te snage ostvarile puni potencijal, potrebno ih je snažnije povezati s emocionalno snažnim pričama (storytelling), uključiti u personaliziranu komunikaciju prema tržištima, te mjeriti njihov učinak kroz jasno definiran sustav pokazatelja održivosti (A9).

Upravo u tome leži prilika Međimurja da izgradi prepoznatljiv identitet održive, autentične i pametno upravljane destinacije, spremne odgovoriti na zahtjeve suvremenog turista.

SLABOSTI Međimurja u kontekstu održivog turizma: izazovi za balansirani razvoj

Unatoč brojnim snagama, Međimurje se suočava s nizom unutarnjih slabosti koje ograničavaju puni razvoj njegovog turističkog potencijala. Među ključnim izazovima nalazi se nepovoljna demografska struktura, manjak kvalificirane radne snage te niska razina plaća u sektoru turizma, što dugoročno smanjuje atraktivnost zapošljavanja i prijenos znanja u uslužnim djelatnostima (B1, B6). U segmentu prometa i mobilnosti ističe se loša željeznička povezanost s glavnim urbanim centrima te izostanak strategije intermodalnog prijevoza, što umanjuje dostupnost destinacije i mobilnost unutar nje (A5, D3).

Poseban problem predstavlja nedovoljna iskorištenost potencijala ekološke i biodinamičke poljoprivrede, kako zbog nedostatka finalizacijskih kapaciteta i distributivnih kanala, tako i zbog smanjenja proizvodnje i zagađenja tla uzrokovanog intenzivnim uzgojem (B2, D2). Uz to, nedostatak većih kapitalnih ulaganja u turističke proizvode, niska pristupačnost atrakcijama za osobe s invaliditetom (B8), slab sustav mjerenja okolišnih pokazatelja (D4, D5), te ograničeni kapaciteti destinacijskih menadžment organizacija (A3) dodatno oslabljuju tržišnu prepoznatljivost Međimurja.

Za adresiranje tih slabosti ključno je uvesti integrirane mjere koje će unaprijediti mobilnost, osigurati sustavno praćenje okolišnih utjecaja, poticati inovacije u agroturizmu i usmjeriti

obrazovne i investicijske politike prema razvoju kapaciteta potrebnih za održivi turizam. Uspjeh zahtijeva koordinirano djelovanje dionika i dugoročnu viziju koja slabosti pretvara u prilike.

PRILIKE Međimurja u kontekstu održivog turizma: potencijal za pametni rast

Okruženo gospodarski snažnim regijama i u doticaju s tržištima Srednje Europe, Međimurje ima niz strateških prilika koje može kapitalizirati u razvoju održivog turizma. Globalni trendovi u turizmu koji favoriziraju zdravlje, prirodu, lokalnu autentičnost i manje poznate destinacije idu u prilog regiji koja već ima temelje u ekološkoj proizvodnji, ruralnoj tradiciji i atraktivnim krajolicima (A7, B2, C1–C4, D1–D2). Dostupni fondovi EU-a i nacionalni poticaji za održive i inovativne oblike turizma (bio bazeni, biodinamička poljoprivreda) otvaraju mogućnosti za razvoj visokokvalitetnih i diferenciranih turističkih proizvoda (A10, D3).

Porast digitalne pismenosti mladih generacija i sve veća otvorenost prema ekološkom načinu života stvaraju preduvjete za razvoj novih modela poslovanja, uključujući digitalni nomadski turizam, volunturizam i edukacijski turizam (B1, C2, A6). Uz stabilan gospodarski rast i rastuće plaće, Međimurje ima šansu dodatno pozicionirati svoj turistički imidž kao destinaciju koja nudi ravnotežu između kvalitete života, zdravlja i boravka u prirodi. Potražnja za „skrivenim draguljima“ i autentičnim pričama pruža dodatan prostor za međunarodnu vidljivost.

Kako bi se te prilike iskoristile, ključno je strateški pozicionirati destinaciju kroz održivu promociju, jačati upravljačke kapacitete i dodatno profesionalizirati dionike turizma. Time će Međimurje učvrstiti svoju poziciju kao relevantna, odgovorna i cjelogodišnja destinacija u skladu s GSTC standardima.

PRIJETNJE Međimurja u kontekstu održivog turizma: strukturni rizici i potreba za otpornosti

Unatoč stabilnom razvoju, Međimurje se suočava s nizom vanjskih i unutarnjih prijetnji koje mogu ozbiljno ugroziti održivost destinacije i realizaciju strateških ciljeva. Jedan od najvećih izazova ostaje daljnji odljev radne snage, posebno mladih, koji rezultira slabljenjem lokalnih zajednica i gubitkom kontinuiteta u prenošenju tradicijskih znanja i vještina (B1, C1). Globalizacija i utjecaj društvenih mreža dodatno pridonose eroziji kulturnog identiteta, standardizaciji turističkog doživljaja i smanjenju interesa za očuvanje lokalne baštine, što izravno ugrožava kriterije očuvanja nematerijalne baštine (C3, C4).

Rizici degradacije krajolika, poput neprimjerene gradnje (ravni krovovi), nepropisnog ispuštanja voda iz bazena ili širenja stambene zone u poljoprivredni prostor, ugrožavaju vizualni i ekološki integritet prostora (D1, D3, D4). U turističkom kontekstu, Međimurje i dalje ostaje nedovoljno prepoznato na međunarodnim tržištima, često ostajući u sjeni jadranske obale i percepcije Hrvatske kao destinacije "sunca i mora" (A7). Uz to, visoka konkurencija u regiji (npr. Štajerska, Prekmurje, Balaton), slabija kupovna moć domaćih posjetitelja i nepotican institucionalni okvir za veće privatne investicije dodatno ograničavaju tržišni proboj i razvoj viših oblika ponude (A10, B2).

Upravne prepreke, sporost administracije i neusklađena zakonska regulativa dodatno destimuliraju investitore i pružatelje usluga, što stvara rizik od stagnacije i zaostajanja u inovacijama. Da bi se te prijetnje ublažile, potrebno je sustavno raditi na jačanju institucionalne otpornosti, aktivnoj zaštiti identiteta kroz participativne modele i osiguravanju prilagodljivog regulatornog okruženja. Korištenjem GSTC pristupa, Međimurje može razviti proaktivne mjere upravljanja rizicima, te osigurati ravnotežu između razvoja, očuvanja i dugoročne konkurentnosti.

6.2. Opća načela turizma Međimurja

U nastavku su definirana opća načela i strateške smjernice razvoja turizma Međimurja, temeljena na GSTC standardima za destinacije.

1. Holističko upravljanje destinacijom

Turizam mora biti strateški vođen, s jasno definiranim nadležnostima, odgovornostima i međusektorskom suradnjom. Uključivanje svih dionika — javnog sektora, gospodarstva, lokalne zajednice i civilnog društva — osigurava legitimnost i učinkovitost. Odluke moraju biti temeljene na podacima, u skladu s dugoročnim ciljevima održivog razvoja. Upravljanje uključuje i transparentnost, financijsku odgovornost te redovito praćenje učinaka turizma na prostor, okoliš i zajednicu.

2. Zaštita prirodne i kulturne baštine

Svi oblici razvoja i aktivnosti u turizmu moraju poštovati i doprinositi očuvanju prirodnih vrijednosti, krajolika, bioraznolikosti i kulturnih dobara. Ključna je usklađenost s ekološkim standardima i planovima zaštite okoliša. Kulturna baština mora biti uključena u turističke proizvode kroz interpretaciju, edukaciju i uključivanje lokalnog stanovništva, bez komercijalizacije ili gubitka autentičnosti. Održivo korištenje resursa važno je za očuvanje identiteta regije.

3. Društvena uključenost i lokalna korist

Turizam mora doprinositi dobrobiti lokalne zajednice – kroz nova radna mjesta, očuvanje kulturnih vrijednosti, jačanje lokalne ekonomije i osjećaja identiteta. Lokalno stanovništvo mora imati glas u planiranju i korist od turističkog razvoja. Posebna pažnja daje se uključivanju ranjivih skupina, ravnopravnosti spolova i dostupnosti za osobe s invaliditetom. Turizam se mora razvijati u funkciji ljudi, a ne na njihov račun.

4. Održivost resursa i klimatska otpornost

Razvoj turizma mora poštovati granice nosivosti prostora, prirodne kapacitete i dugoročnu zaštitu resursa. Potrebno je poticati energetske učinkovitost, kružno gospodarstvo, korištenje obnovljivih izvora energije te smanjenje emisija i otpada. Turistički subjekti i infrastruktura moraju biti otporni na klimatske promjene te pridonositi njihovom ublažavanju. Odgovorno upravljanje vodom, energijom, tlom i zrakom mora postati standard.

5. Transparentnost, praćenje i stalno poboljšanje

Održivost nije statično stanje, već proces koji se kontinuirano unaprjeđuje. Neophodno je uvesti jasne pokazatelje (indikatore) održivosti, redovito pratiti rezultate i javno ih komunicirati dionicima i zajednici. Praćenje mora uključivati i analizu učinaka turizma na okoliš, gospodarstvo i društvo. Na temelju rezultata donose se prilagodbe, a sustav se usklađuje sa standardima poput GSTC-a, ETIS-a i nacionalnih smjernica.

6.3. Strateški smjer i prioriteti

Oblikovanje strateškog pravca temelji se na:

- dubokoj analizi snaga i slabosti,
- identificiranju neiskorištenih potencijala,
- razvoju ciljanih i održivih proizvoda,
- ciljanju tržišta koja cijene kvalitetu, autentičnost i održivost,
- jačanju kapaciteta svih dionika uključenih u turizam.

1. - Obrazovanje i jačanje kapaciteta dionika - STRATEŠKI PRIORITET BR. 1

Identificirani problemi: Međimurje se suočava s nizom izazova u razvoju ljudskih resursa u turizmu. Demografski pad i iseljavanje mladih smanjuju dostupnost radne snage, dok odljev kvalificiranog kadra u inozemstvo osiromašuje lokalni sektor baš kada se želi unaprijediti kvaliteta ponude. Istovremeno, postoji manjak specijaliziranih profila poput vodiča, sommeliera i wellness terapeuta, a niska atraktivnost fizički zahtjevnih poslova dodatno otežava zapošljavanje. Turistički sektor je ranjiv i na vanjske šokove, poput pandemije ili klimatskih promjena, što stvara nesigurnost u planiranju.

Strateški smjer: Kao odgovor, strateški smjer uključuje razvoj sustava edukacije usmjerenog na povećanje broja nositelja baštinskih vrijednosti, jačanje kompetencija u održivosti i digitalizaciji, te uključivanje žena, mladih i ranjivih skupina u turizam.

2. Ravnoteža volumena i vrijednosti turizma

- Uvid iz analize: Međimurje ima visoko ocijenjen smještaj (TOMAS 6,1/ 7, prosječna ocjena 9,4/10), ali kratko zadržavanje posjetitelja (2,26 dana) u odnosu na konkurentske destinacije u Sloveniji i Hrvatskoj te potrošnju po osobi (146,00 eura) koja je najviša u RH ali značajno niža nego u benchmarking destinacijama u Sloveniji i Austriji.
- Prioritet: povećanje potrošnje kroz dodanu vrijednost (premium eno-gastro, personalizirane ture, butik-smještaj).

3. Tržišna orijentacija i diferencijacija

- Postojeća tržišta: domaći posjetitelji, regija (Slovenija, Njemačka, Austrija).
- Trendovi: rastući interes za održive, autentične i prirodom vođene destinacije.

- **Razvojni smjer:** pozicioniranje Međimurja kao „zelenog odmorišta“ s fokusom na zdravlje, lokalnu kulturu i boravak na otvorenom.

4. Neiskorištene posebnosti i atrakcije

- Primjeri: arheološki lokaliteti u Goričanu, objekt majura u Štrukovcu, tradicijske vještine (zlatarenje, pletenje cekara, čipkarstvo), sakralna baština u ruralnim dijelovima.
- Strateški pravac: jača interpretacija, digitalna valorizacija (AR/VR), tematske rute (povijesne, kulturne, vinske).

5. Razvoj novih usluga i sadržaja za posjetitelje

- Planirano: razvoj zelenog „komfornog“ i glamping smještaja, jačanje eno-gastro doživljaja, zdravstveno-turističkih i edukativnih usluga.
- Povezivanje: sa slabije razvijenim područjima – poticanje disperzije turizma i revitalizacije sela.

6. Prevencija sezonalnosti i distribucije posjetitelja

- **Problemi identificirani:** koncentracija posjetitelja u Termama Sveti Martin vikendimai praznicima, vidikovcu Mađerkin breg i oko velikih manifestacija (npr. Porcijunkulovo)u ljetnim mjesecima
- **Strateški pravac:**daljnji razvoj cjelogodišnjih turističkih proizvoda (wellness, eno-gastro, edukativne rute, tradicijske manifestacije izvan ljetnog perioda), proširenje zatvorenih bazenskih kapaciteta Terma Sv. Martin , uređenje prilazne ceste i dodatnog parkiralište u podnožju lokaliteta te uvođenje organiziranog prijevoza iz Štrigove na vidikovac pogotovo u vrijeme evenata.

6.4. Strateški ciljevi održivog razvoja turizma Međimurja

CILJ 1 – Učinkovito i uključivo upravljanje turizmom i praćenje kvalitete

Uspostaviti snažan, inkluzivan i transparentan sustav upravljanja održivim turizmom temeljen na podacima, suradnji i institucionalnim kapacitetima.

CILJ 2 – Očuvanje prirodnih vrijednosti i razvoj klimatski odgovornog turizma

Sustavno upravljati okolišnim resursima i smanjiti negativne utjecaje turizma na prirodu kroz praćenje, edukaciju i zelene tehnologije.

CILJ 3 – Očuvanje i aktivacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine

Zaštititi, interpretirati i uključiti kulturnu baštinu (materijalnu i nematerijalnu) u turističke sadržaje, proizvode i obrazovne aktivnosti.

CILJ 4 – Jačanje lokalne ekonomije kroz održivi turizam

Potaknuti lokalno poduzetništvo, kratke lance opskrbe, zapošljavanje i promociju lokalnih proizvoda kroz turizam.

CILJ 5 – Razvoj održivih i inkluzivnih turističkih proizvoda

Diversificirati ponudu destinacije kroz održive, inovativne, cjelogodišnje i inkluzivne turističke proizvode.

CILJ 6 – Osnaživanje brenda održive destinacije

Pojačati će se komunikacija s tržištima i obrazovanje za sve dionike i posjetitelje, te povećati praćenje, vidljivost i izvještavanje o održivosti

6.5. Strateške mjere s provedbenim aktivnostima

Da bi se ostvario **cilj 1 – Učinkovito i uključivo upravljanje turizmom** provoditi će se:

Mjera 1.1 Jačanje institucionalnih kapaciteta za održivost

Svrha: osigurati učinkovito, stručno i transparentno upravljanje održivim razvojem turizma kroz jačanje kapaciteta destinacijskih institucija, poboljšanje međusektorske suradnje, pristup relevantnim podacima i alatima te uključivanje dionika u donošenje odluka.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Osigurati odgovarajuće vremenske i druge resurse za nesmetan rad Koordinatora za održivost	TZM	svake godine	Povećanje broja specijaliziranih stručnjaka za 1
Osnažiti sustav turističkih zajednica - poticati osnivanje novih TZ područja - kadrovsko i materijalno osnaživati postojeće LTZ	JLS/TZM,	Svake godine	2 nova TZP, porast budžeta LTZ za 20% godišnje
Održavati sastanke Regionalne koordinacije za održivi turizam - međusektorskog tima za upravljanje turizmom – min. 2 godišnje	TZM / MŽ, JLS, REDEA, LTZ	svake godine	12 sjednica, zapisnici
Organizirati edukacije za RK tim i koordinate – min. 1 godišnje	TZM / vanjski stručnjaci	svake godine	5 novo osposobljenih članova RK
Uspostaviti edukativno-istraživačko-centar „Laboratorij održivog	TZM/vanjski stručnjaci	2026-2027.	1 multimedijalni/virtualni labos

turizma“			
Ažurirati i objaviti digitalni registar turističkih resursa/atrakcija	TZM/LTZ	kontinuirano	Ažurirana 1 online baza

Mjera 1.2. Sudjelovanje dionika i planiranje

Svrha je osigurati inkluzivno, transparentno i koordinirano planiranje razvoja turizma u skladu s GSTC standardima, kroz aktivno uključivanje svih relevantnih dionika – javnog, privatnog i civilnog sektora – u procese savjetovanja, odlučivanja i izradu strateških i operativnih dokumenata destinacije.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Održavati godišnje konzultacije s dionicima	TZM /LTZ, dionici	svake godine	6 konzultacija, 100 sudionika
Ažurirati Plan upravljanja destinacijom MŽ	TZM/ MŽ	2028.	Dokument objavljen
Donositi godišnji plan održivog turizma u konzultaciji s dionicima	TZM / RK	svake godine	6 planova
Izraditi Operativne planove razvoja: socijalnog i inkluzivnog turizma, gastro turizma, duhovnog turizma, jahačkog turizma, kulturnog turizma - Međimurske popevke Revidirati: - Razvoj cikloturizma MŽ do 2020. - Operativni plan razvoja pješačkog turizma - Operativni marketing plan MVC 2022-2027. - Operativni plan razvoja Ekomuzeja M.	TZM/ vanjski stručnjaci, LTZ, udruga vinara HC, Udruga ugostitelja, turistički sektor	2025. 2027. 2028.	Izrađena 5 nova OP t. proizvoda, 4 „osvježena“ Sektorska plana
Objavljivati sve odluke i nacрте na webu tzm.hr	TZMŽ/ LTZ	kontinuirano	min 10 objava

Mjera 1.3. Praćenje i evaluacija održivosti

Svrha: uspostaviti sustavan i kontinuiran okvir za praćenje, analizu i javno izvještavanje o učincima turizma na okoliš, društvo i gospodarstvo destinacije, temeljen na jasno definiranim pokazateljima održivosti, s ciljem informiranog odlučivanja i stalnog unaprjeđenja politika i praksi.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Sustavno pratiti broj dolazaka, boravaka i profila turista	Sustavi e-Visitor/ TZM/LTZ	kontinuirano	6 godišnjih izvješća
Provoditi anketiranje zadovoljstva posjetitelja i lokalne zajednice- svake 2 godine	TZM / turistički info centri	2025. 2027. 2029.	Porast za 10%
Provoditi interne i eksterne evaluacije - Green Destinationi GTS recertifikacije	TZM/ vanjski ocjenjivači	2027. 2029.	2 GD recertifikata

Objavljivati Izvješće o održivosti svake 2 godine	TZM	2025., 2027., 2029.	3 izvješća
---	-----	---------------------	------------

Mjera 1.4. Upravljanje nosivim kapacitetom i ponašanjem turista

Svrha: očuvati kvalitetu života lokalne zajednice, prirodnih i kulturnih resursa te iskustvo posjetitelja, kroz praćenje i upravljanje intenzitetom korištenja prostora, usmjeravanje turističkih tokova i ponašanja, te primjenu mehanizama za prevenciju negativnih učinaka prekomjernog turizma.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Izraditi studiju nosivog kapaciteta i pratiti pokazatelje za područje 6 LTZ-a	LTZ / JLS, TZM	2025. izrada, praćenje 2026-2030.	Donesen 1 studija 3 izvještaja
Izraditi pravila i vodiče ponašanja za osjetljive lokacije	LTZ/CZP, udruga vodiča	2025.–2026.	Izrađen 1 vodič

Mjera 1.5. Unapređivanje standarda etičnog i odgovornog upravljanja destinacijom

Svrha je osigurati transparentno, odgovorno i etično upravljanje turizmom u skladu s načelima održivosti i međunarodno priznatim standardima, kroz jačanje integriteta institucija, usvajanje kodeksa ponašanja, uključivanje javnosti te uspostavu mehanizama za praćenje, procjenu i postupanje u slučaju nepravilnosti.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Redovito ažurirati sustav za zaprimanje i obradu pritužbi	TZ, LTZ	kontinuirano	Funkcionalan mehanizam
Provoditi održive „zelene“ kriterije u nabavi i financiranju, ažurirati etički kodeks za rad TZ-a	TZM, LTZ	kontinuirano	50% natječaja s zelenim kriterijima

Radi ispunjenja **cilja 2 – Očuvanje prirodnih vrijednosti i razvoj klimatski odgovornog turizma** provoditi će se:

Mjera 2.1: Zeleni identitet Međimurja – komunikacija i edukacija za očuvanje prirode

Svrha: jačati svijest posjetitelja i lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti Međimurja kroz ciljanu edukaciju, interpretaciju i komunikaciju koje promiču odgovorno ponašanje u prirodi te jačaju osjećaj ponosa i povezanosti s lokalnim okolišem

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija i edukacija o prirodnim vrijednostima i odgovornom ponašanju - izrada digitalnih edukativnih materijala za posjetitelje	JU Priroda/ TZM, LTZ, JLS	kontinuirano	1.000j distribuiranih e-brošura 20 tabli, 100

- postavljanje info-tabli na osjetljivim lokacijama - organizacija radionica za vodiče i pružatelje usluga	škole		sudionika radionica
Promocija kodeksa ponašanja i etičkih smjernica			1000 distribuiranih e-brošura

Mjera 2.2: „U ravnoteži s prirodom“ – održivo upravljanje posjetiteljima u zaštićenim područjima

Svrha: osigurati očuvanje ekološke ravnoteže i prirodnih vrijednosti zaštićenih područja u Međimurju kroz planirano i odgovorno upravljanje posjetiteljima, koje uključuje praćenje posjećenosti, usmjeravanje ponašanja, edukaciju i infrastrukturu prilagođenu kapacitetima prostora i potrebama lokalne zajednice.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija sezonskih i manje poznatih ruta (disperzija posjetitelja) - digitalno usmjeravanje kretanja turista (QR kodovi, interaktivne karte) - uvođenje vođenih tura s certificiranim vodičima u ekološki osjetljiva područja	JU Priroda / TZM, LTZ	2026-2027.	5000 posjetitelja na alternativnim rutama, 10 QR karata, 20 vodiča i vođenih tura
Sudjelovanje u revidiranju planova upravljanja zaštićenim područjima	JU Priroda / TZM, LTZ,	2029.	revidiran 1 plan
Provedba edukacije o dobrobiti životinja, sprečavanju traffickinga zaštićenim vrstama	škole, Lovački savez MŽ, vanjski stručnjaci	Svake godine	1000 sudionika
Uspostava destinacijskog sustava praćenja dobrobiti životinja	JU Priroda/MŽ, inspekcijske službe	2026.	1 integralni digitalni sustav

Mjera 2.3. Pametni resursi – zaštititi okoliš, osigurati čistu vodu i energiju

Svrha: potaknuti učinkovito i odgovorno upravljanje prirodnim resursima, posebice vodom i energijom, u turističkom sektoru Međimurja kroz edukaciju, praćenje potrošnje, primjenu pametnih tehnologija i održivih rješenja, s ciljem očuvanja okoliša, smanjenja ekološkog otiska i jačanja otpornosti destinacije na klimatske promjene.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Edukacija poduzetnika o uštedama i sustavima štednje vode, električne energije,	TZM/komunal na poduzeća,	Svake godine	20 radionica, 10% manje

kružnoj ekonomiji, oporabi i razvrstavanju otpada, zero waste kuhinjama	škole, turistički sektor		potrošnje vode/smeća/el. energije
Edukacija organizatora evenata o metodama smanjenja buke, svjetlosnog zagađenja i drugim održivim praksama event managementa	TZM/vanjski stručnjaci, organizatori evenata	Svake godine	6 radionica
Kampanja za smanjenje jednokratne plastike u ugostiteljstvu „Keks bez celofana“	TZM/HGK, Udruženje ugostitelja	2026 – 2028.	60 ugostiteljskih objekata koji uđu u kampanju
Promocijske kampanje u javnim medijima i online kanalima o pametnom upravljanju resursima	TZM/LTZ, MENE, HR vode, HEP	Svake godine	6 godišnjih kampanja
Program poticanja izgradnje održivih bazena „Žaba u bazenu“ - financijski poticaji za izgradnju bio bazena	MŽ/JLS	Svake godine	10 izgrađenih bio bazena

Mjere 2.4. Krenimo zeleno – mobilnost bez tragova

Svrha: smanjiti emisije stakleničkih plinova, buku i zagađenje zraka u destinaciji kroz promicanje održivih oblika kretanja – poput pješčenja, bicikliranja, javnog i električnog prijevoza – te kroz razvoj infrastrukture i svijesti koja potiče posjetitelje i lokalno stanovništvo na mobilnost s minimalnim utjecajem na okoliš.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Potaknuti nabavu: električnih busova za hop on hop off bus „Međimurje u pokretu“, električnih izletničkih vlakica, električnih čamaca	Autobusni prijevoznici/MŽ, JLS	2026-2030.	4e-busa, 2 e vlakica u sustavu hop on hop off
Potaknuti uspostavu e-bike sharing mreže u Međimurju	MŽ/JLS, LTZ, privatni poduzetnici	2026-2030.	100 e-bicikala integrirano u sharing sustav
Poboljšanje kvalitete voznih podloga na makadamskim biciklističkim rutama „CyclistWelcome Međimurje“ mreže	JLS/Županijska uprava za ceste, Hrvatske vode, LTZ, TZM	2026-2030.	60 km poboljšanih staza
Intenziviranje suradnje s Hrvatskim željeznicama radi poboljšanja uvjeta za prijevoz bicikala i uspostave redovnih izletničkih te izvanrednih tematskih kompozicija na relaciji ZG-Koprivnica-VŽ-Čakovec	MŽ/TZM, JLS	2026-2030.	Povećanje broja redovnih linija za 30% , a izvanrednih za 100%
Uređenje novih i povećanje kvalitete postojećih pješačkih staza mreže „Kreni s cipelcugom“, tematiziranje i interpretiranje staza	LTZ/JLS, planinarska društva,	2026-2028.	50 kilometara novih pješačkih staza

Provoditi promotivne kampanje: „S cugom v zeleno Međimurje“ - organizacija promo paketa volonterskog turizma iz ZG i/ili Ljubljane prema MŽ „Putujmo zeleno po zelenom Međimurju“ - provedba kampanje za lokalno stanovništvo o održivom transportu	TZM/HŽ, turistički sektor, REDA, autobusni prijevoznici	Svake godine	10 kampanji
--	--	--------------	-------------

Mjera 2.5. Zajednicu koja zajednički – razvoj klimatski otporne destinacije

Svrha: povećati otpornost Međimurja na klimatske promjene kroz jačanje znanja, svijesti i spremnosti lokalne zajednice, turističkih dionika i posjetitelja za prilagodbu, prevenciju i ublažavanje klimatskih rizika, te kroz integraciju klimatske otpornosti u planiranje, infrastrukturu i svakodnevne prakse u turizmu. Povećati otpornost destinacije na klimatske promjene i osvijestiti zajednicu posjetitelje.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Provoditi procjene klimatskih rizika i integracija u prostorno planiranje te druge sektorske planove	MŽ- Zavod za prostorno planiranje/vanjski stručnjaci	2025. 2027. 2030.	3 ažuriranja PP
Uključivanje mjera prilagodbe na klimatske promjene u nove turističke projekte	REDEA/TZM, turistički sektor	svake godine	6 novih mjera
Uređivanje centara naselja i javnih površina s ciljem ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS/REDEA	svake godine	10 novo uređenih lokaliteta
Sadnja „turističke“ šume hrasta lužnjaka i uređenje parka	TZM/LTZ, JLS, JU Priroda, turistički sektor	2026-2030.	500 zasađenih stabala
Razvoj edukativnih materijala i informativnih kampanja za građane i turiste	TZM/ udruge, škole	svake godine	6 materijala, 6 kampanja

Da bi se ostvario **cilj 3 – Očuvanje i aktivacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine** provoditi će se:

Mjera 3.1. Tradiciju u međimurskom srcu – očuvanje materijalnog i nematerijalnog kulturno-povijesnog nasljeđa

Svrha: sačuvati, obnoviti i autentično interpretirati materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu Međimurja kao ključnu sastavnicu identiteta lokalne zajednice i temelj za razvoj odgovornog, edukativnog i doživljajnog turizma koji poštuje lokalne vrijednosti i doprinosi njihovu očuvanju za buduće generacije.

Aktivnosti/projekti	Nositelj/partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Kartiranje i valorizacija kulturnih lokaliteta	MŽ-ZPP, MMČ, Min. kulture	sve godine	Broj valoriziranih lokaliteta
Restauracija, uređenje i opremanje baštinskih lokaliteta: - obnova palače Starog grada Zrinskih Čakovec - uređenje arheo parka na lokalitetu Sv. Jelena Šenkovec - uspostavljanje postava Rimski Halicanum u Sv. Martin na Muri - izgradnja i opremanje interpretacijskog centra Sv. Jeronim u Štrigovi, - dovršetak IC Dravski zlatari u D.Vidovcu - izgradnja IC na arheoparkuNekropola pod tumulima Goričan - uređenje zbirke tehničke kulture Cimper M. Središće - opremanje postava IC rodne kuće dr. R. Steiner Donji Kraljevec - završetak opremanja Palače Međimurske popevke u D. Dubravi - opremanje Centra za posjetitelje EMM u Kaštelu Feštetić u Pribislavcu - uređenje postava u etno kući u Murskih rudara M. Središće	MŽ/MMČ/JLS/Ministarstvo kulture konzervatorski odjel, TZMŽ	2026-2030.	Uređeno 12 baštinskih lokaliteta
Izrada interpretacijskog plana i opremanje povijesnog postava u palači Starog grada Zrinskih	MMČ/MŽ, Konzervatorski o.	2026-2027.	Izrađena 1 studija i uređen 1 postav
Edukacije o kulturnim dobrima za vodiče i poduzetnike	MMČ/vanjski stručnjaci, TZM, udruga vodiča, turistički sektor	sve godine	Educirano 60 osoba

Mjera 3.2.Živa tradicija – čuvanje običaja krozrazvoj kulturno-turističkih doživljaja

Svrha: očuvati, valorizirati i kreativno interpretirati nematerijalnu kulturnu baštinu Međimurja – običaje, glazbu, jezik, zanate i gastronomiju – kroz aktivno uključivanje lokalne zajednice u oblikovanje autentičnih kulturno-turističkih doživljaja, čime se jača lokalni

identitet, međugeneracijska povezanost i održivi razvoj turizma.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Profesionalizacija Ekomuzeja Međimurje	MŽ/Centar za ruralni razvoj/TZM	2026.	Zaposlena 2 stručnjaka
Uvođenje instituta „Živo blago“ s ciljem davanja digniteta istaknutim i zaslužni nositeljima baštine	TZM/MŽ/MMČ, EMM	2027-2030.	6 nositelja baštine s naslovom
Uspostavljanja Kulturne rute Vijeća Europe dr. Rudolf Steiner	Centar dr. Steiner/TZM, vanjski stručnjaci		1 europska kulturna ruta
Organizacija etno dana u školama i centrima za posjetitelje	EMM/KUD-ovi	svake godine	6 evenata
Uključivanje lokalnih izvođača u turističke programe - Autentične radionice (pjesma, ples, rukotvorine, kuhinja)	Organizatori evenata/LTZ, TZM	svake godine	1.000 uključenih lokalnih izvođača
Podrška manifestacijama i tradicijskim zanatima	TZM, OPG-ovi, škole, KUD-ovi, udruge žena, centri za kulturu	svake godine	240 održanih događanja, 10 podržanih zanata
Promocija kulturnog turizma Međimurja kroz krovni brend Ekomuzeja Međimurje	TZM/nositelji baštine, upravljači baštinskim lokalitetima	svake godine	6 marketinških kampanja
Promocija Međimurske popevke kao UNESCO kulturne nematerijalne baštine - organizacija Mjeseca M. popevke - organizacija koncerata M. popevke u svjetski prestižnim koncertnim dvoranama - poticanje etabliranih glazbenih autora na stvaranje bazirano na tradiciji popevke	MŽ/TZM, IC Palača M. popevke D. Dubrava	Svake godine	6 evenata, 6 koncerata 6 uključenih autora
Osnivanje fonda za očuvanje ruralne graditeljske baštine – stare kuće i naselje Črečan i pojedinačnih objekata u drugim naseljima	Općina Nedelišće/TZM, JLS, vlasnici	2026-2030.	Osnovan fond, financirano 10 očuvanih objekata

Mjera 3.3. Baština s poštovanjem – osnaživanje lokalne zajednice za zaštitu baštine

Svrha: osigurati zakonitu, etičku i participativnu zaštitu kulturnih dobara i prava lokalnih nositelja baštine kroz edukaciju, uključivanje zajednice u upravljanje i donošenje odluka te sprječavanje neovlaštenog korištenja, komercijalizacije ili otuđenja kulturnih artefakata i

tradicijskih znanja, u skladu s nacionalnim i međunarodnim standardima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Informiranje turističkih djelatnika i posjetitelja o zakonima o artefaktima	Ministarstvo kulture/ TZM, komore, udruge, vodiči	Svake godine	60 informiranih subjekata
Promocija kodeksa ponašanja za kupnju suvenira	TZM/turistički sektor, vanjski stručnjaci	Svake godine	100 informiranih subjekata
Sustav prijave i praćenja narušavanja prava na vlasništvo nad lokalnom nematerijalnom baštinom	MŽ odjel za kulturu/TZM	Svake godine	broj prijavljenih povreda
Uključivanje lokalnih zajednica u odlučivanje o baštini kroz Vijeće EMM	TZM/nositelji baštine	Jednom godišnje	6 godišnjih vijeća

Da bi se ostvario **cilj 4. Jačanje lokalne ekonomije kroz održivi turizam** provodi će se:

Mjera 4.1. Usmjeravanje i poticanje razvoja održivih smještajnih i ugostiteljskih sadržaja

Svrha: poticati razvoj smještajnih i ugostiteljskih sadržaja koji koriste lokalne resurse, primjenjuju načela energetske učinkovitosti, kružnog gospodarstva i društvene odgovornosti, zapošljavaju lokalno stanovništvo te doprinose stvaranju autentičnih i zelenih doživljaja, čime se jača otpornost, atraktivnost i konkurentnost turističke ponude Međimurja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj/ partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Poticanje izgradnje: eko-obiteljskih hotela, difuznog hotela, izgradnje eko glampova, uređenja eko-ruralnih kuća za odmor i eko TOPG putem: - edukacija za održive domaćine - uvođenje nacionalne oznake „Vaš domaćin“ - potporu za projektiranje i izvođenje zelenih, energetske pasivnih i CO2 neutralnih objekata	MŽ/JLS, REDEA, TZM MŽ/JLS, REDEA, TZM MŽ/JLS, REDEA, TZM	2025-2030.	Izgrađeno 5 obiteljskih i 1 difuzni hotela, 3 glampa, 20 ruralnih kuća, 20 TOPG
Potpora djelovanju mreže Ekoregija Međimurje kao nositelju povezivanja lokalnih proizvođača eko hrane i lokalnih restorana	MŽ/ CORRM, TZM, REDEA	2026-2030.	Porast prodaje eko hrane za 5 puta
Uspostavljanje i potpora radu Centra za održivi ruralni razvoj Međimurja (CORRM) kao neprofitnom DMC-u za ukupni ruralni razvoj MŽ	MŽ/TZM, REDEA, LAG-ovi	2026.	Uspostavljen 1 institucija DMC s 4 zaposlen stručnjaka
Uređenje Međimorskog regala Štrukovec –	TZM/ Grad M.	2026-2028.	1 uređeni

prodaja lokalnih proizvoda	Središće		objekt
Poticanje ponude vinarija Međimurske vinske ceste ekoloških i biodinamičkih vina	TZM/Udruga vinara H. Croatiae	2025-2030.	50% vinarija prešlo u eko proizvodnju

Mjera4.2. Usmjeravanje i poticanje održivog sportskog turizma

Svrha: Razvijati i promovirati sportski turizam u Međimurju koji pridonosi cjelogodišnjem turizmu, koristi postojeću sportsku i prirodnu infrastrukturu, uključuje lokalne zajednice i primjenjuje načela održivosti, s ciljem jačanja lokalne ekonomije i zdravog načina života.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Dodjela mikro potpora za poduzetnike u turizmu za projekte s visokom ekološkom vrijednošću	MŽ	2025-2030.	Dodijeljeno 240 potpora
Potpora jačanju infrastrukture za sportski turizam i organizatore sportskih evenata europskog i globalnog značaja	MŽ/JLS	2025-2030.	Izgrađeno 10 novih sportskih objekata za profesionalne pripreme , 6 evenata
Uređenje Outdoor centar Mura - Goričan za vodene sportove i rekreaciju	Općina Goričan/REDEA, TZM	2027-2030.	Uređen centar za vodene sportove
Organizacija eventa „Green sport day Međimurje“ i uključivanje u Geen spor Alliance	TZM/Savez sportskih udruga MŽ	2026-2030.	Provedeno 5 evenata, MŽ član asocijacije

Mjera4.3. Uređivanje održive javne turističke infrastrukture

Svrha: Osigurati kvalitetnu, funkcionalnu i okolišno prihvatljivu javnu turističku infrastrukturu koja unapređuje doživljaj posjetitelja, podržava lokalne poduzetnike i doprinosi ravnomjernom razvoju destinacije, uz očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti Međimurja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uređivanje zelenih odmorišnih punktova uz glavne pravce tranzita turista (Štrukovec, Trnovec, Goričan, Sveti Križ, Otok, D. Dubrava) opremljenih e punionicama, lokalnim suvenirima , „brzim“ slowfood štand	LTZ/JLS/TZM	2027-2029.	6 uređenih lokacija
Uređenje rekreacijskih zona i trim staza prema načelima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS/sportske oragnizacije	2026-2030.	10 uređenih lokaliteta

Uređenje javnih toaleta dostupnih za sve skupine	JLS	2026-2030.	5 uređenih objekata
Uređenje javnih parkinga uz javne objekte/površine i turističke lokalitete prema načelima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS	2025-3030.	5 uređenih parkirališta

Da bi se ostvariocilj 5 – Razvoj održivih i inkluzivnih turističkih proizvoda i ljudskog kapitala provodi će se:

Mjera 5.1: Edukacija o inkluziji u turizmu

Svrha: Povećati svijest, znanja i vještine turističkih djelatnika, vodiča i upravljača destinacijom o inkluzivnim praksama kako bi turistički doživljaji u Međimurju bili dostupni, sigurni i ugodni za sve posjetitelje, neovisno o njihovim fizičkim, senzornim, intelektualnim, rodnim, dobim ili kulturnim osobitostima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Radionice o inkluziji i ljudskim pravima u turizmu	TZMŽ, Udruga DOSTI, MEV Čakovec	2026.–2027.	2 radionice
Uvođenje kodeksa ponašanja u komercijalne objekte	TZMŽ, privatni sektor	2025.–2026.	20 objekata s etičkim kodeksom
Razvoj online edukacijskog modula iza inkluziju i ljudska prava u turizmu	TZMŽ, nevladine organizacije	2026/27.	Broj korisnika modula

Mjera 5.2: Podrška razvoju i brendiranju inkluzivnih turističkih paketa

Svrha: Potaknuti razvoj turističkih proizvoda i doživljaja u Međimurju koji su dostupni i prilagođeni različitim skupinama posjetitelja, uključujući osobe s invaliditetom, starije osobe, obitelji s djecom, LGBTQ+ posjetitelje i druge, kroz podršku u kreiranju, promociji i označavanju inkluzivnih paketa koji afirmiraju Međimurje kao pristupačnu, sigurnu i dobrodošlu destinaciju za sve.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uvođene oznake za inkluzivne sadržaje/objekte „Zajedno u doživljaju“	TZM /Tur. agencije, udruge OSI, turistički sektor	2026.–2027.	50 certificiranih subjekata
Razvoj i promocija B2B inkluzivnih turističkih paketa		2025.–2026.	50 poslovnih suradnji
Digitalni katalog inkluzivnih turističkih		2027.	50 prikazanih

proizvoda			proizvoda
-----------	--	--	-----------

Mjera 5.3: Jačanje ljudskog kapitala u turizmu

Svrha: Osigurati kontinuirani razvoj znanja, vještina i kompetencija lokalnog stanovništva u sektoru turizma kroz edukaciju, mentorstvo, cjeloživotno učenje i prilike za poduzetništvo, s ciljem povećanja zapošljivosti, samozapošljavanja i dugoročne otpornosti lokalne zajednice.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija deficitarnih zanimanja za turizam	HZZ/obrazovne institucije, TZM	Svake godine	10% rast interesa za upis godišnje
Kreiranje i provođenje programa „Ostani turisti s nama“ s ciljem povećati motivaciju i dugoročnu lojalnost mladih turističkih radnika kroz personalizirane i lokalno ukorijenjene pogodnosti koje ističu kvalitetu života, razvoj karijere i povezanost s destinacijom.	TZM/REDEA, učilišta, HGK, OK MŽ, komercijalni sektor	2026-2030.	300 uključenih mladih
Uspostavljanje i djelovanje Međimurske kulinarske akademije u Kaštelu Feštetić	CORRM/TZM, Srednja škola Prelog, Ekonomska i t. škola Čakovec, vanjski stručnjaci	2026-2027.	Uspostavljen 1 professionalawareness centar za kulinarske profesionalce
Osmišljavanje i provođenje programa za aktivaciju studenata, žena, dugotrajno nezaposlenih, n. manjina, osoba starije životne dobi i osoba s invaliditetom u turizmu	HZZ/obrazovne institucije, TZM	2026-2030.	2 osmišljena i provedena programa

Mjera 5.4.: Unaprjeđenje pristupačnosti turističkih lokacija

Svrha: Omogućiti osobama s invaliditetom, starijim osobama, obiteljima s djecom i drugim posjetiteljima s posebnim potrebama jednak pristup i uživanje u turističkim sadržajima Međimurja, kroz infrastrukturne prilagodbe, informacijske alate i edukaciju pružatelja usluga, u skladu s načelima univerzalnog dizajna i inkluzivnog turizma.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Kartiranje pristupačnosti atrakcijama	TZM/ Udruga DOSTI	2025.-2027.	100 ocijenjenih lokacija
Poticaji za prilagodbu prioritetnih lokacija za OSI	MŽ/JLS,TZM, turistički sektor	2025.–2027.	50 prilagođenih objekata
Online vodič 'Pristupačno Međimurje'	TZM	2026.	5.000 preuzimanja vodiča

Mjera 5.5.: Provedba politika etičkog zapošljavanja i implementacija kodeksa ponašanja

Svrha: Osigurati da zapošljavanje i radni uvjeti u turističkom sektoru Međimurja budu poštteni, sigurni, uključivi i usklađeni s međunarodnim standardima ljudskih prava, te da svi pružatelji usluga i vodiči djeluju u skladu s jasno definiranim kodeksima profesionalnog i etičkog ponašanja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uvođenje kodeksa o poštenom zapošljavanju u turizmu	TZM/HZZ, sindikati, poslodavci	2025-2030.	100 potpisnika kodeksa
Standardizacija ponašanja za vodiče i aktivnosti	TZM/udrugavodiča	2025.–2026.	1 standard uveden

Da bi se ostvario cilj 6 - **Oснаživanje brenda održive destinacije i porast kvalitete promocije** provodi će se:

Mjera 6.1: „Održivim putem“ – certificiranje i promocija odgovornih turističkih subjekata

Svrha: Potaknuti turističke subjekte u Međimurju da usvoje održive poslovne prakse kroz stručno vođeni proces certificiranja, te im omogućiti vidljivost i tržišno prepoznavanje putem oznake GTS, Ecolabel i drugih oznaka kvalitete i odgovornosti prema okolišu, zajednici i posjetiteljima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uključivanje novih ponuditelja usluga u sustav certifikacije GTS, Ecolabel i dr.	TZM/vanjski stručnjaci	Svake godine	60 novo uključenih ponuditelja usluga
Uvođenje oznake Slowfood za lokalne restorane i proizvođače lokanih, ekoloških i biodinamičkih namirnica	TZM/ Eko regija Međimurje, udruge poljoprivrednih proizvođača, ugostitelji	2026-2028.	30 objekata s oznakom kvalitete
Osnivanje „kluba kvalitete“ sportskog turizma i oznake „Međimurje-život u pokretu“	TZM/ sportske organizacije, turistički sektor	2027.	20 uključenih organizacija i

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

			ponuditelja tur. usluga
Organizacija edukacija za nositelje certifikata o najboljim održivim praksama	TZM/vanjski stručnjaci	Svake godine	150 sudionika
Promocija certificiranih objekata kroz digitalne kanale i vodiče	TZM/LTZ	kontinuirano	1.0000 objava i press clipping

Mjera 6.2.: Održiva promocija i komunikacija s posjetiteljima

Svrha: Osigurati da komunikacija i promocija Međimurja bude istovremeno privlačna, točna, autentična i odgovorna, kako bi se posjetiteljima prenijele prave vrijednosti destinacije, potaknulo odgovorno ponašanje, te promovirale održive i inkluzivne usluge, proizvodi i iskustva.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Provedba "zelenih" marketinških kampanja na domaćem i stranim tržištima	TZMŽ, komunikacijski stručnjaci	Svake godine	6 godišnjih kampanja
Uvođenje AI aplikacija za komunikaciju s tržištima npr: - "Međimurski vodič u džepu" AI concierge (chatbot / glasovni asistent) - "Međimurje Pulse" - AI sustav za praćenje interesa tržišta u stvarnom vremenu		2026-2027.	2 funkcionalne AI aplikacije
Djelovanje interpretacijskih i TIC-eva na ključnim lokacijama turističkog prometa	TZM/LTZ, CZP-i	2026.–2030	20 u postavljenih točaka

6.6. Akcijski plan s mogućim izvorima financiranja

Mjera	Aktivnosti	Rok provedbe	Potencijalni izvori financiranja
1.1 Jačanje institucionalnih kapaciteta	Resursi za koordinatora održivosti, jačanje LTZ, edukacije, laboratorij, registar atrakcija	2025–2030	TZM, JLS, , ESF+, Interreg, Erasmus+
1.2 Sudjelovanje dionika i planiranje	Konzultacije s dionicima, ažuriranje PUD-a, izrada operativnih planova, objava dokumenata	2025–2028	TZM, LTZ, REDEA
1.3 Praćenje i evaluacija održivosti	Praćenje turista, ankete, recertifikacija Green Destinations, izvješća o održivosti	2025–2029	TZM, Fond za turistički nerazvijena područja I kontinent
1.4 Upravljanje nosivim kapacitetom	Studija nosivosti, vodiči ponašanja, analiza korištenja prostora	2025–2030	TZM, LTZ, JLS
1.5 Etičko upravljanje destinacijom	Sustav pritužbi, zeleni kriteriji u javnim nabavama, etički kodeks	2025–2030	TZM, Ministarstvo turizma, Norveški fond
2.1 Komunikacija za očuvanje prirode	Digitalni materijali, info-ploče, radionice, kodeks ponašanja	2025–2030	JU Priroda, TZM, FZOEU, NPOO
2.2 Održivo upravljanje posjetiteljima	Disperzija turista, QR karte, vođene ture, plan upravljanja, dobrobit životinja	2026–2029	JU Priroda, Interreg, Zeleni plan EU
2.3 Pametni resursi	Edukacije poduzetnika i organizatora, kampanje protiv plastike, bio bazeni	2025–2030	TZM, MENE, FZOEU, EFRR
2.4 Zelena mobilnost	E-busevi, e-bicikli, vlakovi, pješačke staze, promotivne kampanje	2026–2030	JLS, Ministarstvo prometa, FZOEU, Interreg
2.5 Klimatska otpornost zajednice	Procjena klimatskih rizika, uređenje javnih površina, sadnja šuma, edukacije	2025–2030	JLS, Ministarstvo graditeljstva, EU fondovi
3.1 Očuvanje materijalne i nematerijalne baštine	Restauracije, interpretacijski centri, kulturni postavi, edukacije za vodiče	2026–2030	Ministarstvo kulture, MŽ, ITU mehanizam, EFRR, Fond za turizam
3.2 Živa tradicija	Ekomuzej, Živo blago, kulturna ruta, etno dani, lokalni izvođači	2025–2030	TZM, Ministarstvo kulture, HTZ, LTZ, ESF+, Erasmus+, LAG-ovi
3.3 Osnaživanje zajednice za baštinu	Kodeks suvenira, prava nositelja baštine, sustav prijave kršenja	2025–2030	TZM, MŽ, Ministarstvo kulture, EFRR
4.1 Održivi smještaj i ugostiteljstvo	Eko-hoteli, glampovi, CORRM, regali, biodinamička vina	2025–2030	HAMAG-BICRO, EFRR, LAG-ovi
4.2 Održivi sportski turizam	Sportska infrastruktura, outdoor centar, eventi, mikro potpore	2025–2030	MŽ, HOO, EU fondovi za sport, Ministarstvo turizma i sporta RH
4.3 Javna turistička infrastruktura	Zelene točke odmora, rekreacijske zone, toaleti, parkirališta	2025–2030	JLS, Ministarstvo turizma i sporta, FZOEU

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije

5.1 Edukacija o inkluziji	Radionice inkluzije, etički kodeksi, online edukacija	2026–2027	TZM, ESF+, Erasmus+,
5.2 Inkluzivni turistički paketi	Oznake inkluzije, inkluzivni paketi, digitalni katalog	2025–2027	TZM, EU fondovi, Fond za turistički nerazvijene
5.3 Jačanje ljudskog kapitala	Programi za studente, žene, starije, lojalnost mladih, kulinarska akademija	2025–2030	HZZ, Ministarstvo rada, Erasmus+, ESF+
5.4 Pristupačnost lokacija	Kartiranje pristupačnosti, poticaji za prilagodbu, vodič pristupačnosti	2025–2027	FZOEU, TZM, JLS
5.5 Etičko zapošljavanje	Kodeks zapošljavanja, standardi ponašanja za vodiče	2025–2026	HZZ, Ministarstvo rada, poslodavci
6.1 Certificiranje odgovornih subjekata	Certificiranje GTS, Slowfood oznake, edukacije, promocija	2025–2030	TZM, HGK
6.2 Održiva promocija i komunikacija	Zelene kampanje, AI alati, TIC točke	2025–2030	TZM, Interreg, Fond za turistički nerazvijena područja i kontinet

7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE TURISTIČKOG RAZVOJA

1. MEĐIMURSKA ŽUPANIJA – JEDINICA REGIONALNE SAMOUPRAVE

Uloga: Osiguranje strateškog upravljanja, međusektorske koordinacije i potpore provedbi Plana upravljanja destinacijom.

Preporuke:

- Uspostaviti i operativno osnažiti županijski DMC – Centar za održivi ruralni razvoj MŽ kao središnju destinacijsku menadžment strukturu za uspješno djelovanje Eko regije Međimurje.
- Osigurati proračunske okvire za provedbu mjera iz PUD-a, posebno onih koje doprinose GSTC kriterijima A1–A5.
- Aktivno sudjelovati u provedbi edukacija, sufinanciranju stipendija za deficitarna zanimanja i dualnog obrazovanja (B2).
- Osigurati integraciju turističkih pokazatelja u sustav javnog izvještavanja te podržati razvoj IT rješenja za praćenje održivosti (A3, C10).
- Inicirati sinergiju s prostornim planiranjem s JLS-ima kako bi se spriječila degradacija prostora i podržali projekti zelene infrastrukture (C4–C8).

2. JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Uloga: Terenska provedba razvojnih mjera, integracija turizma u lokalne planove te prostorno uređenje.

Preporuke:

- Osigurati razvoj javne turističke infrastrukture pristupačne osobama s invaliditetom (A4, D8).
- Sudjelovati u financiranju i upravljanju TIC-evima, manifestacijama i interpretacijskim centrima.
- Aktivno uključiti građane u planiranje turističkih projekata (A2), primjerice kroz lokalne forume, savjetovanja i ankete.
- Integrirati turističke projekte u lokalne razvojne strategije (LRS) i prijavljivati ih na natječaje LAG-ova i EU fondova.
- Uključiti se u programe očuvanja kulturne baštine i interpretaciju u suradnji s TZ-ovima i lokalnim udrugama.

3. TURISTIČKE ZAJEDNICE (TZMŽ i lokalne TZ)

Uloga: Promocija, razvoj turističkih proizvoda, komunikacija s tržištem i posjetiteljima.

Preporuke:

- Razviti zajednički digitalni sustav komunikacije s gostima (eventi, karte, e-brošure) koji uključuje standarde pristupačnosti (D3).
- Uskladiti i profesionalizirati brendiranje svih LTZ-ova u skladu s brendom Međimurja kao održive destinacije (A6).
- Uspostaviti zajedničke promotivne kampanje s fokusom na ciljana tržišta (Slovenija, Austrija, Italija) i nišne segmente (wellness, eno-gastro, outdoor) – (D1, D4).
- Sudjelovati u provedbi mjera za jačanje turističkog kadra, kao partneri u edukacijama, događanjima i poslovnim susretima (B2).
- Voditi evidenciju turističkih resursa i atrakcija, osigurati stalno ažuriranje podataka na nacionalnim i vlastitim platformama.

4. GOSPODARSKI SEKTOR I PRUŽATELJI USLUGA

Uloga: Razvoj, inovacija i pružanje kvalitetnih i održivih turističkih proizvoda i usluga.

Preporuke:

- Sudjelovati u programima certificiranja (GTS, Ecolabel), jačati okolišne standarde poslovanja (C1–C8).
- Razvijati proizvode visoke dodane vrijednosti: lokalno vođene ture, healthness paketi, kulturno-interpretacijski sadržaji, multimedijalna iskustva.
- Uključivati se u “klubove kvalitete” koji okupljaju specijalizirane ponuđače za MICE, sportski turizam, enogastro turizam.
- Pojačati sustav mentorstva i prakse studentima i srednjoškolcima (B2, A4).
- Suradnjom s TZ-ovima razvijati integrirane turističke pakete, uključujući male proizvođače i obiteljska poljoprivredna gospodarstva.
- Investirati u „zelen“ tehnologije i smještajne objekte visoke energetske učinkovitosti

5. OBRAZOVNE I ISTRAŽIVAČKE USTANOVE

Uloga: Osiguranje znanja i kompetencija za održivi razvoj turizma.

Preporuke:

- Jačati dualne i modularne programe s naglaskom na digitalne vještine, održivost, storytelling i pristupačnost (B2, D3).
- Uključiti se u provedbu edukacija za dionike turizma – u suradnji s TZMŽ i gospodarskim subjektima.
- Provoditi istraživanja o motivaciji i zadovoljstvu posjetitelja, utjecajima turizma i socijalnim učincima (A3, B1).
- Razviti programe cjeloživotnog učenja za odrasle (npr. vodiči, sommelieri, agro-turizam, eko-menadžment).

6. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I LAG-OVI

Uloga: Aktivno uključivanje zajednice u razvoj i očuvanje identiteta destinacije.

Preporuke:

- Promicati participaciju u planiranju i razvoju sadržaja u zajednici, uključivo s ranjivim skupinama (A2, B2).
- Povezivati razvoj ruralnog turizma s ciljevima LEADER pristupa, te prijavljivati projekte na natječaje za podršku OSI i žena poduzetnica.
- Uključiti se u edukacije i promociju baštine, organizaciju lokalnih događanja i održivih inicijativa (npr. eko manifestacije, škola za vodiče).

7. PREPORUKE ZA SVE DIONIKE

- Uskladiti djelovanje s ciljevima iz PUD-a i pokazateljima iz Pravilnika o održivosti (NN 112/24).
- Koristiti GSTC kriterije kao orijentir pri dizajnu novih projekata i mjera.
- Osigurati redovitu međusektorsku komunikaciju kroz koordinacijsko tijelo (Regionalnu koordinaciju turizama MŽ).
- Provoditi sustav za kontinuirano praćenje i evaluaciju učinaka turizma na okoliš, društvo i gospodarstvo (A3, C1, B1).
- Uključiti posjetitelje u proces povratnih informacija i participativnog upravljanja putem digitalnih alata, anketa i lokalnih kampanja.

8.. POPIS RAZVOJNIH PROJEKATA